

מִלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 1

מי לה' אלי!

חודש תשרי תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

ספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

(י) וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֵק וּמֹשֶׁה אָהָרֹן וְחֹזֵר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה:

(יא) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יֵרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבֹּר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבֹּר עַמְלֵק:

(יב) וַיְדִי מֹשֶׁה כְּבָדִים וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיִּשְׁיִמוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאָהָרֹן וְחֹזֵר תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ:

(יג) וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב:

(יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֶאת זִכְרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנִי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָחָה אֶת זִכְרֵ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם:

(טו) וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נָסִי:

(טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל פֶּסֶה יְהִי מִלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מִדֹּר דֹּר:

תרגום אונקלוס על שמות פרק יז פסוק טז

(טז) ואמר בשבועה אמירא דא מן קדם דחילא דשכינתיה על כורסיה יקרה דעתיד דיתגח קרבא קדם יי בדבית עמלק לשציותהון מדרי עלמא :

תרגום יונתן על שמות פרק יז פסוק טז

(טז) ואמר ארום קיים מימרא דיי בכורסיה יקריה דהוא במימריה יגיח קרבא בדבית עמלק וישיצי יתהון לתלתי דריא מדרא דעלמא דין ומדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי :
וישמע *תרגום ירושלמי על שמות פרק יז פסוק טז *

(טז) ואמר שבועה נפקת מתחות כורסי יקרא דרבון כל עלמא יי מלכא קדמאה דעתיד למיתב על כורסיהון דמלכותיה דבני ישראל הוא שאול בר קיש והוא יסדר סדרי קרבא כל קביל דבית עמלק ויקטול יתהון ומה דמשתיייר מנהון ישיצון יתהון מרדכי ואסתר יי במימריה אמר לשיציא ית דכרניה דעמלק לדרי דרין :

רש"י על שמות פרק יז פסוק טז

(טז) ויאמר משה. כי יד על כס יה. ידו של הקב"ה הורמה ליšבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית ומהו כס ולא נא' כסא ואף השם נחלק לחציו נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו וכשימחה שמו יהי' השם שלם והכסא שלם שנאמר (תהלים ט) האויב תמו חרבות לנצח זהו עמלק שכתוב בו (עמוס א) ועברתו שמרה נצח (תהלים שם) וערים נתשת אבד זכרם המה מהו אומר אחריו והי' לעולם ישב הרי השם שלם כונן למשפט כסאו הרי כסאו שלם :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲדָה עוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מִדֹּר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 2

מי לה' אלי!

חודש חשון תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

***אבן עזרא על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כי יד - כמו כי אשא אל שמים ידי והטעם כי השם שם ידו על כסאו וזאת היא שבועה. ור' ישועה אמר כי יד חזקה תהיה ליושב בראשונה על כסא ישראל. כאשר נאמר בשלמה על כסא ה'. והטעם על שאול:

***רמב"ן על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כי יד על כס ידו של הקב"ה הורמה לישיבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית ומהו כס ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחציו, נשבע הקב"ה שאין הכסא שלם ואין השם מלא עד שימח שמו של עמלק בן עשו, ומשנמחה שמו יהי שם ה' מלא והכסא שלם,

שנאמר (תהלים ט ז) האויב תמו חרבות לנצח, זהו עשו, שנאמר ועברתו שמרה נצח (עמוס א יא), אבד זכרם המה (תהלים ט ז), מה כתיב אחריו וה' לעולם ישב (שם ח), הרי השם מלא, כונן למשפט כסאו (שם), הרי כסא שלם לשון רש"י ומדרש חכמים הוא (תנחומא תצא יא) :

ויש מפרשים כי כאשר תהיה יד על כסא ה' תהיה מלחמה לה' בעמלק, וכן תהיה מדור לדור - והענין, כי כאשר יהיה מלך בישראל יושב על כסא ה' ילחם בעמלק, והוא רמז לשאול המלך הראשון, וכן מדר דר, לאמר כי כל מלך בישראל חייב להלחם בהם עד שימחו וגם זה מדרש הגמרא שאמרו (סנהדרין כ:) כשהוא אומר כי יד על כס י' מלחמה לה' בעמלק מדר דר, הרי להעמיד עליהם מלך תחלה, ואין כס י' אלא מלך, שנאמר (דהי"א כט כג) וישב שלמה, כדאיתא בפרק כהן גדול ועל דרך הפשט נכון הוא :

ועל דרך האמת, כי היד אשר על כסא י', והיא מלחמה לה', הויה בעמלק מדר דר, כי מדת הדין של מעלה תהיה בו למחותו לעולם מדור דור ומדרש חכמים בשם המלא ובכסא השלם ירמוז לזה וטעם העונש שנענש עמלק יותר מכל העמים, בעבור כי כל העמים שמעו וירגזון (לעיל טו יד), ופלשת אדום ומואב ויושבי כנען נמוגו (שם) מפני פחד ה' ומהדר גאונו, ועמלק בא ממרחק כמתגבר על השם, ולכך אמר בו ולא ירא אלהים (דברים כה יח), ועוד כי הוא נין עשו וקרוב לנו, עובר מתעבר על ריב לא לו :

***רשב"ם על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) ויאמר כי יד על כס י' וגו' - לכך אני קורא שם המזבח ה' נסי. דוגמת שם אדם ששמו אליעזר או עמנואל שהרי הרים הקב"ה את ידו על כסאו וישבע כי מלחמה לו בעמלק מדר דר דוגמת כי אשא אל שמים ידי. זהו עיקר פשוטו. וי"מ כשתהיה ידי וחוזק על כסא י' שזהו כסא מלכי ישראל אז תהי' מלחמה בעמלק. ואין נראה כלל בעיני שכי תהי' יד היה לו לומר. אבל למעלה הוא מוסב כמו שפירשתי ופירושו שהרי יד על כס י' :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מְדֹר דֹר

**מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּרֶךְ דֶּר
עַל יְדֵי שְׁנֹלְחָם נֶגֶד עִמְלֶק – ה'ס רַבְנֵי הָעֶרֶב רַב
נֹזֶכֶה לַהֲגָאוּלָה שְׁלִימָה בַּמְהֵרָה בִּימֵינוּ אֲמֵן**

גליון # 3

מִי לַה' אֵלֵי!

חודש כסלו תשנ"ט

מִלְחָמָה לַה' בְּעִמְלֶק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

**חסלת פרשת בשלח * רבינו בחיי על שמות
פרק יז פסוק טז ***

(טז) ויאמר כי יד על כס יה - ויאמר חוזר למשה. כי יד, כך דרך הנשבע לשים יד על חפץ ודרך משל הוא כלשון (דברים לב) כי אשא אל שמים ידי, (במדבר יד) אשר נשאתי את ידי:

וע"ד הפשט כי יד על כס יה יאמר כי הש"י משביע לכל מלך ישראל שישב על כסא מלכות שיעשה מלחמה לה' בעמלק, באר כי המלחמה והשלל הכל יהיה אסור בהנאה ויהיה הכל לה' לא לבני אדם ומפני זה בא העונש לשאול ומדורו של שאול עד דורו של מרדכי וידע מרדכי כי

שאול זקנו נענש בעונש גדול והיה עונשו מדה כנגד מדה כי תלה הכתוב שלמות הכסא בנקמת עמלק והוא לא נזהר בנקמתו ועל כן נענש שאבד השם והכסא כי לא נשאר לו שם אחריו אלא נהרג הוא ויהונתן בנו עמו ונפל כסא מלכותו, ומפני זה נזהר מרדכי בדבר שלא ליהנות משלל המן שהיה מזרע עמלק כענין שכתוב בפורענות המן (אסתר ט) ובבזה לא שלחו את ידם, לפי שהתורה הזהירה בכך (דברים כה) תמחה את זכר עמלק, וכן מצינו לעתיד המלחמה והשלל הכל לה' שנאמר (מיכה ד) והחרמתי לה' בצעם וחילם לאדון כל הארץ :

וע"ד המדרש כי יד על כס יה לא אמר על כסא ה' נשבע הקב"ה שאין הכסא שלם והשם שלם עד שינקם מזרעו של עמלק. בדרך הקבלה יתבאר על הדרך הזה ענין המדרש :

וע"ד הקבלה כי יד על כס יה היד הזאת היא מלחמה לה' שהיא מדת הדין של מעלה וגלה לך הכתוב כי היא על כס יה כי שם יה מדת הדין של מטה כענין שכתוב (שמות טו) עזי וזמרת יה וכמו שבארתי במקומו. על כן יאמר כי היד אשר על כס יה שהיא מלחמה לה' תהיה מלחמה בעמלק מדור דור, כי תעניש אותו מדה של מעלה שהיא מדת הדין הקשה כדי להאבידו מן העולם הזה והבא על הפסק כחו ממנו ובעבור כן נלחמת בו על שפסקה ממנו ונשאר השם והכסא כאלו חסר. ובאור המדרש השם והכסא הם שבע מדות הרמוזות בוי"ו ה"א שהם כסא למה שלמעלה, או יאמר כי יד על כס יה כי עמלק שלח ידו על כס יה כלומר על וי"ו ה"א שהם כסא לוי"ד ה"א, שהם ג' ראשונות כמו שידעת, ובעבור כן מלחמה לה' בעמלק מדור דור, לפי דעתי זהו סוד הכתוב שמצינו בעשו אלוף עלוה ובדברי הימים (דברי הימים א א) כתב משה עצמו אלוף עליה בוי"ד כדי לחבר השם וכענין שכתוב (תהלים ב) על ה' ועל משיחו. ועוד נכלל במלת כס שלא אמר כסא לרמוז על העננים המקיפים את הכסא שהם ז' ממה שכתוב (איוב כו) פרשו בתוספת זי"ן וכשישראל עושים רצונו של מקום העננים נפתחים כצורת כ"ף וכשאינם עושים רצונו של מקום נסגרים כצורת סמ"ך וכענין שכתוב (איכה ג) סכותה בענן, וזהו (שמות כד) ויכס הענן את ההר, (שם מ) ויכס הענן את אהל מועד, וכבר ידעת כי ז' עננים היו לישראל במדבר :

וראיתי לאחד מן המקובלים שכתב בזה דע והתבונן כי כסא הכבוד הוא משפיע ברכה וכח לשבעים מלאכים הסובבים את הכסא שהם ממונים על שבעים אומות והם שרים עליהם מנהיגים אותם, והיה עמלק מזרע עשו ולפיכך היה כחו גדול ועצום שהרי כחו של עשו זקנו היה מתפרנס ומתברך מכחו של יצחק הוא מדת הגבורה, והענין הזה נרמז במלת ויחלש שלא אמר ויהרג אלא ויחלש כלומר שהחליש כחו הגדול של מעלה השואב כח ממדת הגבורה והפסיקו משם כדי שיפלו לפניו לפי חרב. והנה עמלק אי' משבעים אומות והכח שלו אחד משבעים שרים וכאשר חטא עמלק זה פסק הש"י כחו מן הכסא שלא יתפרנס ממנו ושלא ימשך כח ברכה מלפני ולפנים רק מכח הכוכבים והמזלות והפסיק כחו מן הכסא הוא השבועה שבכאן שאמר כי יד על כס יה, והענין כאלו היה הכסא חסר והשם חסר כי כאשר הוא מסלק כחו מן הכסא נראה הכסא חסר וגם השם נראה חסר שנראה כאלו אינו מתקיים הכל ויש כח אחר זולתו ח"ו וע"כ חסר האל"ף מן הכסא כי כחו הקדמון נסתלק מן הכסא לצורך עמלק והוא"ו והה"א מן השם, אבל לימות המשיח כשיפקוד הש"י על צבא השמים ויבטל הממונים העליונים ממנוים וכענין שכתוב בדניאל (דניאל ח) ותגדל עד צבא השמים ותפל ארצה מן הצבא ומן הכוכבים ותרמסם יאבדו האומות על נקלה באבדן השרים הממונים עליהם, ויש מן האומות הרבה שיחזרו לדתנו

כענין שכתוב (זכריה ח) יחזיקו עשרה אנשים וגו', וכתוב (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכס אחד, ואין לך אומה בעולם שלא יהיה לו חלק בהקב"ה, אבל עמלק ועשו לא יהיה להם חלק וזכרון עם שאר האומות הנשארים הוא שכתוב (עובדיה יח) ולא יהיה שריד לבית עשו, באור הכתוב כי משאר העו"ג יהיו שרידים ופליטים שישארו מהם לעבוד את ה' ואין בו מזרעו של עשו אך ימחו מן העולם, כענין שכתוב כי מחה אמה את זכר עמלק ואז יהיה השם והכסא על השלמות שהרי ג' אותיות שהן אל"ף ה"א וא"ו הם תשלום הכסא והשם. ועל זה אמר דוד ע"ה (תהלים קלב) כי בחר ה' בציון אוה למושב לו, יאמר לעתיד כשהקב"ה יבחר בציון אז ישב על כסא שלם וזה לשון אוה שהוא תשלום הכסא והשם וכן אמר דוד ע"ה (שם ט) האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה, וכתוב וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו, וה' לעולם ישב הרי שהשם שלם כונן למשפט כסאו הרי הכסא שלם ואז תהיה הממשלה לש"י לבדו כענין שנאמר (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא וכתוב (עובדיה כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֹּר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדָּר דָּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 4

מי לה' אלי!

חודש טבת תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

*** חזקוני על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כי יד על כס יה - כשיהיה כח ביד ישראל להעמיד להם מלך שישב על כסא הקב"ה, דוגמא וישב שלמה על כסא ה' למלך אז תהיה מלחמה לה' בעמלק.

יד - לשון כח וממשלה, כד"א בא שאול הכרמלה והנה מציב לו יד ואומר בלכתו להשיב ידו בנהר פרת.

וכסא לשון מלכות כדכתיב ויגדל כסאו מכסאך. ד"א כי יד על כס יה ידו של עמלק על כסאו של הקב"ה זו ירושלים מלחמה לה' בעמלק עליו מוטלת המלחמה. ועל זה יסד הפייט נא זכור יום זבולך כשרף טיטוס ירושלים ולפיכך ישולם לו. כלומר עליך מוטל הדבר לעשותו, והיינו רמז

כתיב מחה אמחה וכתיב תמחה אלא עד שלא פשט ידו בכס תמחה. משפשט ידו בכס אמחה, וזו היא ירושלים שלמעלה שנקראת כס דכתיב ביום ההוא יקראו לירושלים כסא ה'.

***דעת זקנים מבעלי התוספות על שמות פרק**

יז פסוק טז *

(טז) ויאמר כי יד על כס יה - פי' כשתהיה מלוכה של הקב"ה מתגברת על כסאו אז ילחם בעמלק ויד הוא לשון מלוכה. ומשם הר"א ז"ל שמעתי דכי יד קאי אעמלק משום דקשיא ליה דהכא כתיב כי מחה אמחה את זכר עמלק. ובפרשת כי תצא כתיב תמחה את זכר עמלק. ולא קשיא. הא כשפושט ידו על ישראל תמחה הא כשפושט ידו על ביהמ"ק אמחה אני דכתיב מלחמה לה' בעצמו ובכבודו בעמלק. וירושלים נקרא כסאו של הקב"ה ואין כסאו שלם עד שיכרית זרעו של עמלק וכתיב וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו ולכך אין המתים משמשים בשם יה כדכתיב לא המתים יהללוהו. לפי שאין יכולין להלחם בעמלק מכיון שמתו. ולכך אמר דוד לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה יסור יסרני יה ולמות לא נתנני. וכתיב אבוא בס אודה יה:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מִדֹּר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 5

מי לה' אלי!

חודש שבט תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

***פירוש בעלי התוספות על שמות פרק יז פסוק טז ***

ויאמר כי יד על כס יה. פיי יד לשון גדולה ומלכות. כמו ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם. וה"ק קרא כשתהיה ידי ומלכות על כסאו של הקב"ה שיעמיד מלך על ישראל שישב על כסאו כדכתיב וישב שלמה על כסא ה' למלך. והיינו מלכות ישראל שישב על כסא ה'. כדכתיב וירושלם כסא ה'. אז תהיה מלחמה כמו שמצינו שהלך שאול וצוהו להלחם בעמלק. והאופניאל פיי דיד זה קאי איד דעמלק משום דקשה דהכא כתיב מחה אמחה את זכר עמלק. ובפרשת תצא למלחמה כתב תמחה את זכר עמלק. ולא קשיא כאן קודם שפשטו ידם בזבול. כאן לאחר שפשטו ידם בזבול. תמחה ר"ל קודם

שפֿשטו. אַמחָה לאַחר שפֿשטו. אַמר הַקב"ה אַני בעצמי אַמחָה זכר עמלק. וְהַכִּי הַפִּירוּשׁ כִּי יָד עַל כֶּסֶּ יְהוָה. כְּלוּמָר כִּי יָד דַּעֲמַלְק עַל כֶּסֶּ יְהוָה. שפּוּשֵׁט יָדוֹ עַל מִקְדָּשׁוֹ. אַז מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמַלְק.

וְזֶהוּ שִׁיסַּד הַפִּיט. נָא זְכוּר יוֹם זְבוּלָךְ וַיִּשְׁלַם לּוֹ מִשְׁלַךְ כְּלוּמ' מִשְׁלַךְ וְלֹא עֵיִי אַחֲרִים. וְאַז יִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכֶּסֶּ שָׁלֵם. שְׁנֵאֲמַר הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת לִנְצַח. וְכָתִיב וְה' לַעֲוֹלָם יֹשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כֶּסֶּאֻ. שְׁמוֹ וְכִסְאוֹ יִהְיוּ אַז שְׁלָמִים:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמִלְחָמָה לַה' בַּעֲמַלְק מִדֹּר דֹּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 6

מי לה' אלי!

חודש אדר תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

*** בעל הטורים על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כי יד - יו"ד של כי וי"ד בגימטריא דוד. מדר דר. בגימטריא לימי משיח:

*** מנחת שי על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כס יה - כתב רד"ק בשרשים שרש כסא שהסמ"ך בשוא והיא מלה אחת. ולפי דבריו הכ"ף היתה ראויה להיות בסגול. ובחומש כ"י קדמון מצאתי למערבאי כסיה מלה חדא למדנחאי כס יה תרין מלין למערבאי ידידיה מלה חדא למדנחאי ידיד יה תרין מלין ועיין מ"ש בירמיה כ"ג

ע"פ אשר יקראו ה' צדקנו. ובגמ' פ' ערבי פסחים פלוגתא דאמוראי היא לרב חסדא בשם ר' יונתן מלה אחת וכן לרב ולרבה ב' מלין.

והרמ"ה ז"ל כתב כס יח בנוסחי דיקי ב' מלין עכ"ל. וכ"כ המאירי ז"ל מסכימים למציאות הספרים ולרוב נוסחי המסורות שמנו ו' פסוקים דאית בהו ה' מלין מן ב' ב' אתין וזה אחד מהם. ובמסורת כ"י ו' פסוקים דאית בהון ה' מלין רצופין מן ב' ב' אתין וחד פלוגתא דרב נחמן וסימנהון נח את שם את חס. כי גם זה לך בן. כי יד על כס יח דין פלוגתא דרב נחמן. על כן לא בא אל שלחן. גם לי גם לך לא יהיה גזרו. אין זה כי אם רע לב. ובמסורה דילן נחמיה ב' איתא להאי סימנא בלא פלוגתא. ברם אית בה טעותא דבציר מינייהו חדא פסוקא ומשום הכי ברירנא בלא פלוגתא. ברם אית בה טעותא דבציר מינייהו חדא פסוקא ומשום הכי ברירנא לה. עוד כתב בעל המסורת כס יח פליגא אם הוא חד מן מלין דלא מפקא ה"א וכו' :

מדר דר - תרויהון חסרים וא"ו ועיין מ"ש בפרשת האזינו בס"ד :

*** ספורנו עה"ת ספר שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) ויאמר כי יד על כס יח. אמר טעם תפלתי זאת הוא מפני שהאל יתברך נשבע שתהיה לו מלחמה בעמלק מדר דר, וחייבים אנו להלחם מלחמתו בכל דור ודור, כאמרם ג' מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות בית המקדש, ולכן התפללתי שיהיה הוא נסי ורוממותי על האויב :

*** הכתב והקבלה על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כי יד וגו' מלחמה לה'. באורים שונים נאמרו ע"פ זה ולכלם יתנגד האתנח אשר יפסיק בין רישא לסיפא דקרא, לכן נ"ל להיות הנהגתו ית' בעולם התחתון הוא באמצעות השמים וחיליהם כפי מה שהשפיע בהם טבע מסודר לחייב באלה התחתונים מה שיוורו צבאי השמים בתנועותיהם ובמצביהם, וע"כ כנו המקראות את הנהגתו הזאת בשם כסא, כמו השמים כסאי, ה' בשמים הכין כסאו, כי באמצעותם הכין כסא הנהגת טבע עולם התחתון, וזה גם כאן ענין כס יח ; ושם יד כאן אינו חוזר על ה' כ"א על משה שנאמר עליו בענין זה וירם משה את ידו, והודיע משה לישראל במאמרו זה את תוכן המובן מהרמת ידו למעלה, כי היתה להורות שלא יעלה על לב בנ"י שיתגברו במלחמה זו מכח ידיהם וזרוע גבורתם תושיע למו, כ"א יד ה' תעשה זאת הוא יעשה להם חיל, עז"א, כי יד על כס יח. כלומר הרמת ידי אל השמים שהם כסא ה', היא היתה להורות כי מלחמה לה' בעמלק. כלומר הוא ית' ילחום במלחמה זו בעמלק, הוא ישלח עזרו מקדש וידכא תחת כפות רגלינו את המתקוממים האלה, (מלת על הוא במקום אל כבמקומות רבות), והוסיף עוד האיש האלהים להודיעם, שבכל דור ודור כאשר יעמדו השונאים עלינו לכלותינו הוא ית' יעמוד לנו למגן וצנה, ולעולם לא נשים מבטחינו אל הכנות טבעיות והשתדלות בני אדם, כי שוא תשועת אדם, ועזרתינו תמיד יהיה לנו מאל המושיע, וזהו שחתם "מדור דור" :

*** העמק דבר על שמות פרק יז פסוק טז ***

(טז) כי יד על כס יה. בפסיקתא אי' כי יד של עמלק ומשלו כאדם שמניח ידו על פניו של מלך שלא להביט על המדינה.

והביאור על פי דא"י במנחות דכ"ט ב' מ"ד כי ביה ה' צור עולמי כדדרש רבי יהודה ב"ר אלעאי אלו שני עולמות ברא הקב"ה אחד בה' ואחד ביו"ד כו' נמצא פי' המקרא ביה ה'. בשם י"ה של הויה צור עולמים והקב"ה מנהיג עולמו באותיות ו"ה של הויה.

ה"ו הוא מדת תפארת למעלה מה"ט וה' בתראה מדת מלכות שמים השגחה בדרך הטבע. וכאשר ההשגחתו ית' בעולם אז השם שלם. הבריאה עם ההשגחה. אבל כאשר עמלק רצה לפריד השגחתו ית' מהבריאה הרי כמו שמניח יד על פניו של מלך שלא להשגיח על מדינה שלו. כך רצה להפסיק בין י"ה לו"ה וזהו כי יד על כס יה.

ע"כ מלחמה לה' בעמלק. השגחתו הפרטית יהי נלחם בכח הטבע תמיד. ודבר המלחמה תלוי בכח ישראל. וכתוב בעמלק ולא עם עמלק כי גם עמלק וכחו יצירה של הקב"ה הוא. אלא כך רצונו ית' שתהא השגחתו והטבע נלחמים תדיר :

מדר דר. לדור דור מיבעי. אלא להורות כי לא מעתה נעשה זה החידוש. אלא מדור דור הקודם. והיינו משעה שבא אברהם אבינו בעולם החל להוריד השכינה למטה. וההשגחה החלה להתנוצצת וללחום עם כח הטבע לפי הדור :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מְדֹר דֹּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 7

מי לה' אלי!

חודש ניסן תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

מלבי"ם על שמואל א פרק טו פסוק ב - חלק באור הענין

(ב) כה אמר ה' צבאות - הנה התורה בארה בטעם מצות מיחוי זכר עמלק כמה טעמים כמו שכתוב:

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך ויזנב
בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים - ר"ל כי כל עורכי
מלחמות יהיו באחד מחמשה פנים, (א) או שילחם על ארץ לכבשה להגדיל את ארצו, וזה היה
בדרך - כי לא היית אז בארץ נושבת, (ב) אם יקרב עם אל גבול ארצו ילחם עמו מיראתו פן יעבור
בגבולו, כמו מלחמת סיחון ועוג, וזה היה בצאתכם ממצרים - שהייתם רחוקים מארצו, (ג)
מחמת איזה מריבה ומשטמה שיש בין שני העמים הלוחמים, אבל הוא קרך בדרך - דרך מקרה
ולא היה לו דבר עמך, (ד) להראות גבורתו ותקפו להיות לו לשם, אבל הוא זנב כל הנחשלים
ואתה עיף ויגע - בענין שלא כיון להראות כח בקרב, (ה) בעבור הדת שחושב שה' ירצה מעשיו
שיכחיד אומה הבלתי מאמנת בדתו ואלהיו, והוא לא ירא אלהים - בענין שמלחמתו לא היה לה
שום סבה מן הסבות שבעבורם יתגרו מלחמות, רק הסבה העצמיית היתה כמ"ש המפרשים, (א)

מחמת הכפירה באלהים ויען שאז שמעו עמים ירגזון מהאותות והמופתים שעשה אז בים ובמצרים רצה ללחום בם ולהראות שאין ביכולת ה' להושיעם עד שעקר מלחמתו היתה נגד ה', נגעה שנאתו על ישראל מצד אבותיהם ומשטמת עשו (שהיה עמלק מזרעו) אל יעקב, ולכן צוה ה' למחות זכרו ופה לא תפס רק שני טעמים אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים - כי רוב המלחמות יהיו בעבור הארצות, והוא או לכבוש ארץ, שנגד זה אמר בדרך, או שלא יכבשו ארצו, שנגד זה אמר בעלותו ממצרים. ור"ל שלא היה דרך מלחמה כנהוג רק דרך כפירה נגד ה', ומשטמת נצח נגד צור מחצבתם, הנשמר בלבם דור דור, כמ"ש מלחמה לה' בעמלק מדר דר.

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֶּר דֶּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 8

מי לה' אלי!

חודש ניסן תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

מלבי"ם על שמואל א פרק טו פסוק ב - חלק באור הענין

(ב) כה אמר ה' צבאות - הנה התורה בארה בטעם מצות מיחוי זכר עמלק כמה טעמים כמו שכתוב:

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך ויזנב
בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים - ר"ל כי כל עורכי
מלחמות יהיו באחד מחמשה פנים, (א) או שילחם על ארץ לכבשה להגדיל את ארצו, וזה היה
בדרך - כי לא היית אז בארץ נושבת, (ב) אם יקרב עם אל גבול ארצו ילחם עמו מיראתו פן יעבור
בגבולו, כמו מלחמת סיחון ועוג, וזה היה בצאתכם ממצרים - שהייתם רחוקים מארצו, (ג)
מחמת איזה מריבה ומשטמה שיש בין שני העמים הלוחמים, אבל הוא קרך בדרך - דרך מקרה
ולא היה לו דבר עמך, (ד) להראות גבורתו ותקפו להיות לו לשם, אבל הוא זנב כל הנחשלים
ואתה עיף ויגע - בענין שלא כיון להראות כח בקרב, (ה) בעבור הדת שחושב שה' ירצה מעשיו
שיכחיד אומה הבלתי מאמנת בדתו ואלהיו, והוא לא ירא אלהים - בענין שמלחמתו לא היה לה
שום סבה מן הסבות שבעבורם יתגרו מלחמות, רק הסבה העצמיית היתה כמ"ש המפרשים, (א)

מחמת הכפירה באלהים ויען שאז שמעו עמים ירגזון מהאותות והמופתים שעשה אז בים ובמצרים רצה ללחום בם ולהראות שאין ביכולת ה' להושיעם עד שעקר מלחמתו היתה נגד ה', נגעה שנאתו על ישראל מצד אבותיהם ומשטמת עשו (שהיה עמלק מזרעו) אל יעקב, ולכן צוה ה' למחות זכרו ופה לא תפס רק שני טעמים אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים - כי רוב המלחמות יהיו בעבור הארצות, והוא או לכבוש ארץ, שנגד זה אמר בדרך, או שלא יכבשו ארצו, שנגד זה אמר בעלותו ממצרים. ור"ל שלא היה דרך מלחמה כנהוג רק דרך כפירה נגד ה', ומשטמת נצח נגד צור מחצבתם, הנשמר בלבם דור דור, כמ"ש מלחמה לה' בעמלק מדר דר.

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֹּר דָּר

**מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן**

גליון # 9

מי לה' אלי!

חודש אייר תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

הגרי"ז הלוי על דברים פרק כה פסוק יח :

[יח] אשר קרד בדרך ויזנב בד' כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים :
וצ"ב מה היה חטאו הגדול של עמלק יותר מכל העמים שנלחמו עם ישראל, ושעליו נאמר
"מלחמה לה' בעמלק מדר דר" (בשלח י"ז ט"ז). ובאמת כאן בפסוק מבואר טעם הדבר. דעמלק
לא היה ירא אלקים, "ולא ירא אלקים" וזהו גופא צ"ב במה לא היה ירא אלקים :
ונראה דהנה איתא בב"ק ע"ט ע"ב מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן זה השוה כבוד עבד
לכבוד קונו וזה לא השוה עבד לקונו, אלא כיבד העבד יותר מקונו שהוא ירא מבני אדם ואילו
בשל מעלה לא נזהר עכ"ל. ולכאורה בענינו הדבר תמוה, דאדרבה, אדם שלא ירא כבר גם מבני
אדם היה צריך להיות עונשו יותר גדול. אכן כד דייקנן חזינן עומקו של הדבר, גזלן לא עושה
חשבונות, איננו מחשב בדבר, מה שנראה לו עושה, גנב כבר עושה חשבונות הוא ירא מבני אדם,
ומחשב בדבר, איך לעשות שלא יראוהו בעשותו העבירה, ואדם שמחשב ועושה חשבונות,

ואעפ"כ איננו ירא מאלקים במעשיו רואים דבחשבון ומחשבה הוא מעלים עין מיראת אלקים. אבל אדם שלא מחשב כלום, אין במעשיו לא יראת אלקים. דאדם זה לא מחשב, ולא בחשבון עשה מעשיו :

והנה גם כאן איתא "ואתה עיף ויגע" עמלק לא התנפל על היהודים בלי חשבון, הוא עשה חשבון, חפש ומצא זמן שישראל היו עייפים ויגעים, וחשב שזה הזמן להשמידם, ומכיון שעשה חשבון ואת השי"ת לא הכניס כלל בחשבונו, הרי הוא "ולא ירא אלקים". עמים אחרים לא עשו חשבונות, מה שנראה להם לטוב עשו, אבל עמלק במחשבה ובדעת בחשבון שבשעת חולשת ישראל יוכל להתגבר עליהם, ולא השי"ת הוא העושה להם חיל, ממנו לא ירא כלל, ולכן הוא אשר היה "ולא ירא אלקים" והמדה כנגד מדה היה, מלחמה לה' בעמלק מדור דור :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמֶּלֶק מְדִיר דִּיר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדָּר דָּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 10

מי לה' אלי!

חודש תמוז תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

תנא דבי אליהו רבה פרק כד

... ולמה זכה עובדיה לנבואה א"ר יצחק מפני שהחביא מאה נביאים שנאמר (מלכים א יח) ויקח עובדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש במערה ויכלכלם לחם ומים. מ"ש חמשים חמשים א"ר אלעזר מיעקב אבינו למד שנאמר (בראשית לב) והיה המחנה הנשאר לפליטה רבי אבהו אמר לפי שלא היתה המערה מחזקת יותר מחמשים איש. הרי הוא אומר בעובדיהו (מלכים שם) ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיהו היה ירא את ה' מאד. מאי א"ל א"ר יצחק הכי אמר לו שמא אין מעשיך כמעשה החסידים. יעקב נתברך ביתו של לבן בשבילו שנאמר (בראשית ל) נחשתי ויברכני ה' בגללך ואומר (שם) ויברך ה' אותך לרגלי. יוסף נתברך ביתו של פוטיפר בשבילו שנאמר (שם לט) ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ולמה לא נתברך ביתי בשבילך שמא אין מעשיך כמעשה חסידים הראשונים לכך נאמר ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית יצתה בת קול ואמרה ועובדיהו היה ירא את ה' מאד וביתו של אחאב אינו מזומן לברכה. אליפז עם עמלק מאי הוא עמלק היה אומר אל אליפז אביו מי הוא שיורש העוה"ז

והעוה"ב א"ל אליפו אל עמלק בני ישראל יורשין העוה"ז והעוה"ב לכן לך עכשיו וחפור להן בורות שיחין ומערות של מים כדי לשתות הן ומקניהן והכן להם דרכים אם תעשה כן תזכה ותירש ותנחל ותבא לעולם הבא אבל הוא לא עשה כן אלא כיון שאמר לו רישומו של דבר מיד יצא עמלק להחריב את העולם שנאמר (שמות יז) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים ולמה נקרא שמה רפידים משום שריפו ידיהם מן המצות והקב"ה בוחן לבות וכליות הוא ואומר לו שוטה שבעולם לא יצרתוך לאחר שבעים לשונות לכן אתה הוא שתהיה ראשית ואחרית לכל יורדי גיהנם שנאמר (במדבר כד) וירא את עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד ואומר (דברים כה) והיה בהניח ה' אלהיך לך וגו' תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח ואומר (שמות שם) כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים ואומר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר וזהו משל הדיוט שבני אדם מושלים אותו אפילו האבן שנכשלים בו בני אדם או שמסקלים בו ויתד מן התלולים על עצים הן עתידים ליתן את הדין. ולא זו בלבד אלא זרעו של עשו שבטלו ברית המילה מבשרם ועברו על מצות שבת ועל כל המצות האמורות בתורה ונתנו את נבלת עבדיו הצדיקים והחסידיים מאכל לעוף השמים ולחיות הארץ שנאמר (תהלים עט) נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ. לכן הקב"ה שהוא בוחן לבות וכליות אמר לו אילו היתה ברית המילה בבשרך לא הייתי דן אותך על כל מחשבה ומחשבה כמעשה. ועל מה שאתה עתיד לעשות כאלו כבר נעשה אע"פ שלא נעשה עדיין שנאמר (יחזקאל לה) לכן חי אני נאם אדני אלהים כי לדם אעשך ודם ירדפוך אם לא דם שנאת ודם ירדפך כי לדם מילה ודם קרבנות ודם שיש לאדם בגופו ולבו שנאת. מה כתיב בתריה (שם) יען אמרך את שני הגוים ואת שתי הארצות לי תהיינה וירשונה וה' שם היה מי גלה את הסתרים הוי אומר הקב"ה לכך נאמר וה' שם היה ואומר (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד וגו' אם תגביה כנשר וגו' ואומר (ירמיה מט) כי הנה קטן נתתיך בגוים בזוי באדם תפלצתך השיא אותך וגו' כי תגביה כנשר קנך משם אורידך וגו'. מאי תפלצתך תפל וליצן א"ל ליצנות שהיתה בך היא גרמה לך להעבירך מן העולם לכך נאמר תפלצתך השיא אותך וגו'. מאי תגביה כנשר וגו' :

ברוך המקום ברוך הוא שהוא נפרע משונאיהם של ישראל מדה כנגד מדה שכשם שהיתה בדעתו כך הקב"ה עוקר אותו ואת זרעו מן העולם שנאמר (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו וגו' ואומר כי תאמר אדום רששו ונשוב ונבנה חרבות וגו' המה יבנו ואני אהרוס וגו' (מלאכי א) ואומר (עובדיה שם) מחמס אחיך יעקב תכסך בושה ונכרת לעולם אמר הקב"ה אל עשו אתה רצית לחמוס את יעקב אחיך לכן תכסך בושה ונכרת לעולם. ומהו החמס שחמס את יעקב עד שבשביל כך תכסך בושה משום שלא רצית להניח ס"ת בידו לכן תכסך בושה ונכרת לעולם. ולא זו בלבד אלא שם הגדול בן נח שנתנבא ארבע מאות שנה על כל אומות העולם ולא קבלו ממנו וכך אמר להם שם הגדול. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנב. לא תענה. ולא תחמד. אמרו לו כל אלו הדברים יפין הם ואפ"ה לא קבלו מלכותך עליהם. אבל אנחנו בני ישראל עמך בני בריתך בני אברהם יצחק ויעקב אהוביך שעשו רצונך בעולם קבלנו תורתך לכן תעשה לנו ג"כ קורת רוח ותהא מקיים מה שהבטחתנו ואמרת לבניך להתקנא ולהתנקם מן אויבינו שנאמר כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וגו' (דברים לב) וכן דוד היה אומר (תהלים ז) קומה ה' באפך הנשא בעברות צוררי וגו'. וכשיצאו ישראל ממצרים נתקבצו כל ישראל ומשה עמהן ואמרו לפני הקב"ה רבש"ע אין בינינו לבין

אומות העולם כלום שנאמר (שמות לג) ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה ויאמר ה' אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה וגו' ואדעך בשם. באותה שעה נשבע הקב"ה בשמו הגדול שתנתן תורה תמימה על ידיהם הכל מסודר ומתוקן לפנייהם כגביעים וכוסות מלאים מים ויין ושלחנות מלאות מכל מעדני עולם שנאמר (ש"ה ז) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג. לפיכך נשבע הקב"ה לעמו שלא יחליפם באומה אחרת ולא ישנם ולא ימירם בעם אחר ולא יכלה אותם שנאמר (הושע יא) לא אעשה חרון אפי וגו' :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲדַת הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֶּרֶדֶר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 11

מי לה' אלי!

חודש אב תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

זוהר חלק ב דף סז/א

ששים גבורים סביב לה. תאנא ויבן משה מזבח, כמה דאמינא, ויקרא שמו ה' נסי, ה' נסי ממש, אמאי, בגין דעמלק נטל כל אינון דהוו גזירין ולא אתפרעו, וגזר לון ושדי להו לעילא, ואמר טול מה דאתרעית ביה. ביה שעתא מה כתיב, ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר מדר דר חסרין, מדיורין דלעילא ומדיורין דלתתא, אמר רבי יהודה, בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא, לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא, וקודשא בריך הוא אגח בהו קרבא, רבי יצחק אמר (מדיורא דלתתא לדיורא דלעילא), ועלייהו כתיב (תהלים קד לה) יתמו חטאים מן הארץ וגו', מן הארץ, בעלמא דין ובעלמא דאתי, ביה זמנא כתיב ברכי נפשי את ה' הללויה:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

ועד העולם - למלחמה לה' בעמלק מדר דר

מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 12

מי לה' אלי!

חודש אלול תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר שערי אורה - השער התשיעי - הספירה השנייה

השער התשיעי - הספירה השנייה:

מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה (תהלים קיח, ה):

השם התשיעי משמות הקודש הוא הנקרא י"ה. צריך אתה לדעת כי השם הגדול שהוא יהו"ה יתברך הוא הנקרא שם המיוחד, כלומר סוד ייחוד כל יי ספירות כאחת. וכבר ביארנו כי שתי הספירות הראשונות כלולות באות יו"ד של שם המיוחד: קוצו של יו"ד סוד הכתר, ועיקר היו"ד, סוד החכמה. והספירה השלישית, מתאחדת בשתיהן, היא סוד הבינה הכלולה בסוד ה' ראשונה של שם. נמצאו שתי אותיות של שם שתיהן כלולות בגי' ספירות עליונות. ואות ואו"ו של שם היא כוללת שש ספירות: גי' מחצי אות ואו"ו ולמעלה, ואלו הן גדול"ה גבור"ה תפאר"ת; וגי' מחצי אות ואו"ו ולמטה, ואלו הן נצ"ח הו"ד ויסו"ד; והספירה האחרונה של שם, שהיא עשירית, כלולה באות אחרונה של שם שהיא אות ה':

ועתה צריכים אנו להודיעך מה טעם שתי אותיות הראשונות של שם נקראו בפני עצמן, ושתי אותיות אחרונות של שם אינן נקראות בפני עצמן. כבר ידעת מה שפירשנו בשתי ההי"ן של שם:

ה' ראשונה שהיא הבינה מייחדת ז' ספירות תחתונות, ה' אחרונה שהיא מלכות היא מתייחדת עם ט' ספירות עליונות על ידי יסוד. סוף דבר: עיקר כל עשר הספירות הוא ג' ספירות עליונות אשר מהן נשפעות כל שבע התחתונות, ואם חס ושלוש ייפסקו המשכות השלוש אז נמצאת חורבן הבית ושריפת ההיכל וגלות הבנים בין האומות. ולפיכך חצי השם הראשון שהוא י"ה אפשר לו להיקראות בפני עצמו, וחצי שם האחרון שהוא ו"ה איאפשר לו להיקראות בפני עצמו לפי שהוא קציצה בנטיעות, כי אין העליונות תלויות בתחתונות. וגם במניינו אינו עולה בכל השם, וכשאתה קורא י"ה הרי גם חצי השם האחרון נכלל בו ואין זה שום קציצה, וכן מניינו במילואו בסוד יו"ד ה"א עולה כ"ו, וחציו ככולו. וזה בחצי השם הראשון, אבל חצי השם האחרון עמידתו וקיומו בסוד י"ה הוא:

וצריכין אנו לעורר על מקומות הרבה בתורה שנאמר בהן שם י"ה, כגון: כי יד על כס י"ה מלחמה ליהו"ה בעמלק מדר דר (שמות יז, טז). מהו 'מדור דור'? וזהו פירוש הפסוק: עמלק הרשע בא מכוח נחש הקדמוני, ושם הוא דיבוקו וכוחו ומעת הטיל נחש הקדמוני זוהמה בחוה קיצץ אדם בנטיעות למעלה והפריד אלוף, וזהו סוד סילוק שכונה שעיקרה בתחתונים היתה: ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה (בראשית ח, ט). אף על פי שעמדו ישראל בסיני ופסקה זוהמתן, עם כל זאת פגם הלבנה לא הוסר מעולם כי אם לפעמים, בדילוגים, בבוא קרבנות ידועים, שעירים ידועים שבהן נדבק שעיר, ראשית כוחו של עמלק, וסימן:

ראשית גוים עמלק (במדבר כד, כ). וכשבא עמלק הוסיף פשע על פגם הלבנה ונגע בכף ירך יעקב, ולפיכך נפרצה מלכות בית דוד. והנה כשנקצו הנטיעות בזמן אדם הראשון ונגע עמלק בכף ירך יעקב, נקבעה פרשת זכור. והרי שתי אותיות אחרונות של שם כביכול פגומות על ידי עמלק, והטעם כי יד יהו"ה נגעה בס, כאמרו: והיתה יד יהו"ה בכם (שמואל יב, טו) ואומר: דרך נחש עלי צור (משלי ל, יט), וסימן: ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים (שמות יז, ח) ברפיון ידים. ולפיכך הוצרך לומר כי נחש הקדמוני ועמלק שניהם נגעו בשתי אותיות אחרונות שהם ו"ה, ולא נשאר מן השם שלא פשטו יד בו כי אם אותיות י"ה לפי שאין בהם מקום אחיזה לשרים העליונים, לפי שהן למעלה, כמו שביארנו. ולפיכך אמר 'כי יד על כס י"ה', נגעו בכסא ונתנו בו פגם ונשאר כ"ס, נגעו בשתי אותיות אחרונות ונשאר י"ה, ולפיכך, על כ"ס י"ה:

והמבין זה יבין סוד פרשת זכור ופרשת מעבר יבק, כי הכול כלול במקומות הללו. והנני רומז: כל גוים סבבוני (תהלים קיח, י), במקום שיש להם לשרי האומות מקום אמיזה. וזהו סוד וא"ו של שם הכוללת שש הספירות, כי סוד וא"ו של שם נקרא יהו"ה בכל התורה, וסימן: לך יהו"ה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, יסו"ד - עוקץ תחתון. ועל זה נאמר 'כל גוים סבבוני', כי סביב אות וא"ו של שם מקיפין כל שרי האומות, ומאות וא"ו ולמעלה שהוא סוד י"ה אין להם עלייה: ואתה על במותימו תדרוך (דברים לג, כט), והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך (ישעיהו נח, יד). ולפי שאמר 'כל גוים סבבוני', נאמר:

ראשית גוים עמלק (במדבר כד, כ). ולפיכך הוא נכנס תחילה לגלות סתריהם של ישראל ופשט יד בשתי אותיות אחרונות של שם ו"ה, לפיכך: כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק. כשהוא אומר 'מלחמה לה' בעמלק', איני יודע מי במי; כשהוא אומר 'מדור דור' גילה הדבר וגילה המקום שפשט בו יד עמלק, וסימן: דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת, זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור (שמות ג, טו). לפיכך: זכור יהו"ה לבני אדם את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד

היסוד בה (תהלים קלז, ז). ואחר שידעת זה תוכל להתבונן מה שקבעו הנביאים בשני מקומות. עובדיה גר אדומי אמר בנבואת אדום :

ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליהו"ה המלוכה (עובדיה א, כא). זכריה אמר : ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה וגוי ויצא ה' ונלחם בגויים ההם כיום הלחמו ביום קרב, ואז : והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ב; ט), ואומר : ראשית גוים עמלק. זהו סוד כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה בעמלק מדור דור :

ורבותינו ז"ל תיקנו בפסוקי דזמרה שני אלו הפסוקים בסוף : ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליהו"ה המלוכה והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. במקום זה הקריבו שתי הנבואות זו לזו. ובהתאחד אלו שתי נבואות, יתייחד השם יתברך ב"ה. והמבין עומק מה שתיקנו בדבר זה יבין סוד 'כל גוים סבבוני בשם יהו"ה כי אמילם', וסוד 'ראשית גוים עמלק', וסוד פרשת זכור ופרשת מעבר יבק. לפיכך יש לך להתבונן מה שכתוב בתורה 'כי יד על הס יה', על ידו יבואו התשועות והגאולות והטובות לישראל ; כי בשעה שישראל בגלות, כביכול נוגעת הצרה לאברהם יצחק ויעקב ודוד הכלולים בסוד ו"ה, ולפיכך שם י"ה צריך להושיע ולגאול, וסימן : עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה (שמות טו, ב), ואומר : מן המצר קראתי יה (תהלים קיח, ה), מן המצר שהוא סוד ו"ה שיש לה מצרים, שבעים שרי האומות סביב : כל רודפיה השיגוה בין המצרים (איכה א, ג). לפיכך : 'מן המצר קראתי י"ה', שאין לו מצרים, לפי שהוא מקום הרחובות הנהר ועולם הרחמים שאין בהן מקום אחיזה לשרים העליונים ולא לגוייהם, אלא ליעקב שהוא קו האמצעי ועולה למעלה מאברהם ויצחק, לפיכך : והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך, ולפיכך : מן המצר קראתי י"ה. ומה שאמר 'ענני במרחב י"ה', כלומר, שלוש הספירות העליונות, השתיים מהן אינן נגלות לעולם, והשלישית שהיא הביני"ה נגלית מקצתה, לא כולה. כמו שאמרו רבותינו ז"ל : חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חוץ מאחד, והיא שקולה כנגד כל המ"ט שערים שעמה. ולפי שהבינה היא ספירה שלישית ועל ידיה פועלות שתי הספירות העליונות שאינן נראות כלל, והביני"ה נקראת רחובות הנהר ועל ידיה באות התשועות והגאולות, כמו שביארנו, לפיכך : 'ענני במרחב י"ה', באותה המפירה השלישית הנקראת רחובות. ויצחק אמר : כי עתה הרחיב יהו"ה לנו (בראשית כו, כב), והפסוק הזה צורך גדול הוא. והנה על ידי הביני"ה, שהיא רחובות והיא סוד חמישים, יצאנו ממצרים, והיא סוד התשועות והגאולות, כמו שביארנו, ולפיכך : עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה (שמות טו, ב). התורה אמרה ברמז, והנביא גילה יותר ואמר : הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה (ישעיהו יב, ב), אין שם מקום פחד, שאין שם קצרים. התורה אמרה 'עזי וזמרת יה' וגוי' והנביא פירש, כלומר עזי וזמרת י"ה, כלומר בהתאחדו שפע י"ה בשתי אותיות אחרונות ; כי עתה הוא י"ה, וכשיתייחד ויהיה 'יהו"ה אחד', זו היא התשועה השלימה. והמבין זה יבין סוד כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה (שמות יז, טז), וסוד והיתה ליהו"ה המלוכה (עובדיה א, כא) וסוד ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט), בשם שלם, י"ה עם ו"ה :

ואחר שהודענוך אלו הכללים העליונים צריכים אנו לומר סוד מה שאמר חזקיה בתפילתו : אמרתי לא אראה י"ה בארץ החיים (ישעיהו לח, יא). מהו 'לא אראה י"ה'? כלומר, מאחר שנאמר לו 'מת אתה ולא תחיה', אמר חזקיה : הרי אני רואה עולם הבא, שהוא עולם החיים

שהוא י"ה, כמו שביארנו למעלה; ואילו אומר שאהיה זוכה לראות אפילו ספירת מלכות שהיא אחרונה, גם היא אמרתי שלא היה לי זכות לראות. מה טעם? כי שם יופיעו הספירות הבאות משם י"ה; ומלכות נקראת ארץ החיים, כלומר המקבלת שפע מעולם החיים שהוא סוד י"ה שהבינה נכללת בו; ולא אביט אדם עוד עם יושבי חלד, שזהו סוד אדם הראשון שחזר בתשובה וחדל מעשות עוון, ועדיין תשמע זה בעזרת השם:

ואם כן התבונן בכל מקום שאתה מוצא י"ה, אף על פי שהוא סוד ספירת החכמה, הוא רומז על עולם הרחמים שהוא סוד ג' ספירות עליונות; ואם יש בהן קצת דין הוא בחכמה ובינ"ה, אבל הכתר כולו רחמים גמורים. ואף על פי שהוא עולם הרחמים, אף על פי כן קצת דין מעורב בשם י"ה שהרי חכמה ובינה הן ראשית מידת הדין. ואף על פי שאינו דין גמור, שהרי הדין הגמור מתחיל מגדולה וגבורה שסביבותן השרים נאהזים ושם קבועים כמה סנהדראות ובתי דינים כמו שביארנו, עם כל זה קצת דין יש בשם י"ה אבל בנחת ולא בפסק דין, שאין פסק דין אלא מגדול"ה וגבור"ה ולמטה. ולפיכך אמר: אם עונות תשמר י"ה אדנ"י מי יעמוד (תהלים קל, ג). ופירוש הפסוק:

אם י"ה שהוא עולם הרחמים שומר העוונות, כשאנו באים בדין לפגוע בדין הגבורה כשנמסר ביד המלכות שהוא אדנ"י לגמרו, מי יעמוד ומי יתקיים? וכבר ביארנו בשער הראשון כי כשמידת המלכות מתעוררת לגמור הדין בנבראים הרי היא מכלה מנפש ועד בשר, כמו שביארנו בפסוק צדק ומשפט מכון כסאך (תהלים פט, טו), והרבה הרחבנו המאמר בפירוש דבר זה. ולפיכך 'אם עונות תשמר י"ה' שהוא עולם הרחמים, 'אדנ"י' שהוא עולם הדין, מי יעמוד לפניך ומי יוכל להתקיים? ועתה הנה מסרנו בידך כמה מפתחות לכל מקום שאתה מוצא בתורה שם י"ה, וממה שמסרנו בידך תוכל להתבונן בשאר מקומות ותבין דבר מתוך דבר' וצריך אתה לדעת הדרך שפתח בספר יצירה: בשלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה חקק י"ה ה' צבאות וגו'. מה טעם הוצרך להזכיר י"ה במקום זה? והטעם, כי י"ה הוא סוד שלוש ספירות עליונות עולם הרחמים, יהו"ה הוא סוד התפארת מקום דיבוק משה רבינו עליו השלום ומקום יניקת האבות, צבאות הוא סוד יניקת הנביאים. ודרך המעלות בספירות מנה כאן, ועדיין תשמע זה אם ירצה ה' יתברך. ואחר שמסרנו בידך אלו הכללים בשם י"ה נכנס לבאר שאר השמות שהספירה הזאת נקראת בתורה, למען תבין ותדע ותשכיל בעזרת השם:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לֵה' בְּעֶמְלִיק מְדִר דִּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 13

מי לה' אלי!

חודש תשרי תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר אור השכל - חלק ו

החלק ו' סימני אותיות ש'ת' חלקיו ב', וענייניו ב' והתיבה א'ל':

חלק ש' ענין א' סימן א' כולל אותיות השם המיוחד:

כל מי שיש בידו שום קבלה מידעת השם, ורוצה להשלים שכלו עמה ולהוציא קבלתו מכח מקובל אל כח מושכל, צריך שלא תתבהל נפשו על מה שיראה בספר זה. ואם תתפעם רוח קבלתו יקרא אל יוסף פותר החלומות, או אל דניאל אשר הוא ממינו ויפתור לו חלומותיו, ולא תהיה נפשו עגומה עליו, בראותו דברים עמוקים בתחלת מחשבה, ואם לא ימצא פותר ומתיר קשרים ייגע עד שיבין כוונתי, שאני יודע שאם הוא בעל שכל ועצם מוחו זך ועיין והסתכל בשוה בדרך מכל הדרכים האמתיים, ישיג דעתי וישמח בה מאד. אם לא ישיג דעתי אל ידיעה כפי רצונו ולא כפי דעתו המקובלת אצלו, אלא כפי האמת אם יכול, ולא ישא פנים לקבלתו אם היא בלתי מושכלת כדי שיקשה על קבלתו המושכלת המקובלת מן ה' ומן משה. אבל ימחול על כבוד קבלתו המותחלת. וידחנו מפני קבלתו המושכלת, ויחשוב שקבלתו גם כן היא היתה אתמול קבלתי גם כן, טרם הולד בלבי עיני השכל, והוא הזמן אשר בו לא ראיתי אור ואם בהיר

בשחקים השחקים בשם. ואולם בראותי אור אור השכל, דלגתי בו מענין שפל אל ענין נכבד, והיו לי שתי הדיעות ובחנתי ובחרתי לי הנכבדת, וגם שמרתי הראשונה, וכל המתדמה לי ולדומים לי בזה הענין בדלגו מענין לענין, ובהרימו דגל הענין הנכבד למעלה, יורם נסו ויתעלה דגלו מאת השם, וקורא אני עליו ודגלו עלי אהבה, אל תקרי דגלו אלא דלוגו, ואחר שהתריתי בך בהתראה קטנה, והזהרתיך על מה שראוי להזהיר עליו בדברים מעטים שבאו במקומות רבים, אחל בסתרי אותיות השם הנכבד והנורא, ואודיעך איזה אותיות הם בע"ה:

דע בני והבן כי אותיות השם הם ד', ונקרא בכללם אותיות ההעלמה, על דרך [שמות ג, טו] זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור. ואמר בקבלה לעלם כתיב כלומר שראוי להעלימו, ועל כן היו אותיותיו אותיות ההעלמה זהו המובן לעם, אבל הנעלם אינו זה, כי לעלם הוא דבור משותף ועניינו האחד הוא ענין ההעלם, והשני הוא ענין המעלה, והוא שאותיות השם ראוי לעלם, כלומר לעלה אותם, והוא כמו להעלם למעלה הראויה. והעד על זה אמרו מיד וזה זכרי, שהורה שהאדם חייב להזכירו וסוד לדר דור מורה שכל דור ודור מתגלגל בשם לפי הזכרת שמו, והפך ההזכרה שכחה, וכבר הזהרתיך ואמר פן תשכח, והרמז [דברים כה, י] תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, שכבר נאמר [שמות יז, טו] כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר, והנה דר מלשון דירה, ועניינו כלל הזמן שהדור דר בעולם ולא נשכח זכרו, שכן כתיב [קהלת א, יא] אין זכרון לראשונים וכו' וכתוב [שם א, ד] דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת, אבל השם כבר נאמר [תהלים קלה] עליו ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור, ונאמר עוד בגלוי הסוד [תהלים קמה] מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור, ונגלה יותר באמרו אתה ה' לעולם תשב כסאך לדור ודור, הורה במלכות ובשם ובמהות, סוד לעולם באמרו מלכותך ושמך ואתה, כי הם ג' מעלות ליחוד הוא ושמו ומלכותו:

וכבר נודע כי שם הוא סימן מורה על מציאות עצם או מקרה, וסוד השם הו"א שמ"ו מלכות"ו, ועו"ד הו"א ש"ס מלכו"ת, סופי תיבות וראשי תיבות ותוכי תיבות הש"ס אמת וכל"ו והאמת מושכל, והאם מושכלת, והש"ס כולו אמת, והאמת כלו שם והמושכל אמת, והסוד הוא זה והבינהו שם מלכות הוא מלכות שם הוא, ובשם יתברך הוא שמו והוא מלכותו בעצמו, ואין זה דבר שידומה אבל הוא מושכל, כי במדומה יפול ציור הרכבה ואין בשם הרכבה, והנה נזכר עוד ג' מעלות להורות בם על סוד הדורות והדור מיוחס לדרים בעולם, והעולם מיוחס לעולם, והמעלות הם זכרו וממשלתו, וכסאו וזכרו נמשך לשמו, וממשלתו נמשכת למלכותו, וכסאו נמשך לעצמו, והדורות נמשכין לעולם ולזמן, ואלה ההמשכות הנזכרות ידועות לכל משכיל מקובל:

והנני רומז סודם לבעלי השכל, אין ספק שהנמשך אחר הממשיך הנמשך פחות ממנו בהיותם משני מינים, אבל בהיותם ממין אחד יתכן היותם שוים במעלה, ואע"פ שאינם שוים במציאות, ומפני היות הנמשך או הממשיך אחד מהג' חלקים, והם נבדל או כח בלתי נבדל או גוף, נצטרך להכריך בשכל מי נמשך אחר מי מאלו הג', ובדעתנו שהשכל הנבדל מושך ואינו נמשך ודע שהכח הוא האף נמשך אחריו והוא בלתי נמשך אחר אחד מהם, ובדעתנו שה' שהוא הסבה הראשונה לכל המציאות, הוא מחויב המציאות בבחינת עצמו, והוא שכל בעליונה שבכל מדרגות המציאות, ידענו ג"כ מזה שהכל נמשך אחר עצמו, וכל מה שידומה מהתוארים המיוחסים אל עצמו, כולם נמשכים אחר עצמו, אחר שאין בעצמו שום הרכבה, שאם היה מורכב לא היה

מחויב המציאות בבחינת עצמו, אבל בבחינת שני חלקי הרכבתו, וכל הרכבה הוא מקרה שקרה לנרכב, וכל מורכב יש לו מרכיב, וכל זה כבר התבאר במופתים בספרי החכמה, ואם כן כל שם שיורה עליו יהיה שם מורה על מציאותו או על הבדל שבו נבדל מזולתו, וזהו מנהג הוראה על העצמים בהבדלים, או יורה על תאר מיוחס אליו, או על היותו פועל, או על מה שידמה שום שלמות בתחלת מחשבה אצל ההמון, אשר אין להם השגה שמציאותו כי אם בקבלה, ואם כן הנה יהיו כל שמותיו נמשכין גם כן אחר השם המיוחד לו, כמו שכל נמצא נמשך אחר מציאותו, ויהיה השם הנכבד והנורא הנקרא שם המפורש לבדו ראשית לו כל שמותיו, כמו שהוא עצמו ראשית לכל העצמים, והוא כלם בפעל, והם כלם עומדים בכחו, ומפני שהשם עקר לזכר, והזכר אינו כי אם בשם ימשך הזכר אחר השם, ומפני שהמלכות עקר לממשלה, שכל מלך מושל ואין כל מושל מלך, תמשך הממשלה אחר המלכות, ומפני שהעצם הראשון עקר לכל עצם, ימשך כסא העצם אחר העצם היושב עליו, ואם היה היושב על הכסא גוף, היה צריך אל כסא שהוא גוף לשבת עליו, אבל ה' יתברך שהוא אינו גוף ולא כח בגוף, אינו צריך אל כסא שישב עליו, אבל אם יוחס לו שם כסא יהיה הכסא ענין בלתי גוף:

ומזה תבין שהכסא ההוא הוא ענין מעולה, ואעפ"כ הנה השם עליו בדמות, והנה ה' נצב עליו [בראשית כח, יג] על הסלם על דרך משל, ואחר שהדבר כן איך יתכן למצוא שם שיורה על אמתת מהות עצמו יתברך שהוא ענין בלתי מושג בשכל, ואיך הושג בשאר השגות שהם למטה מהשגת השכל, ואמנם יורה שמו המפורש על מציאותו, ויורה על הבדלו מזולתו וההבדל ההוא אינו הבדל עצמו מעצם זולתו לבד, אבל הוא הבדל עצמו תכלית ההבדל מעצם זולתו, וגם הבדל ענייני עצמו מענייני עצם זולתו תכלית ההבדל, אשר אין הבדל גדול ממנו, כמו שנאמר בחלק הקטן הבא אחר זה:

ואמנם בזה אודיע בו אי זה אותיות הם שנתחדו להיותם שם לו יתברך שמו, והוא שנאמר שהאותיות כולן כ"ב, ובחר ה' מהן כשהודיע זה לבעלי הלשון ד' אותיות, ובא להורות בם מציאותו, וראה שלא היה אפשר להורות על מציאותו המיוחד כי אם בשם מיוחד, וצוה את משרתיו הכהנים לברך בו את עמו המיוחד המובחר משאר אומות, כמו שנבחר שמו משאר אותיות, ואע"פ שכלן הן אותיותיו, כמו שכל האומות הן בריותיו, וכאשר היה הוא מיוחד ושמו מיוחד, צוה להביא הברכה באמצעות שבט מיוחד מכל שבטיו, ואע"פ שכלן שבטיו מיוחדים, וכמו שהכל מיוחד, בחר ברכה מיוחדת, ואם היא משולשת כמו ששמו אחד משולש, וכמו שעמו אחד ומשולש, כהנים לויים וישראל, וכולן ישראל, אבל אין כולם לויים, וכן כל כהן לוי אבל אין כל לוי כהן:

ואחר שהודעתך זה, אודיעך שאין שום שם פחות מב' אותיות בשום פנים, והנה הם הראשונים הנבחרים מכל האותיות שהם י"ה, ועוד נבחר ו' לשתפו אל השם. ועוד נבחר א'. והנה אלה הד' הם אותיות השם, והם אשר מציאותם בכל, וכל גלגול מתגלגל על שם המיוחד אין בו שום שתוף מאות אחר כי אם מאלה הארבעה, והם הם לבדם אותיות ה' המיוחד, ואחר שהודעתך זה, שמע מה שאומר בהם בסתריהם לפי הקבלה בחלק זה:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָהּ לֵה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דָּר

**מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן**

גליון # 14

מי לה' אלי!

חודש חשון תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

**כתבי הרמ"ע מפאנו - מאמר מעין גנים -
חלק ראשון - ליקוטים**

לעולם יהא כל אדם רגיל לומר:

ברוך ה' צבאות אלקינו שבראנו לכבודו, וברוך אל אלים, ואלקי האלקים ומלך עולם, ה' הוא האלקים, ה' הוא האלקים, ה' אל אמת:

כל המצוי בב"ה בשעה שש"צ פותח ואומר יתגדל ויתקדש לעולם יענה אחריו פסוק זה ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר. שהן י"א תיבות נגד אותיות אשר בשתי תיבות אלה יתגדל ויתקדש. וכנגד י"א יריעות עזים. וכנגד י"א סמני קטורת שהם החיות ליי"א קליפין בסוד מוסיף גורע שהמקור הנוסף על הפרטים מורה גריעותו ומפטורין והקטרתן יוסר כח הקליפות וחיותן וישארו כלם פגרים מתים. וכנגד י"א ארורים שבמשנה תורה להנצל מהם והאחרון אינו מן המנין שכלן אזהרות והוא לבדו בטול עשין. ויש פסוק א' מסוגל מאוד לאומרו תמיד בכוונה

רבה כד מפקין ס"ת בציבורא למקרי ביה הואיל ובאותה שעה מתפתחין תרעי שמייא דרחמי
 כדברי הזהר והוא זה, ה' אלקי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר
 מחשבות לבב עמך והכן לבבם אלך ומה טוב למי שאינו יודע אם יוכל לענות תשעים פעמים אמן
 בכל יום כדלקמן שיאמר ביום שבת בכל שעה שירצה האדם בין קודם תפלתו בין לאחריה
 תשעים פעמים ג' פסוקים של סוף ספר שני מתהילים ויהיה כלו תפלות מלשון ויכולו השמים
 דמתרגמי' וחמידו שמיא ודע כי ה' אלקים אלקי ישראל בגימ' תרצ"ט שהם שלש רגלים שהשבת
 שקול כנגד כלם. ועם המלות בגימ' שבתא והוא באותיותיו עם המלה ברוך בכף רבתי. וביום
 ראשון וששי פסוק א' של סוף ספר רביעי שהוא חותם הללויה בגימ' הכסא. וביום ב' וה' פסוק
 א' של סוף ספר ראשון נזכרו בו ב' עולמות בסוד היצירה שכוללת עמה את העשיה. ובים ג' וד'
 פסוק א' של סוף ספר ג' ושנזכר בו עולם א' בלבד בסוד העשיה יש כאן ד' עולמות אבי"ע
 שכנגדם אמר דוד ברכו ה' מלאכיו בריאה. צבאיו יצירה, מעשיו עשיה, ברכי נפשי אצילות,
 סמכו לעשייה בסוד והתהלכתי בתוכם האמור בעת רצון. והנה תועיל קריאת הפסוקים
 שזכרנו יום יום כנגד צ' פעמים אמן שקבעו לנו בזהר לענות בכל יום כצדי של צדיק כנודע שהיא
 מצטרפת לארבע קדושות כרמז הד'. ולעשרה קדישים ביוז וסימנך ה' בדד ינחנו, שנים במנחה,
 וארבעה ארבעה שחרית וערבית, ויש בו ג"כ נוטריי "בכל "דרכיך "דעהו. והרמז למאה ברכות
 בקוף, ובמלת צדקה דרשו בה' חמשה חומשי תורה. ואומר אני כי גם בשמו של יצחק אבינו
 יצדק הרמז הראשון ובאה החי"ת במקום דל"ת להורות על ד' קדושות שיש בהן קדוש וברוך.
 וידוע כי יצחק הוא בעל השמטה הזאת שעלתה במחשבה להבראות בדין ושמו בגימ' שמנה
 היות שהם ד"פ שם ב"ן הפשוטים לד"פ קדוש והמלואים לד"פ ברוך. ועוד בוא"ו ד' קדושות
 כנגד ד' אותיות שבשם וי' קדישים כנגד מלואו ב"ן שיהיה המלוי של ע"ב או ס"ג או מ"ה,
 וחמשה חומשים כנגד חמש אותיות מלואו של שם ב"ן. דדרשינן ביה ארבעה מלכים את
 החמשה, ואין ספק כי בדבר הזה מקצת תורה ככלה ובפרט אם תהיה הקריאה בעשרת הדברות
 שהיו חמש על לוח זה וחמש על לוח זה ושבד הדברות שהן י' תמורות י' קדישים וכ"ש אם זה
 וזה יתקיים בידינו, ומאה ברכות סודם ידוע כנגד מאת אדנים שהם בחינת המלכות, וצ' אמנים
 למלא קומתו של זעיר, לפיכך ראוי לכון בפסוקים הללו איש יומו ביי ראשונים, שניים
 ושלישיים לכלילות חב"ד דזעיר ובשלשים אמצעים לכלילות חג"ת שבו ובאחרונים לנה"י שבו,
 ופי הקורא הוא סוד המלכות דזעיר הכוללת אותם בא' של אמן, ומי שנדבו לבו לומר פסוק
 הללו כל א' בזמנו, עוד עשרים פעמים עשרה לקומת נוקביה, ועשרה לכתר שניהם שהוא נתקן
 להם בבת אחת וממקום א' באחרונה כמבואר במקומו הנה מה טוב ומה נעים זאת המצוה
 היעוצה לכל אדם, וכ"ש למי שאין עמו לוייה מספקת לענות אמן אחר ברכת חביריו כדאמרן,
 ופסוק אחרון של ספר תהלים מה טובו ומה יפיו לעתיד לבא, והנכון לאמרו ביוה"ק צ' פעמים
 או ק' פעמים כדלעיל עם כונת שאר הימים, אך בכל אלה החזרות של כל הנשמה יכוין בהם
 תחלה לתשע פעמים א' שמזכיר כ"ג בהזאות הפנימיות כל א' בכלילות עשר ובסוף יכוין למתנות
 של מזבח הפנימי, ואעפ"י שהן י"א ניחא לן בתקוני הנוקבא להוסיף בהן הכולל, ואחרון חביב

כנגד מעשה הקטרת לפני לפני כי הוא ראשון במעשה והוא אחרון בסדר הכונה הזאת לתוספת עלוי ויש לנו כיוצא בו אין זה מקום להאריך הרי אלו חמשה סיומים שבהם חתם המלך החסיד ספרי תהלותיו, וכנגדם אמר ה' ברכו נפשי, וה' פסוקים שבהלל הגדול, בית ישראל, בית אהרן, בית הלוי, יראי ה', ברוך ה' מציון, בארנום במקום אחר, ויש בדברי הימים ברוך ה' אלקי ישראל בסוף הודו לה' שנתנו דוד לאסף לשורר לפני הארון בכל יום חציו בבקר וחציו במנחה ואנו קבענו כלו בזמירות שחרית ואעפ"י שיש בפסוקים דלעיל הרבה מהם ג"כ סדורים לנו בזמירות יום יום מ"מ קבוע של זה טפי עדיף הואיל וכל השיר כלו שבדברי הימים הורגלנו לאומרו בכל יום תמיד וזה סיומו, ופסוק כל הנשמה גם הוא כמוהו עיין ביחודים. ומלתא אגב ארחין מבעי לן לאודועי כי יש נוהגים לומר בשחר קודם פרק איזהו מקומן פסוק זאת התורה לעולה למנחה וכו' וקשה הואיל ואין באותו פרק דבר מתייחס לשום מנחה מן המנחות ולא אמרתי למנוע עצמינו מקריאת פסוק זה ח"ו כי מנהג יפה הוא ודבר בעתו מה טוב אלא שראוי להוסיף תיכף אחרי אותו הפסוק משנה אחת ממס' מנחות דריש פרק כל המנחות באות מצה עד שתי הלחם, ומנחת חוטא, ומנחת קנאות לא שמן ולא לבונה. עיין למעלה אצל ברייתא דריש ספרא דצניעותא קודם הביאור, יערב שיחנו לפני אלקינו ונשלמה פרים שפתינו :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֶּרֶדֶר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֶּרֶד דֶּרֶד
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 15

מי לה' אלי!

חודש כסלו תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

פירוש הרמח"ל על התורה - ספר דברים (המשך)

זכור את אשר עשה לך עמלק (כה, יז-יח). כבר ידוע שקליפת עמלק גורמת שכחה. וכנגד זה צוה הקב"ה לזכור מה שהוא עשה, ובזה מכניעים אותו שלא יגרום כל כך שכחה, ולכך "זכור" דווקא. וידוע ג"כ שקליפת עמלק עומדת ביסוד בסוד הערלה, וזה סוד, "אשר קרך בדרך", ופירשוהו רז"ל, מלשון קרי, שהיה מטמא אותם שהיה רוצה להגביר הזוהמא שלו בסוד הערלה. וז"ס ג"כ, "ויזנב בד", ופירשו רז"ל, שהיה חותך המילות, שכל הכונה שלהם היתה לבזות היסוד העליון, ולהגביר הזוהמא שלהם:

ואומר אח"כ, "ואתה עיף ויגע", ואמרו רז"ל, "עיף" - בצמא. והסוד הוא, שם נאמר, "ויצמא שם העם למים", וזה היה רומז חסרון אור החסד שלא היה מאיר באותו הזמן. וידוע שבזמן שהחסד מאיר הדין מתבסס, והקליפות יראים ממנו, שהוא כופה אותם. ואם אין החסד מאיר, הכל הוא להפך - הדין מתקשה בלתי מיתוק, והקליפות אינם יראים ממנו. וזה אומרו, ואתה עיף - בצמא, כיון שנחסר אור החסד. ולכך עמלק לא היה "ירא אלהים", אלהים דווקא. וזה גרם להם לפי שרפו ידיהם מן התורה, שזהו כח התורה למתק השמאל בימין. וז"ס, "מימינו אש דת", האש שמתמתק בימין. והם שרפו ידם ממנה גרמו פירוד לב' ידיים אלו, וזה שאמרו, שרפו ידיהם - ידיהם דווקא, על שם שפגמו בידיים העליונים, וזה הטעם שעמלק לא נתירא. ולתיקון

זה נצטוינו לקרות זאת הפרשה בכל שנה, שהיא מן התורה, וכמ"ש רז"ל, זכור בפה, וזה תיקון כנגד קלקול. שהקלקול היה שרפו ידיהם מן התורה, ובזה נתגברה קליפת עמלק, וכנגד זה יש קריאת התורה פעם אחת בשנה לזה הענין, להכנעת הקליפה הזאת. [א]:

והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב וגו' (כה, יט). כבר ידוע שאין מנוחה לשום דבר אלא בשרשו. וזהו הטעם שישאל אין להם מנוחה בארץ אויביהם, לפי שיצאו משרשן הקדוש וגלו מעל שלחן אביהם, ורוח הקודש צווחת, "ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך". וז"ס אמרו בפסוק הזה "בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב", שהם החיצונים שמתהלכים סביב הקדושה, כד"א, "סביב רשעים יתהלכון". ואין מנוחה מהם, כי אם "בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה" דווקא, והוא שרשן ומקורן של הניצוצות הקדושות שגלו בפשעיהם מעל שלחן אביהם, וכשחוזרים לשם, אז יהיה להם מנוחה ברד"א [- ברזא דאמרון]:

עוד, לפי שידוע שאין בכל הקליפות - קליפה יותר קשה ורעה ומצירה אל הקדושה, יותר מקליפתו של עמלק, והטעם הוא לפי שמתאחזת בסוד הפנימיות הקדוש ומונעת את הזיווג ח"ו, שאי אפשר לעשותו כי אם בעמל וטורח גדול, וז"ס שמו של עמלק - עמ"ל לקדושה, שדרגין קדישין עמלין הרבה להתיחד ולהזדווג ביניהם. מפני זאת הקליפה המתמצעת. וזהו הטעם למ"ש, "מלחמה לה' בעמלק מדר דר", כי המלחמה צריך שתהיה תמיד עמהם כל זמן שהם קיימים, לפי שהם נלחמים תמיד עם הקדושה ומונעים את היחוד. והוא סוד ג"כ מ"ש, "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה", שהרי כשהם רואים ויודעים שהשכינה מבקשת את ה"שלום", שהוא היסוד, לאיודווגא ולאייתקשרא בהדיה בסוד הזיווג, מיד הם מתעוררים מצדם להתיצב מנגד, ולמנוע אותו במלחמתם. ולכן אין מנוחה כי אם במחיית זכרו של עמלק, שהרי מנוחה תלויה ביחוד וקשר האורות הקדושים, ואי אפשר שיהיה הקשר והיחוד השלם כך אם בסילוק המונע. וז"ס, "והיה בהניח וגו' תמחה את זכר עמלק" וגו'. ואם תדקדק תראה, שעל שאר הקליפות אמר, "מכל אויבך מסביב" לפי שהם מבחוץ, וסביב רשעים יתהלכון, ואינם מונעים את הזיווג הפנימי, בדרך המניעה שבאה מקליפתו של עמלק שמתאחזת ומתמצעת בסוד הפנימיות ממש. ועל רזא דא כתיב, "את זכר עמלק", לפי שכל העמל הנמשך מצרה של זאת הקליפה הוא בענין הוכירה ממש, שסודה על הזיווג כידוע. ולכן אחר המחאה, שוב - "לא תשכח", לפי שכבר נסתלק הנרגן המפריד שהיה גורם את השכחה:

וענין אמרו "מווחת השמים", לפי שהאחיזה היותר עצומה של זאת הקליפה, היא בסוד הנוק' דז"א דקיימא תחות רשו דבעלה, דאיהו רזא דשמים. ולכן המחאה העיקרית - "מתחת השמים", מרזא דדרגא דא שהיא תחת השמים ממש, ברד"א, "ורגליה יורדת מות", והשקר כרוך בעקבה. וכאשר יכרת ממנה זה השקר, מיד מה כתיב בה, "ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת", "כלה" כתיב, שהיא סוד הכלה הכלולה - נוק' דז"א, שתהיה אמת בלא שקר. ואז, "אמת מארץ תצמח", וז"ס, "מתחת השמים לא" שהוא ס"ת למפרע אמת, בסוד הצמיחה של "שפת אמת" מתתא לעילא, דרגא בתר דרגא עד שירותא דדרגין. ואז - שוב "לא תשכח", בסוד, "ויסע לוט מקדם" - מקדמונו של עולם, דאיהו ממש שירותא דדרגין, דס"א ערקת מקמיה, והא אוקימנא בכמה אתר:

עוד לפי מ"ש, "אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה", כי נחלה היא סוד המלכות כידוע, והיא ניתנה לך כדי להכרית ממנה את הרשת הכרוך בעקבה, בסוד "והיתה הרשת עד חצי המובח". וצדיק

יסוד עולם הוא המסלק את הרשת בעמלו ויגיע כפיו. ורזא דא, צדי במילואה, ואחריה ק' בסידורא דאתון, הרי צדיק. ואחריהן מיד - ר'שית', שהם סוד הרשת, ברד"א. דכתיב, "הכינו רשת לפעמי", לפי שהם סוף האותיות. "כפף נפשי", דא רזא דצדיק כפוף. "כרו לפני שיחה", דא גהינם נוק' דסמ' חייבא, דאיהי רזא דנחש. "נפלו בתוכה סלה", כד איתער רזא ד"סלה" דא ע"ק - שירותא דדרגין כד"ל [- כמה דאמרת לעיל]. ואז צדיק פשוט, ברזא דכתיב, "להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת", ומיד הכפוף נעשה פשוט, בסוד, כשזה נופל זה קס, "כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף":

וענין אמרו בלשון "והיה", ברזא דכתיב, "והיה וגו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". עוד אמרו, "והיה", הטעם הוא לפי שבחדש תשרי הוא תחלת התיקון ושולט בו צירוף והי"ה. ובחדש ניסן הוא גמר התיקון ושולט בו הוי"ה כסדרה. וז"ס שמלת "בהניח" היא בין והי"ה להוי"ה כסדרה - נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו, כשלהבת הקשורה בגחלת. וכבר ידוע שחדש ניסן הוא הראשון מחדשי השנה, ולכן נקרא חדש האביב - אב-יב, וסודו, כי הוא הראשון מחדשי הגדלות, שהרי אין הקמה לנופלת כי אם מצד הגדלות המתעורר, וז"ס, "ויהי בחדש הראשון באחד לחדש הוקם המשכן". וההקמה על ידי משה דווקא, בגין דאיהו מארי דביתא. ועוד, לפי ששרשו מן המים העליונים מרזא דבינה, כענין שנאמר, "כי מן המים משיתהו", ואין הקמה לנופלת כי אם על ידי גבורות אימא, שכחן גדול להקים ולהעלות. וז"ס "הוקם" שהם אותיות מקו"ה למפרע, בסוד הבינה שהיא מקוה ישראל דייקא, שעולה קנ"א כמנין אהי"ה במילוי ההי"ן, שהוא סוד מקוה המים כידוע. ועל ידי כח המקוה הנזכר, נהפך המשכן מן הנפילה אל הקימה, ולכן אותיות הוקם הם הפך אל אותיות מקו"ה:

והנה הנאמן המקים, חתם את שמו בגמר מלאכתו, בגין דאיהו מארי דביתא. וכן המשפט בכל הקנינים - ששם הקונה חתום עליהם, ובפרט בפתח שער הבתים. וז"ס, "ויתן את מ"סך ש"ער ה'חצר שהוא ר"ת משי"ה, שחתם את שמו ממש על גמר מלאכתו, שהוא בנתינת המסך אל שער החצר. וכן משכ"ן עולה כמנין משי"ה ואדנ"י, שהם סוד זו"ן שנועדים ומתיחדים שם. ולכן נקרא - "אהל מועד אשר אועד לך שמ"ה" שהם אותיות משי"ה ברד"א. ואמנם לפי מה שכתבנו שחתם את שמו בגמר מלאכתו, ז"ס מ"ש, "ויתן את מ"סך ש"ער ה'חצר" שהוא ר"ת משה, ותיכף סמוך ליה בסיפיה דקרא וענינא - "ויכל משי"ה את המלאכה", שהוא מובן יפה ברד"א. [ד - מכת"י ר' משה דוד וואלי]:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מְדִר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 16

מי לה' אלי!

חודש טבת תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

פירוש הרמח"ל על התורה - ספר דברים (המשך)

זכור את אשר עשה לך עמלק (כה, יז-יח). כבר ידוע שקליפת עמלק גורמת שכחה. וכנגד זה צוה הקב"ה לזכור מה שהוא עשה, ובזה מכניעים אותו שלא יגרום כל כך שכחה, ולכך "זכור" דווקא. וידוע ג"כ שקליפת עמלק עומדת ביסוד בסוד הערלה, וזה סוד, "אשר קרך בדרך", ופירשוהו רז"ל, מלשון קרי, שהיה מטמא אותם שהיה רוצה להגביר הזוהמא שלו בסוד הערלה. וז"ס ג"כ, "ויזנב בד", ופירשו רז"ל, שהיה חותך המילות, שכל הכונה שלהם היתה לבזות היסוד העליון, ולהגביר הזוהמא שלהם:

ואומר אח"כ, "ואתה עיף ויגע", ואמרו רז"ל, "עיף" - בצמא. והסוד הוא, שם נאמר, "ויצמא שם העם למים", וזה היה רומז חסרון אור החסד שלא היה מאיר באותו הזמן. וידוע שבזמן שהחסד מאיר הדין מתבסס, והקליפות יראים ממנו, שהוא כופה אותם. ואם אין החסד מאיר, הכל הוא להפך - הדין מתקשה בלתי מיתוק, והקליפות אינם יראים ממנו. וזה אומרו, ואתה עיף - בצמא, כיון שנחסר אור החסד. ולכך עמלק לא היה "ירא אלהים", אלהים דווקא. וזה גרם להם לפי שרפו ידיהם מן התורה, שזהו כח התורה למתק השמאל בימין. וז"ס, "מימינו אש

דת", האש שמתמתק בימין. והם שרפו ידם ממנה גרמו פירוד לב' ידים אלו, וזה שאמרו, שרפו ידיהם - ידיהם דווקא, על שם שפגמו בידים העליונים, וזה הטעם שעמלק לא נתירא. ולתיקון זה נצטוינו לקרות זאת הפרשה בכל שנה, שהיא מן התורה, וכמ"ש רז"ל, זכור בפה, וזה תיקון כנגד קלקול. שהקלקול היה שרפו ידיהם מן התורה, ובזה נתגברה קליפת עמלק, וכנגד זה יש קריאת התורה פעם אחת בשנה לזה הענין, להכנעת הקליפה הזאת. [א]:

והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב וגו' (כה, יט). כבר ידוע שאין מנוחה לשום דבר אלא בשרשו. וזהו הטעם שישראל אין להם מנוחה בארץ אויביהם, לפי שיצאו משרשן הקדוש וגלו מעל שלחן אביהם, ורוח הקודש צווחת, "ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך". וז"ס אמרו בפסוק הזה "בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב", שהם החיצונים שמתהלכים סביב הקדושה, כד"א, "סביב רשעים יתהלכון". ואין מנוחה מהם, כי אם "בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה" דווקא, והוא שרשן ומקורן של הניצוצות הקדושות שגלו בפשעיהם מעל שלחן אביהם, וכשחוזרים לשם, אז יהיה להם מנוחה ברד"א [- ברזא דאמרון]:

עוד, לפי שידוע שאין בכל הקליפות - קליפה יותר קשה ורעה ומצירה אל הקדושה, יותר מקליפתו של עמלק, והטעם הוא לפי שמתאחזת בסוד הפנימיות הקדוש ומונעת את הזיווג ח"ו, שאי אפשר לעשותו כי אם בעמל וטורח גדול, וז"ס שמו של עמלק - עמ"ל לקדושה, שדרגין קדישין עמלין הרבה להתיחד ולהזדווג ביניהם. מפני זאת הקליפה המתמצעת. וזהו הטעם למ"ש, "מלחמה לה' בעמלק מדר דר", כי המלחמה צריך שתהיה תמיד עמהם כל זמן שהם קיימים, לפי שהם נלחמים תמיד עם הקדושה ומונעים את היחוד. והוא סוד ג"כ מ"ש, "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה", שהרי כשהם רואים ויודעים שהשכינה מבקשת את ה"שלום", שהוא היסוד, לאיודווגא ולאייתקשרא בהדיה בסוד הזיווג, מיד הם מתעוררים מצדם להתיצב מנגד, ולמנוע אותו במלחמתם. ולכן אין מנוחה כי אם במחיית זכרו של עמלק, שהרי מנוחה תלויה ביחוד וקשר האורות הקדושים, ואי אפשר שיהיה הקשר והיחוד השלם כך אם בסילוק המונע. וז"ס, "והיה בהניח וגו' תמחה את זכר עמלק" וגו'. ואם תדקדק תראה, שעל שאר הקליפות אמר, "מכל אויבך מסביב" לפי שהם מבחוץ, וסביב רשעים יתהלכון, ואינם מונעים את הזיווג הפנימי, בדרך המניעה שבאה מקליפתו של עמלק שמתאחזת ומתמצעת בסוד הפנימיות ממש. ועל רזא דא כתיב, "את זכר עמלק", לפי שכל העמל הנמשך מצרה של זאת הקליפה הוא בענין הוכירה ממש, שסודה על הזיווג כידוע. ולכן אחר המחאה, שוב - "לא תשכח", לפי שכבר נסתלק הנרגן המפריד שהיה גורם את השכחה:

וענין אמרו "מווחת השמים", לפי שהאחיזה היותר עצומה של זאת הקליפה, היא בסוד הנוק' דז"א דקיימא תחות רשו דבעלה, דאיהו רזא דשמים. ולכן המחאה העיקרית - "מתחת השמים", מרזא דדרגא דא שהיא תחת השמים ממש, ברד"א, "ורגליה יורדת מות", והשקר כרוך בעקבה. וכאשר יכרת ממנה זה השקר, מיד מה כתיב בה, "ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת", "כלה" כתיב, שהיא סוד הכלה הכלולה - נוק' דז"א, שתהיה אמת בלא שקר. ואז, "אמת מארץ תצמח", וז"ס, "מתחת השמים לא" שהוא ס"ת למפרע אמת, בסוד הצמיחה של "שפת אמת" מתתא לעילא, דרגא בתר דרגא עד שירותא דדרגין. ואז - שוב "לא תשכח", בסוד, "ויסע לוט מקדם" - מקדמונו של עולם, דאיהו ממש שירותא דדרגין, דס"א ערקת מקמיה, והא אוקימנא בכמה אתר:

עוד לפי מ"ש, "אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה", כי נחלה היא סוד המלכות כידוע, והיא ניתנה לך כדי להכרית ממנה את הרשת הכרוך בעקבה, בסוד "והיתה הרשת עד חצי המובח". וצדיק יסוד עולם הוא המסלק את הרשת בעמלו ויגיע כפיו. ורזא דא, צדי במילואה, ואחריה ק' בסידורא דאתון, הרי צדיק. ואחריהן מיד - ר'שית', שהם סוד הרשת, ברד"א. דכתיב, "הכינו רשת לפעמי", לפי שהם סוף האותיות. "כפף נפשי", דא רזא דצדיק כפוף. "כרו לפני שיחה", דא גהינם נוק' דסמ' חייבא, דאיהי רזא דנחש. "נפלו בתוכה סלה", כד איתער רזא ד"סלה" דא ע"ק - שירותא דדרגין כד"ל [- כמה דאמרת לעיל]. ואז צדיק פשוט, ברזא דכתיב, "להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת", ומיד הכפוף נעשה פשוט, בסוד, כשזה נופל זה קס, "כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף":

וענין אמרו בלשון "והיה", ברזא דכתיב, "והיה וגו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". עוד אמרו, "והיה", הטעם הוא לפי שבחדש תשרי הוא תחלת התיקון ושולט בו צירוף והי"ה. ובחדש ניסן הוא גמר התיקון ושולט בו הוי"ה כסדרה. וז"ס שמלת "בהניח" היא בין והי"ה להוי"ה כסדרה - נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו, כשלהבת הקשורה בגחלת. וכבר ידוע שחדש ניסן הוא הראשון מחדשי השנה, ולכן נקרא חדש האביב - אב-יב, וסודו, כי הוא הראשון מחדשי הגדלות, שהרי אין הקמה לנופלת כי אם מצד הגדלות המתעורר, וז"ס, "ויהי בחדש הראשון באחד לחדש הוקם המשכן". וההקמה על ידי משה דווקא, בגין דאיהו מארי דביתא. ועוד, לפי ששרשו מן המים העליונים מרזא דבינה, כענין שנאמר, "כי מן המים משיתהו", ואין הקמה לנופלת כי אם על ידי גבורות אימא, שכחן גדול להקים ולהעלות. וז"ס "הוקם" שהם אותיות מקו"ה למפרע, בסוד הבינה שהיא מקוה ישראל דייקא, שעולה קנ"א כמנין אהי"ה במילוי ההי"ן, שהוא סוד מקוה המים כידוע. ועל ידי כח המקוה הנזכר, נהפך המשכן מן הנפילה אל הקימה, ולכן אותיות הוקם הם הפך אל אותיות מקו"ה:

והנה הנאמן המקים, חתם את שמו בגמר מלאכתו, בגין דאיהו מארי דביתא. וכן המשפט בכל הקנינים - ששם הקונה חתום עליהם, ובפרט בפתח שער הבתים. וז"ס, "ויתן את מ'סך ש'ער ה'חצר שהוא ר"ת משי"ה, שחתם את שמו ממש על גמר מלאכתו, שהוא בנתינת המסך אל שער החצר. וכן משכ"ן עולה כמנין משי"ה ואדנ"י, שהם סוד זו"ן שנועדים ומתיחדים שם. ולכן נקרא - "אהל מועד אשר אועד לך שמ"ה" שהם אותיות משי"ה ברד"א. ואמנם לפי מה שכתבנו שחתם את שמו בגמר מלאכתו, ז"ס מ"ש, "ויתן את מ'סך ש'ער ה'חצר" שהוא ר"ת משה, ותיכף סמוך ליה בסיפיה דקרא וענינא - "ויכל משי"ה את המלאכה", שהוא מובן יפה ברד"א. [ד - מכת"י ר' משה דוד וואלי]:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲדָה עֲוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מְדִיר דִּיר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 17

מי לה' אלי!

חודש שבט תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר אור תורה - אות קלה

(קלה) ענין הקרבא דקריאת שמע, שבקבלת מלכות שמים שמיחד שמו יתברך בעולמו, ואז מתבטל הרע לגמרי, כמו שנאמר (סנהדרין סז, ב) אין עוד מלבדו (דברים ד, לה) אפלו כשפים, וכמו שכתב הגאון מוהר"ח בספרו נפש החיים, שכאשר מקשר נפשו ומחשבתו ביחוד העצום הזה, שמצדו יתברך הכל בטלים, ואין שום רע כלל, וגם כל התורה נכללת בקריאת שמע, כמו שאמרו (נדרים ח, א) שאם קרא קריאת שמע שחרית וערבית קים מצות לא ימוש (יהושע א, ח), שכל יו"ד הדברות הם נכללים בקריאת שמע, וכל תרי"ג מצות נכללים ביו"ד הדברות, והם ה' תיבות שמע ישראל ה' אלקינו ה' (דברים ו, ד), נגד ה' חמשי תורה, וכן ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ו' סדרים של תורה שבעל פה, ותיבת אחד (שם) הם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, שמתיחד בהם תורה שבעל פה עם תורה שבכתב, וכן המלחמה בכל דור עם עמלק, על ידי התורה שעוסקים ישראל בגלות, כמו שנאמר כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר (שמות יז, טז), והוא על ידי ניצוצו של משה רבנו עליו השלום, המתלבש בכל דור בתלמידי חכמים שבדור, והוא מה שאמר משה ליהושע בחר לנו אנשים וכו', ויהי ידיו אמונה עד בא

השמש (שם שם, ט, יב), ולא נלחם בעצמו, להורות שאף כשבא השמש אחר מיתתו של משה, המלחמה היא על ידי ניצוצו, המתלבש ביהושע, שהוא אור השמש המאיר בלבנה, כמו שכתוב, זקנים שבדור היו אומרים פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה (בבא בתרא עה, א), וכן בכל תלמיד חכם שבדור, וזה ענין חלוק ו"ה משם הוי"ה, וכן א' מכס"א, הוא יחודא דקריאת שמע, והוא א' דאנכי (שמות כ, ב), שכולל כל י' הדברות וכל התורה כלה, ועל ידי הקרבה דקריאת שמע ועסק התורה, נשלם הכס"א ושם הוי"ה, וזה שנאמר, כי בחר ה' בציון או"ה למושב לו (תהלים קלב, יג), שהם שערים המצוינים בהלכה, כמו שנאמר אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב (שם פז, ב), כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ח, א):

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמֶּלֶק מִדֹּר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 18

מי לה' אלי!

חודש אדר תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר אור תורה - אות קלה

(קלה) ענין הקרבא דקריאת שמע, שבקבלת מלכות שמים שמיחד שמו יתברך בעולמו, ואז מתבטל הרע לגמרי, כמו שנאמר (סנהדרין סז, ב) אין עוד מלבדו (דברים ד, לה) אפלו כשפים, וכמו שכתב הגאון מוהר"ח בספרו נפש החיים, שכאשר מקשר נפשו ומחשבתו ביחוד העצום הזה, שמצדו יתברך הכל בטלים, ואין שום רע כלל, וגם כל התורה נכללת בקריאת שמע, כמו שאמרו (נדרים ח, א) שאם קרא קריאת שמע שחרית וערבית קים מצות לא ימוש (יהושע א, ח), שכל יו"ד הדברות הם נכללים בקריאת שמע, וכל תרי"ג מצות נכללים ביו"ד הדברות, והם ה' תיבות שמע ישראל ה' אלקינו ה' (דברים ו, ד), נגד ה' חמשי תורה, וכן ו' תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ו' סדרים של תורה שבעל פה, ותיבת אחד (שם) הם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, שמתיחד בהם תורה שבעל פה עם תורה שבכתב, וכן המלחמה בכל דור עם עמלק, על ידי התורה שעוסקים ישראל בגלות, כמו שנאמר כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדר (שמות יז, טז), והוא על ידי ניצוצו של משה רבנו עליו השלום, המתלבש בכל דור בתלמידי

חכמים שבדור, והוא מה שאמר משה ליהושע בחר לנו אנשים וכו', ויהי ידיו אמונה עד בא השמש (שם שם, ט, יב), ולא נלחם בעצמו, להורות שאף כשבא השמש אחר מיתתו של משה, המלחמה היא על ידי ניצוצו, המתלבש ביהושע, שהוא אור השמש המאיר בלבנה, כמו שכתוב, זקנים שבדור היו אומרים פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה (בבא בתרא עה, א), וכן בכל תלמיד חכם שבדור, וזה ענין חלוק ו"ה משם הוי"ה, וכן א' מכס"א, הוא יחודא דקריאת שמע, והוא א' דאנכי (שמות כ, ב), שכולל כל י' הדברות וכל התורה כלה, ועל ידי הקרבה דקריאת שמע ועסק התורה, נשלם הכס"א ושם הוי"ה, וזה שנאמר, כי בחר ה' בציון או"ה למושב לו (תהלים קלב, יג), שהם שערים המצוינים בהלכה, כמו שנאמר אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב (שם פז, ב), כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ח, א) :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמֶּלֶק מִדֶּרֶד

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 19

מי לה' אלי!

חודש ניסן תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר תורת משה על שמות - פרק יז פסוק טו-טז

ויבן משה מזבח ויקרא שמו יי נסי. ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליי בעמלק מדר דר:
 (טו) ראה והנה כל ישע ישראל תלוי בכבוש את יצרם והכניע אותם, כי אז יבא יום נקם בלבו
 יתברך ושנת גאולת ישראל. והנה זה קשה מאד, וקל להצמיח יאוש תשועה חלילה בלב בני
 האדם, באומרים מתי נראה נס, כי מי יוכל הפילו ארצה, כי פתה יפתה ויכול יוכל גם לשלמים
 וכן רבים. על כן היה חלילה כמעט יאוש גאולה. על כן ויבן מזבח לה', יעזור את ישראל מיצרם
 לזבוח אותם, ויקרא שמו ה' נסי, כלומר, ייחוד ארבע אותיות אלה יחד, הוא הנס אשר לי להעזור
 נגד יצר לבבות ישראל להגאל:

הלא הוא, כי הנה יד על כס יה וכו', והוא מאמרם ז"ל (מכילתא סוף פרשת בשלח) כי נשבע שלא
 יהיה לפניו יתברך השם שלם ולא הכסא רק השם י"ה בלא וי"ה והכסא בלא אל"ף עד ינקם
 מעמלק. נמצא, כי יש לנו משכון גדול, כי לא יניח הוא יתברך את שמו נפרד חלילה קצתו
 מקצתו. ואם כן בהשלימו שמו במהרה בימינו יתקננו ויגאלנו. נמצא, כי השם הנזכר מלא
 בארבע אותיותיו יתברך, הוא נסי ודגלי, כי ישועתו של הקב"ה ישועתן של ישראל:

(טז) ועתה בא ופירש כל מאמרו שלמעלה, באומרו מלחמה וכו', לאמר, מה שתראו שייחסתי המלחמה לה' בעמלק, אל תהרהרו כי גדול עמלק שמשים הוא יתברך עצמו לאיש מלחמתו. כי כקש נידף הוא לפניו יתברך. ומה גם שיפלא הדבר בהיותו נמשך עד סוף הדורות הוא יום נקם בלבו יתברך, כאשר אפשר רמז באומרו כי מחה אמה, שהוא בזמן שימחה ה' דמעה מעל כל פנים אז אמה וכו'. לזה אמר, תדעו מתי יצא החוזק הזה לעמלק הלא הוא נמשך מדר דר שהם חסרים, שעל כן אין מילוי וי"ו באחד מהם, כי אם היה דור טהור ושלם, הוא כדאי לשימחה בו עמלק במהרה לגמרי בכל מכל כל. כן יהי רצון :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְלֵק מִדֹּר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 20

מי לה' אלי!

חודש אייר תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר התודעה - פרק חמשה עשר:

זכור את אשר עשה לך עמלק:

פרשת זכור ודיניה / עמלק / שנאת עמלק לישראל / ראשית גויים / ויבא עמלק / כחו של עמלק / מסה ומריבה / זכור את אשר עשה לך עמלק / והיה בהניח / שנאה של מצוה / מדברי סופרים / מנהגים בענין מחית עמלק / יום טורינוס:

זכור את אשר עשה לך עמלק:

פרשת זכור:

שבת שקודם הפורים, מוציאין בבית הכנסת שני ספרי תורה, אחד - שקורין בו בפרשת השבוע שבעה קרואים, ואחד - שקורין בו למפטיר: זכור את אשר עשה לך עמלק, שבסוף סדר כי תצא מספר דברים, וקורין אותה 'שבת זכור' על שם הקריאה הזו; ומפטירין אחר כך בנביא (שמואל - א טו): פָּקֵדְתִּי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּלֶק:

מצנת עשה מן התורה על כל ישראל לשמור בלב איבה ושנאה לעמלק ולזרעו, ולזכור בפה את רשעותו, ונספר זאת לבנינו ולדורותינו מה עשה לנו אותו רשע בדרך בצאתנו ממצרים; עד אשר נאבד את זכרו מן העולם ונמחה את שמו שלא ישאר לו שריד ופליט, לא נפש אחת זכר או נקבה, ולא שום דבר אחר שנקרא על שמו. וזה הוא מה שכתוב בתורה: זָכֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְגו', תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, לֹא תִשְׁכַּח; ודרשו חכמים: זָכֹר - בפה; לֹא תִשְׁכַּח - בלב:

וכדי לקיים מצנת עשה זו של זכירת רשעותו של עמלק בפנינו ושמירת האיבה אליו בלבנו, תקנו חכמים שיהו קוראים פרשה זו בציבור ומתוך הספר, פעם אחת בכל שנה, בשבת שקודם הפורים, כדי לסמוך מחינת עמלק למחית המן שהיה מזרעו:

ואף על פי שפרשה זו נקראת בכל שנה גם עם סדר פרשיות השבוע, בסדר כי תצא שקורין כמנהגנו בסוף הקיץ - חֲזִיבִים לקרוא פרשה זו קריאה לעצמה בשעתה. כשקוראים אותה על הסדר, מתכַּנְּנִים לקיים מה שתקן משה רבינו עליו השלום להיות קוראים בתורה בכל שבת; וכשקוראים אותה בשעתה, לפני הפורים - מתכַּנְּנִים לקיים מצנת עשה של זכירת השנאה לעמלק כמצווה עלינו בתורה:

כיון שהקריאה בפרשת זכור בשעתה, היא משום מצנת עשה דאוריתא, לפיכך היא חמורה, וצריך הקורא בתורה שיכַּנּוּ להוציא את הקהל ידי חובתם במצוה זו, והקהל צריך שיכַּנּוּ לצאת ידי מצנת הזכירה בשמיעה מן הקורא כאילו היו קוראים בפיהם:

יש שכתבו שאם לא שמע פרשת זכור, יוצא בשמיעתו בפורים קריאת פרשת 'ויבא עמלק': הקטן שלא הגיע למצוות לא יעלה למפטיר בפרשת זכור, ולא יהא קורא בפרשה להוציא ידי השומעים, שכיון שהוא פטור מן המצוות אינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם. ויש נוהגים חומרא זו בכל ארבע הפרשיות שהקטן אינו עולה בהן למפטיר:

והנשים שבאות לבית הכנסת לשמוע קריאת זכור, אינו אלא מנהג ולא דין. מצנת 'זכור' נאמרה לזכרים בלבד שמצווים להכרית זרעו של עמלק במלחמה. והנשים הואיל שאינן במצנת המלחמה לפי שאין דרכן של נשים לצאת למלחמה - אינן מצוות גם במצנת הזכירה. ואולם יש מן הפוסקים הסוברים שגם הנשים חֲזִיבוֹת לשמוע קריאה זו מצד הדין, כיון שבמלחמת מצוה הכל יוצאים וכו':

חולה שאינו יכול לצאת מביתו, וכן הכלוא בבית הסוהר, כל השנה כולה אסור לטלטל ספר תורה מבית הכנסת למקומו כדי שישמע קריאת התורה, ובשבת זכור, כיון שקריאה זו מצוה מן התורה - מותר לטלטל עבורו ספר תורה כדי שיקיים את המצוה. ויש אומרים שדין זה נוהג גם בשבת שקורין פרשת פרה וכמו שיתבאר להלן במקומו:

מנהג קהילות ספרד לאחר קריאת התורה בפרשת זכור אומרים בציבור פיוט של ר' יהודה הלוי 'מי כמוך, ואין כמוך'. תוכן הפיוט: סיפור נס פורים בסגנון של שירה לפי מגילת אסתר ומדרשי חכמים. ויש בפיוט הזה שבעים ושלושה בתים של ארבעה - ארבעה חרוזים, וכל חרוז אחרון מן הבית נגמר בפסוק עם מלת הסיום 'לו'. עשרים ושנים הבתים הראשונים הם לפי סדר אותיות א' ב', וכן עשרים ושנים הבתים האחרונים; ועשרים ותשעה הבתים שבאמצע, בהם חותם הפיוט את שמו: 'אני יהודה הלוי הקטן ברבי שמואל הלוי' שיש בו עשרים ותשע אותיות:

עמלק :

עמלק הראשון, בן בנו של עשו היה. אביו - אליפז בכור עשו, ואמו - תמנע בת אלופים מיושבי שעיר החורי שהיתה פלגש לאליפז וילדה לו את עמלק :

אמרו חכמים : תמנע זו ממזרת היתה. שהרי בסדר וישלח מונה אותה אחות לוטן שהיה בן שעיר, ובדברי הימים מונה אותה בבניו של אליפז ולא בבני שעיר - מלמד שבא אליפז על אשתו של שעיר ויצאה תמנע מביניהם, והיתה אחות ללוטן אלופ שעיר - מצד האם, ואילו אביה - אליפז ולא שעיר :

כשגדלה תמנע רצתה להדבק בזרעו של אברהם מפני גדולתם שהיתה ידועה בכל העמים, ובאה ליעקב ולא רצה לקבלה לפי שהיתה ממזרת, ובאה לאליפז ונעשית לו פלגש, פלגש לאביה. אמרה, מוטב תהא שפחה לאומה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת. הרי שעמלק בנה - ממזר בן ממזרת :

אליפז אבי עמלק, גדל בחיקו של יצחק ונימול לשמונה ימים, לפי שכל זמן שהיה יצחק קָץ, מל עשו את בניו וכל ילידי ביתו, ולכן עוד נותרה באליפז לחלוחית של מעשים טובים ; ואילו עמלק בנו, נולד לאחר מות יצחק וכבר לא נימול, וגדל בחיקו של עשו הרשע וירש ממנו את השנאה שהיתה אצורה בלבו על יעקב אחיו, ועל בניו ובני בניו :

'אמר עשו לעמלק : כמה יגעת להרוג את יעקב - ולא נתן בידי, תן דעתך לגבות נקמתי! אמר לו : היאך אני יכול להזדוּג לו? אמר לו : המסורת הזו תהא בידך, כשתראה שנתקלו בדבר - הוי קופץ עליהם' :

עמלק זה הראשון, האריך ימים הרבה. ראה ברדת יעקב ובניו מצרימה, וראה את בני ישראל בצאתם ממצרים לאחר מאתים ועשר שנים. ראה אותם בשעבודם במצרים ואמר בלבו : הרי נקמתו של עשו אבי אבא עשויה - שכבר לא יֵצאו משעבודם לעולם, ואם יֵצאו משם - כדוב שכול אפגשם בדרך להשמידם כלה. והיה נוטע בלב בניו וכל צאצאיו שפרו ורבו כקוצים וברקנים על פני השדה והיו לעם שלם - את השנאה לבני ישראל, והיא עלתה בהם להשחית. וכשראה עמלק את בני ישראל יוצאים גאולים ממצרים ביד רמה, פרצה שנאתו כלבת אש ולקח את עמו וישם אורב לישראל בדרך, וישראל עִיף ויגע ועמלק קופץ עליהם במלחמה מן המארב - וַיִּבֹּא עַמְלֵק :

עמלק - עם לק, שבא ללוק דמן של ישראל ככלב :

למה היה עמלק דומה? לזבוב שהוא להוט אחר המכה ; כך היה עמלק להוט אחר ישראל ככלב :

שנאת עמלק לישראל :

קשה היא השנאה שעמלק שונא לישראל, שאין דומה לה בשנאה שרשעי כל הגויים האחרים שונאים לישראל. רשעי הגויים האחרים פעמים אתה מוצא אותם שמניחים רוגזם על ישראל לשעה, ועמלק - אינו נח מרוגזו ושנאתו אפילו שעה אחת וכל זמן שהוא קָץ הוא זומם עלינו להשמידנו. כל שאר האויבים מקבלים שוחד ומתפַּיִסים, וזה - אינו מתפַּיִס בשום שוחד שבעולם. גויים אחרים שקמו על ישראל, כיון שראו את יד ה' שהיתה בהם להענישם - מיד נפלו עליהם אימה ופחד ונכנעו ; ועמלק הרשע, אפילו הוא רואה אותות ומופתים חזקים וכבוד ה' שעובר לפני מחנה ישראל ואת ידו הגדולה שעושה נקמה באויבי עמו, ואפילו הוא יודע שאם יזדוּג לישראל באותה שעה יבֹּא על ענשו - אינו נמנע מלהזדוּג להם, אלא מוסר נפשו לרעה ואף

כי יודע שסופו לאיבוד. וכל כך למה? לפי שכל עצמו של עמלק, וזרעו, וכל עמו, לא טובת עצמם הם רודפים ולא שום חשבון אחר יש להם, אלא השנאה בלבד. שונאים לישראל שנאה שאינה תלויה בדבר, שנאה לשם שנאה בלבד, ולכן אינה בטלה אצלם לעולם:

כשהופיעה שמשו של אברהם אבינו וזרחת בעולם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליו, היו כל משפחות האדמה מתברכות בו, והושוו כל האומות והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלקים ונעשה אב המון גויים. ומה היתה גדולתו של אברהם אבינו? שכפר בכל עבודה זרה ונעשה עבד לקדוש ברוך הוא לבדו, וצָנָה את בניו וביתו אחריו לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. יצא ממנו ישמעאל ולא אבה ללכת בדרכי אביו - נתיאש מן הגדולה והלך לו, והניח את הגדולה ליצחק אחיו. יצא מיצחק עשו שהפר חק, וגזל ורצח ונאף ועשה כל מעשים תעתועים, אף על פי כן רצה לרשת שני העולמות, וה' צָנָה את הברכה ליעקב בלבד, ההולך בתום וכל מעשיו בקדושה ובטהרה ובאהבת כל הבריות. ראה עשו כי זממו לא נתן לו וכי ליעקב נתנו הבכורה והברכה - הלך לו מפני הבושה אל ארץ שעיר, אבל לא נתיאש מירושת אביו שאינה שלו - וישטום עשו את יעקב משטמת עולם, משטמה של קנאה במי שבא לירש בדין ובזכות; והוא חשב שהירושה הזו תפול לידו בערמה וללא משפט:

קצרה ידו של עשו מלנקום ביעקב, כי הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל - ויצו את הנקמה על בניו. נתיאשו מקצת בניו מן הנקמה הזו, כי אמרו: לעולם לא נוכל לזה אשר מלכו של עולם חופף עליו כל היום - די לנו בשלנו ואין אנו רוצים בירושת בית אברהם ויצחק, לא בחובותיה ולא בזכויותיה, ויגדילו ברשע וירחיקו מדרך אברהם ויצחק הרחק מאד. אז קם נצר נתעב של עשו, ממקור משחת הוא בא, וממעין נרפש, ממזר בן ממזרת, רשע בן רשעים, איש בליעל צר ואויב, ויאמר לעשו אבי אביו: לא אגור מפני ה', לא אירא מפני כל מוראיו, לא אבוש בכל מעשיך ובכל מעשי, לא אתן כבוד לכל מעשי צדיקים וטובים; אבוז להם ואבוז למעשיהם - לי הגדולה ולי הגבורה! אצא למלחמה כנגד בני אחיך יורשי גדולתך ואלחם אתם בגלוי ובמארב, אזנב בנחשלים בהם, ואקצץ בגדוליהם, עד אשר אוכל להשמיד להרוג ולאבד את כולם:

כל זמן שנשאר בעשו ובבניו דבק טוב שדבק בהם מבית אברהם ויצחק, לא ערב לבם להשחית את טוב העולם ותפארתו, כיון שנוולד בליעל זה שלא היה בו מאומה מן המעין הטהור והיה כולו שחת ותיעוב, מיד - וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל:

לפיכך, לעתיד לבוא, עתידים כל גויי הארץ לעזוב רשעותם ויבואו לחסות בצל כנפי השכינה, אבל עמלק שאין בו כלום של טובה, וכל מעינו נרפש, וכל מעשיו ומחשבותיו אך להרע - אחריתו עדי אובד, כִּי יָד עַל כַּס יָהּ, מִלְחָמָה לַה' בְּעֲמֶלֶק מִדֹּר־!:

ראשית גויים:

בלעם, נביא לגויים היה וכתוב בו (במדבר כד): וַיָּרָא אֶת עֲמֶלֶק וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר: רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֵבֶד. וכי עמלק ראשית גויים היה, והלא כבר קדמוהו שבעים אומות מבני שם חם ויפת? אלא כך מתרגמין פסוק זה: 'ריש קרביא דישׂראל - הוה עמלקאה', כלומר, ראשון הנלחמים בישראל. מיום שיצאו ישראל ממצרים לא היו גוי וממלכה שנטפלו לישראל לעשות אתו מלחמה, אלא לאחר שעמלק הקדימם בדבר זה, עמלק היה הראשון:

שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן, חֵיל אַחֲזִי יוֹשְׁבֵי פְלִשְׁתִּי, אֲזִי נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוֹם, אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֶמוּ רָעַד, נִמְגּוּ כָל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן. תִּפְּלַ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וַיִּפְחַד בְּגִדְלִי וְרוֹעֵץ יִדְמוּ כְּאֶבֶן וְגו' (שמות טו), אימתי? בשעה

אשר הראה ה' אותותיו ומופתיו בארץ מצרים, וקרע להם הים ונבקעו עמו כל מימות שבעולם וידעו הכל כי ה' עושה נסים לישראל בניו, ושמו מתגדל בכל העולם כולו, וכל מה שקלקלו יושבי תבל - הכל יתוקן עכשו בשעה שהקדוש ברוך הוא יגלה על הר סיני ויתן תורה לישראל ויעשה אותם ממלכת כהנים עבור כל ממלכות הארץ ויכנסו לארץ הבחירה ויעשוה מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ פְּעֻלָּת ה', מִקֵּדֶשׁ ה' כּוֹנְנֵנוּ יְדִיךָ (שם), וְנִהְרֹוּ אֱלֹוֵי כָּל הַגּוֹיִם וְהָלְכוּ עִמָּיִם רַבִּים וְאָמְרוּ: לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הָר ה' אֶל בֵּית אֱלֹקֵי יַעֲקֹב וְיִזְכְּרֵנוּ מִדֶּרֶכְיוֹ וְנִלְכֶּה בְּאַחֲרֵיתוֹ (ישעיה ב); - :

וכל מלכי אומות העולם התקיפים ופרעה בראשם - חתו ונשברו, יושבי פלשת וכנען כבר השלימו בלבם להשיב ארץ לבעליה, אלופי אדום ואילי מואב כבר נבהלו ונרעדו ולא עצרו כח לעורר זעם על ישראל מפני איבתם הראשונה, כל העולם כולו כבר מוכן לסוף שירת ישראל - ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד, כִּי בָּא סוֹס פִּרְעֹה בִּרְכָבוֹ וּפָרָשָׁיו בָּיִם, - וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת מִי הָיִם; וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל - הָלְכוּ בַּיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הָיִם וּמִי יֹאמֶר לֹאֵלֶּה מָה תַעֲשׂוּ אוֹ מִי יֵצֵא עוֹד לַהֲלָחַם כִּנְגָדָם? !:

שכן, אין לך יוצא למלחמה, אלא אם הוא מחשב לנצח בה. כיון שרואה שאינו יכול לנצח אלא לאבד - מיד הוא נכנע:

מה עשה עמלק באותה שעה? וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם הַגְּבוּר אֶתֶּה מִפְּרֹעָה, מִסִּיחֹון וְעוֹג, מִשְׁלָשִׁים וְאַחַד מַלְכִּים, מִשָּׂאֵר אַחִיךָ אֱלֹוֵפֵי אֲדוֹם, וּמֵאֵילֵי מוֹאָב קְרוּבִיד? :

למה יצאת למלחמה לבדך בשעה שכולם נכנעו? או שמא באו ישראל בתחומך, או רוצים לבוא שם מחר? או אולי עוברים הם עתה דרך ארצך? והלא ד' מאות פרסה מבדילים בינך לבינם, וחמשה עממים שיושבים לפניך ולפני המדבר הנורא הזה, שאין בו מים לשתות ולא לחם לאכול - איך מלאך לבד לבוא במלחמה עם ישראל עתה ובמקום הזה? :

ראש פתנים אכזר שהיתה בדך, היא שהביאתך לכאן. ידעת שתִּעְקַר מִן הָעוֹלָם, ובלבד שתצנן אש זו אשר להטה את כל הארץ לשמע ה' ונפלאותיו, ולהטיל ערבוביה ומהומה בלבות כל העמים ובלב ישראל:

וּאִף אַתֶּם, יִשְׂרָאֵל - כִּמִּידַתּוֹ מִדְּדוּ לוֹ, בִּשְׁנֵאתּוֹ הוּא בָּא לֵאמֹד, אִף אַתֶּם תִּשְׁנֹאוּהוּ - תִּמְחָה אֶת זֶכֶר עֲמֶלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם - לֹא תִשְׁכַּח! :

ראשית - תרומה:

צא ולמד: ישראל נקראים 'ראשית' שנאמר (ירמיה ב): קִדָּשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רִאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וּלְהַבְדִּיל, עֲמֶלֶק יִמַּח שְׁמוֹ נִקְרָא 'רִאשִׁית' שֵׁנֵאֵמֶר (במדבר כד):

ראשית גוֹיִם עֲמֶלֶק, מָה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? :

אמרו חכמים: 'ראשית' - זו תרומה. פרוש הדבר: תמציתו של כל דבר והעיקר אשר בו, הוא ראשיתו ותרומתו. וכשם שיש לך תרומה לצד הקדושה, כך יש לך תרומה לצד הטומאה. לפיכך אתה אומר: כל טהרה וכל קדושה שנטע הקדוש ברוך הוא בעולמו ובבריותיו, תמציתה של טהרה זו וראשיתה של קדושה זו שבכל מקום - בישראל. וכנגדן, כל חלאה וכל טומאה שפשו בעולם בעטיו של הנחש הקדמוני, ראשיתן ותמציתן - בעמלק; לכך נקרא גם עמלק 'ראשית':

אמור מעתה, ישראל בעבר אחד, בשרש הקדושה; ועמלק בעבר אחר בשרש הטומאה; וכל שאר אומות העולם בתוך. כל זמן שיד ישראל מטה, עמלק מכריע את העולם לצדו והוא שוקע בטומאה וברשע, אף על פי כן אין הם יכולים למחות שם ישראל; ולעתיד לבוא כשתהיה יד

ישראל תקיפה, יוכרע כל העולם כולו לצד הטוב, רק עמלק לבדו ששורשו הוא רק רע, לא תהא לו עוד תקומה כלל וימחה שמו מתחת השמים. (דברים כה):

וכשם שנאמר בישראל: הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב - 'כשהם שמחים - אין אומה שמחה עמהם; וכשהאומות בטובה - הם אוכלים עם כל אחת ואחת עולה להם מן המניין'; כך הוא עמלק היפוכו הגמור של ישראל: הוא נוטל חלק עם כל נפילה של כל העמים - ולא יתחשבו לו; ונוטל אחר כך חלקו שלו מלא לבדו. הוא שנאמר: ראשית גוים עמלק, ואחריתו עדי אבד:

ויבא עמלק:

אמרו חכמים: 'עמלק - כמשמעו', כלומר, עמלק בן אליפז, זה שגדל בחיקו של עשו הרשע, עדן הוא קים באותה שעה ובא עם כל עמו למלחמה על ישראל:

ויבא עמלק - שבא בעצה. מלמד שכנס עמלק את כל אומות העולם ואמר להם:

באו וסייעוני על ישראל! אמרו: אין אנו יכולין לעמוד כנגדן, שהרי פרעה עמד כנגדן וטבעו הוא וחילו בים סוף וכו', והיאך אנו יכולין לעמוד כנגדן? אמר להן:

אני אתן לכם עצה מה תעשו: אם ינצחוני - ברחו לכם, ואם לאו - בואו וסייעוני על ישראל: ויבא עמלק - ר' נתן אומר: לא בא עמלק אלא מהררי שער. ארבע מאות פרסה פסע עמלק ובא ועשה מלחמה עם ישראל:

לפי שנאמר בעשו: וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו (בראשית לו), שהלך לו מפני שטר חוב של גזרת פי גר יהיה זרעך המוטל על זרעו של יצחק, אמר: אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו, הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר; ומפני הבושה שמכר את בכורתו ליעקב. ועל ידי כך המתין עמלק בן בנו עד שיצאו ישראל ממצרים, ונפרע שטר חוב של יעבדום ונענו אותם, ומיד - ויבא עמלק:

מה עשה להם עמלק? ירד לו לבית ארכיון של מצרים, נטל טימוסם של שבטים שהיה שם חקוק עליהם, ובא ועמד לו חוץ לענן, והיה קורא: ראובן, שמעון, אחיכם אנחנו - צאו, שאנו רוצים לעשות פרקמטיא עמכם! וכיון שהיה יוצא אחד מהם - היה הורגו:

מעולם היה עמלק רצועת מרדות לישראל: -

אתה מוצא, כיון שבאו ישראל לרפידיים קודם מתן תורה ואמרו (שמות יז): ה'יש ה' בקרבנו אם אין? מיד ויבא עמלק. במרגלים - ויך העמלקי וגו' ויפוס ויפתוס עד החקמה (במדבר יד); -

כיון ששמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד, מיד נתגרה בהם, שנאמר (שם כא):

וישמע הכנעני מלך ערד - זה עמלק, שזינו עצמם מבפנים ולבשו עצמם ככנענים מבחוץ ובאו כבני אבלים. אמרו: יודעים אנו שיש להם מאביהם פטריקא, שאמר להם: הקל קול יעקב (בראשית כז) שהם מתפללים ונשמעים; ואנו באים עליהם. סבורים, בני כנענים אנו והם מתפללים על הכנענים, ואנו הורגים אותם; -

כיון שרואה אותם: עונותיהם קשים בירושלים וביהודה - מיד קפץ ובא שנאמר (עובדיה): ביום עמדך מנגד. מיל היה רחוק מהם. אמר בלבו: אם נצחו ישראל - אני אומר: לסייע אתכם באתי; ואם נצחה מלכות בבל - אני הופך על ישראל והורגם:

כחו של עמלק:

מנין לו כח לעמלק לבוא על ישראל, לזנוב בו נחשלים ולהתגר בו מלחמה בעודם חוסים בצל כנפי השכינה ומוקפים ענני כבוד? :

אלא כך אמרו חכמים: וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִם - :

הִיגָאָה גִּמָּא בְּלֹא בָצָה יִשְׁגָּא אַחוּ בְּלִי מַיִם? (איוב ח) - וכי אפשר לגומא זה להתגדל בלא בצה? וכי אפשר לאחו זה להיות בלא מים? - כך אי אפשר לישראל להיות אלא אם כן עוסקים בתורה. ולפי שפרשו מדברי תורה, לכך בא השונא עליהם. שאין השונא בא אלא על חטא ועל עברה וכו': אחרים אומרים: אין 'רפידים' אלא - רפיון ידים. לפי שִׁכְּפוּ יְדֵיהֶם מדברי תורה לכך בא השונא עליהם; לפי שאין השונא בא אלא על רפיון ידים מן התורה וכו':

רפידים:

נאמן הוא עמלק לצנאת עשו הרשע: 'כשתראה שנתקלו בדבר - הוי קופץ עליהם'. ומה תקלה היתה שם? :

הרהורי דברים היו שם ודברי מריבה; - :

כשעלו בני ישראל מן הים ויצאו אל מדבר שור, ידעו שהם מתקרבים אל הר ה' לקבל את התורה ולהיות ממלכת כהנים וגוי קדוש, אשר לא על הלחם לבדו יחיה ולא במי באר לבדם ישברו צמאונם, כי על כל מוצא פי ה' יחיו. במדבר ילכו אחר ה', במדבר הנורא אשר אין שם מים לשתות ולא לחם לאכול, אבל שמו בטחונם בה' כי לא ירעיב נפש עמו, וירוים וישביעם בצחצחות בצחיחי המדבר :

כיון שבאו למדבר שור, הלכו שם שלשת ימים בלא מים - ולא רבו ולא התלוננו, כל עוד כחם בס לא עזבו אמונתם ובטחונם אלא קבלו יסוריהם באהבה, לפי שידעו שהתורה הזו שהם באים לקבל - אינה נקנית אלא ביסורים, אשר ישליך אדם תענוגות בשריו ויתענג על ה' לבדו - או אז גם לתענוגות העולם הזה יזכו. כל העם, אנשים ונשים וטף למעלה משלשה מיליונים נפש, דרוכים לקראת קבלת התורה וחזק לבם לשאת בעול תורה אפילו הוא קשה :

כיון שבאו למרה ומצאו שם מים - והנה שוב נסיון חדש: וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מִיַּם מִמָּכָה, כִּי מָרִים הֵם (שמות טו), מיד נשברה רוחם לשעה וַיִּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה. 'העם' ולא חכמיו וגדוליו. ואף הם, תלונתם - לא תלונה - מה נִשְׁתָּה? :

עברו את המשבר הראשון, וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים - וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם. כל עוד נותרו להם שירי לחם נקודים שהוציאו ממצרים - לא על הלחם והמאכל נתנו לבם, אבל המים שכבר נתנסו בצמאון שלשה ימים, שמחו בהם שמחה יתרה כעל מוצא שלל רב - ויחנו על המים :

לא הספיקו לטעום טעם של רויה מן המים שבאילים, והרי נוסעים משם אל מדבר סיני, והנה כלה הלחם שבכליהם. גם מים אין שם אלא שנותרו עוד מים שבכליהם ולא על המים תלונותיהם, אבל לחם לפי הטף, כיצד יכול עם שלם לחיות בלעדיו אפילו יום אחד? - :

והרי סופנו שיתן לנו, ולמה ירעיבנו תחילה עד שעה קרובה למיתה?! אם כאלה הם החיים שתורה זו עתידה לדרוש מאתנו שנקבלם עלינו לתמיד - ספק אם כל העם יוכל לעמוד בה ובחיים כאלה - וַיִּלְוֵנוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בַּמִּדְבָּר :

בנסיון הראשון במדבר שור - כל ישראל עמדו בו. בנסיון השני במרה - העם התלונן, ואילו כל גדוליו וחכמיו עדין עמדו בכל חוזק אמונתם; אבל כאן בנסיון השלישי - נשברו הכל. אכן כבר היה למעלה מכח הסבל, שאם אמנם עשויים הנסיונות האלה להתמיד, ברור הדבר כבר מעתה שקשה היא הדרך משיוכל עם שלם ללכת בה:

ועדין היתה שאלתם ותלונתם כהוגן, שלא שאלו אלא מים ולחם:

ירד המן, ונתן להם לחם חֶקֶם ליום אחד בלבד - נרגע העם. מוכנים הם כולם לקבל תורה כזו על מנת שתהא פרנסתם להם יום יום. אבל הנה שוב נגמרו המים שבכליהם אשר הביאו מאילים - וַיִּסְעוּ כָּל עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר סִין לְמִסְעֵיהֶם עַל פִּי ה', הלוך ונסוע עד הר ה' לקבל שם התורה עליהם ועל כל זרעם לקבל עליהם עול תורה ולהסיח דעתם מכל עול אחר וצרכי בני אדם, כיון שנתנסו עתה שנית בנסיון הצמאון, וַיִּחַנו בְּרַפִּידִים - וַאֲיֵן מֵיִם לְשִׁתָּת הָעָם, - מיד - וַיִּכָּב הָעָם עִם מֹשֶׁה. כולם הושוו לתלונה, אבל לא כולם הושוו למריבה:

קשים הנסיונות בכח הסבל של העם: לחם עוני בלי מים, מים מרים, מוצאים מים ואין נותנים להם חניה שם, מים במשורה ואין לחם, נתן לחם וכלו המים, נתן להם זה - נטל זה, וכשנתן זה - נטל זה, האמנם כך תהא דרכה של תורה? - וַיִּחַנו בְּרַפִּידִים:

רפידים - שרפו ידיהם מן התורה. היו שם אנשים מן העם שהתיאשו מלקבל עליהם עול זה של תורה הכרוך בנסיונות קשים בכל יום תמיד:

מסה ומריבה:

וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם: מִסָּה וּמְרִיבָה, עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת ה' לֵאמֹר הֵיטָא ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין:

ישראל קדושים שאלקיהם עושה להם נסים ונפלאות גדולים כל יום, יהו שואלים שאלה זו? - :
י'מה מריבה היתה שם? - רבי יהודה, ורבי נחמיה, ורבנן:

רבי יהודה אומר, אמרו: אם ריבון הוא על כל המעשים כדרך שהוא ריבון עלינו - נעבדנו, ואם לאו - נמרוד בו; - :

רבי נחמיה אומר: - אם מספיק לנו מזונותנו כמלך שהוא שרוי במדינה, ואין בני המדינה צריכין לו כלום - נעבדנו, ואם לאו - נמרוד בו; - :

ורבותינו אמרו: - אם מהרהרין אנו בלבבנו והוא יודע מה שאנו מהרהרין - נעבדנו, ואם לאו - נמרוד בו; - :

אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם בקשתם לבדוק אותי - יבוא הרשע ויבדוק אתכם. מיד - וַיָּבֹא עֲמֶלֶק:

לדברי ר' יהודה, אמרו ישראל: מוכנים אנו לקבל עלינו עול תורה בכל דרך, ואפילו הקשה ביותר, ובלבד שדרך זו והנהגה זו שרוצה הקב"ה הוא להנהיג אותנו בה - יהא מתנהג בה עם כל מעשיו ובריותיו, ולא נהיה אנחנו מופלים לנסיונות מרים יותר מכל בריותיו:

מוסיף ר' נחמיה על דבריו, מוכנים היו ישראל להיות שונים מכל עם ולשון בכך שפרנסתם תהא נתנת להם מבית המלך ולא יהא לנו משלנו כלום, אבל לא נצטרך בכל עת ובכל שעה לבקש מלפני מלכנו על מזונותינו:

מוסיפים עליהם רבותינו שאומרים, כך היו ישראל אומרים: אפילו שונים נהיה מכל עם ולשון בדרכי חיים קשים מהם - נעשה ונשמע, ואפילו מזוננו וטרפנו יהיו נתונים לחסדו תמיד ונזדקק לחן פני מלכנו בכל עת ובכל שעה - נעשה ונשמע! אבל זאת אנו רוצים כי לא יביאנו במחסורנו עד כדי כלות הנפש, שאז אין אדם יכול לשלוט ברוחו ובא לידי מריבה ותלונה, כמונו היום, אלא שאם נהרהר בלבבנו מיד ידע במחסורינו ויתנם לנו - נעשה ונשמע ונעבדנו תמיד; ואם לאו אלא שנזדקק לשְׁנֵעָה ולצעקה כדי כלות נפשנו - לא נוכל לעמוד בדרך זו תמיד וסופנו ח"ו שנמרוד בו בסערת רוחנו ביום מן הימים:

לא נתיאשו, אלא רפו ידיהם מן התורה שעתידים לקבל, והעמידו בה תנאי לקבלתה, למען יוכלו להחזיק בה ולא לרפות ממנה אף פעם:

אמר הקדוש ברוך הוא: תנאי אתם עושים עמי, לבדוק אותי בקשתם, שמא אבקש מכם דבר שלא כיכולתכם - יבוא עמלק ויבדוק אתכם אם כבר מלאתם אחרי בכל דבר שהוא ביכולתכם:

עבודה זרה במחנה:

לכתכם אחרי במדבר בארץ לא זרועה - זאת היא עבודה לשעה ולדרך הזו בלבד עד אשר תעמוד בכם תורתכם יפה יפה, ואחרי כן תכנסו לארץ פלטרין שלי ותחרשו בשעת החרישה ותזרעו בשעת הזריעה ותקצרו בשעת הקצירה וצויתי לכם ברכתי יותר מלכל עם וארץ; ואולם להסיר אלהי הנכר ולעבוד לה' לבדו - זאת היא עבודה לשעה ולדורות, ההסירותם כבר אלהי הנכר מקרבכם, הנכנסתם כבר כולכם תחת כנפי ונתצתם כל פסיליכם - יבוא עמלק ויבדוק אתכם. אם שלמים אתם אתי - לא תגורו מפניו, ואם יש בכם איש או אשה שנפשם דבקה עוד באלהי מצרים ובגילוליהם - יבואו הם ויצילוכם מעמלק הרשע, מיד - וַיָּבֹא עַמְלֵק וְגו'; וַיִּזְנֶב בְּךָ כָּל הַנְּחֻשִׁים אַחֲרֶיךָ וְגו' (דברים כה); - :

וַיִּזְנֶב בְּךָ - רב נחמן אומר: כל מי שהיה הענן פולטו, היה נישול. ורבנן אמרו: שבטו של דן שפלטן הענן, שהיו כולם עובדי עבודה זרה:

ועדן פסל מיכה היה קץ בידיהם, ונמצאו בהם רבים שלא שלמו לבם לעבוד את ה' לבדו; - :
על אשר יש ביכולתכם לעשות ואינכם עושים, אני מאריך אפי; על אשר אינכם יכולים, אתם יראים שמא אצוה אתכם ולא תוכלו לעמוד!?:

יבוא עמלק ויבדוק אתכם!:

כזבוב הזה, שכל מקום שהוא מוצא מכה (פצע פתוח) הוא בא ועומד עליה, כך היה עמלק שמצא מכה בישראל, ובא ועמד עליה. וילחם עם ישראל:

מנין לו כח לעמלק להלחם בישראל? - ברפידים, כיון שרפו ידיהם מן התורה ועשו בה תנאים לנסות את ה' אם יוכלו לעמוד בעבודתו, דין הוא שיהיו מתנסים אם עמדו במה שקבלו עליהם כבר. כיון שנבדקו ונמצאו חסרים - ויזנב בהם. שאין השונא בא אלא על חטא ועל עברה:

החטא והעברה - זהו כחו של עמלק. הוא הוא מקור החטא וממנו הוא יוצא, וממנו גם הפורענות יוצאת. שכך דרכו של שטן העולם, תחילה הוא מכשיל, אחר כך הוא עולה ומשטין, ואחר כך הוא יורד ומשחית:

זכור את אשר עשה לך עמלק:

אֲשֶׁר קָרָךְ - טמאך. כמה דאת אמר: פִּי יִהְיֶה בֶן אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקֶּרֶה לְיִלָּה וְגו'
(דברים כג):

רבנן אמרין: קָרָךְ - הקירן (צננן) לפני אומות העולם. משל לאמבטי רותחת שלא היתה בריה יכולה לירד בתוכה, ובא בן בליעל אחד וקפץ לתוכה; אף על פי שנכוה, אלא הקירה לפני אחרים. כך, כיון שיצאו ישראל ממצרים, נפלה אימתם על כל אומות העולם, שנאמר: אֶזְנֵי בְּהֵמוֹתָיו אֶלֹּפִי אֲדֹמִים וְגו' תִּפְּלֵן עֲלֵיהֶם אֵימָתָהּ וַפָּחַד וְגו', וכיון שבא עמלק ונזדוּג להם, אף על פי שנטל את שלו מתחת ידיהם - הקירן לפני אומות העולם:

עד שלא זרחה שמשו של אברהם אבינו, היה כל העולם כולו שִׁמְס ויהיה כאילו כבה נרו של עולם וגורלו נחרץ להיות טובע במחשכי תהום של שחת ורשע ואלימות. בא אברהם והצית גחלת; באו זרעו אחריו ונפחו בה והתחילה לעלות האש המאירה והמחממת; יצאו ישראל ממצרים במוראים גדולים ובגילוי שכינה וידעו כל ישראל, וידעו מצרים וידעו כל עמי הארץ - כי ה' לבדו הוא, אין עוד:

כל היקום מצפה עתה לאותו מעמד נשגב שבו ירד ה' על הר סיני וידבר עם האדם פנים אל פנים ושח גבהות אדם ושפל רום אנשים, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא; והאלילים כליל יחלוף. הקדוש ברוך הוא נגלה אל כל עמו ומיעדם להיות שליחיו לכל שאר בריותיו להרים כל גוי וממלכה ולהאיר דרך לפנייהם - הִימָצְאוּ עוֹד גוֹי וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר יֹאמְרוּ, מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקָלוֹ? :

כל ישראל מוכנים למעמד הזה, והם מוכנים גם להטות כל האומות אל הבורא יתברך שמו כאשר עתיד להיות באחרית הימים, והנה בא אותו רשע וּשְׂדָד את כל המערכה. קפץ לתוך האש שהכל יראים הימנה ונכוה, אבל גם צננה מעט, והנה מה הם אומרים עתה כל הגויים? - עדן המלחמה נמשכת, לא נכנענו אלא לשעה. ותיקון כל העולם כולו שוב נדחה לימים רחוקים, לעת קץ האחרון:

וישראל, אף הם דין ודברים היו להם בינם לבין קונם, אבל מי מלל ומי פלל אשר ישא עוד גוי חרב כנגדם לאחר כל אשר ראו עיניהם - והנה בא עמלק זה. אף על פי שנכוה בהם, מכל מקום צנן את אשם ועוז בטחונם - הרי המלחמה עדן קִימַת. לא סר מהם לגמרי מורא ופחד מפני בשר ודם, ולא פנה פחד זה את מקומו למורא שמים ולפחד מפני הדר גאונו:

בנחשלים זנב, ברפויים הטיל מורא, ובחזקים הכניס דאגה. וכשעמדו רגליהם אחר כך תחת הר סיני, כבר חסר היה משהו משלמות לבם של העומדים שם, וחסרון קל זה נתן אותותיו אחר כך במעשים רבים וחמורים. ותיקון ישראל ושיבת העולם לקדמותו נדחו. והנה זה יותר משלשת אלפים שנה ועדן משיח האחרון לא בא, והעולם מפרפר בין עברי תהומות ומפרפר - והכל בעטיו של נחש עקלתון זה, עמלק הרשע ימח שמו וזכרו:

והיה בהניח...:

עושה גדולות עד אין חקר - היפלא ממנו דבר? כלום לא היה יכול להכניע גם את עמלק לבלתי יעיז בעת ההיא, וידום כאבן ככל שאר גויי הארצות? :

אלא דברים יש בגו. כניעתם של עמי תבל מפני מורא ה', זכות היא להם. וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' (שמות יד) - זכות היא למצרים שבכניעתם וביראתם הכריזו על מלכות שמים, וכן יושבי פלשת ואילי מואב ששחו קומתם מפני הדר גאון ה' - זכות היא להם ובגללה יזכו להאחז בנצח ישראל

שבאחרית הימים. אבל עמלק הרשע אין בו מתוס כלל, לא לו ולעמים אחרים יחדו להמליך מלכות שמים. לפיכך נטל הקדוש ברוך הוא מוראו ופחדו ממנו כדי שיהיה נדח ממנו, נדח לעולם ועד:

וְהָיָה בְּהֵיחֹל ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ מֶכֶל אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מוֹרָא מִלַּחְמָה כָּלֹל, וְגַם מוֹרָאוֹ שֶׁל עִמְלֵק יִפּוּג כָּלִיל וְלֹא יִתְרָאוּ מִמֶּנּוּ עוֹד, וְלֹא יִחְסַר הָעוֹלָם לְכַנְיַעְתּוֹ וּלְיִרְאָתוֹ אֶת ה', אוֹ אִזְ תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עִמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כֵּאִילוֹ לֹא הָיָה מֵעוֹלָם, לֹא הוּא, לֹא רַשְׁעוֹתוֹ, אֵף לֹא כַנְיַעְתּוֹ - עוֹלָם שָׁלֵם וּמִתּוֹקָן כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה, עוֹלָם בְּלִי עִמְלֵק:

שנאה של מצוה:

עד אותו היום אשר יניח ה' אלקינו לנו מכל אויבינו, ויהפוך לנו אויבים לאוהבים, אין לנו עסק של שנאה אלא עם עמלק לבדו, והתורה הזו שכולה חסד ורחמים היא שצוּתה עלינו את השנאה. מלחמה לנו בעמלק העם, ובכל נפש אחת ממנה, מלחמה לנו בזוהמתו ובארסו אשר הטיל בכל הגויים, ומלחמה לנו באותה הטומאה ותולדותיה אשר מקצתן זרק גם בנו, ליראה את הרע ולהכנע לכחות אחרים בלתי לה' לבדו:

מלחמת השמד לנו עם עמלק, לא מלחמת כיבוש או כניעה, אין אנו מבקשים הנאה לא ממנו ולא מכל אשר לו, החרס נחרים אותו ואת ממונו ובבזה לא נשלח ידינו:

וכל עוד אין יכולים להשמידו, נשנאהו שנאה שאין לה פיוסין ושנאתו - היא השמדתו. שאין לך ריחוק גדול מן השנאה, ואנו הרי מצווים לרחק רשע זה, להרחיקו מלבנו ומלב כל העולם. וככל אשר תגדל בלבנו השנאה לעמלק - כך תעלה בלבנו האהבה להשי"ת ונהיה דבקים בו ובעבודתו:

מדברי סופרים:

אותו רשע, הנראה ושאינו נראה, העומד על אם הדרך של כל עובד ה', יחיד ומכל שכן רבים, ומעכב ומפריע את העבודה התמה - הוא שרש עמלק; וכל שמניחין מעט מעבודת הבורא - מיד נתחזק כחו של אותו רשע ימ"ש. ולכן צריך כל אדם להתחזק ביותר ולהיות נשמר מן העברה, כדי להכרית כחו של עמלק שאנו מצווים לשנוא אותו ולאבדו:

מִלְחָמָה לַה' בְּעִמְלֵק מִדֶּרֶךְ דֶּר - שהקדוש ברוך הוא יחד לכל דור ודור גילויי אורות שלו שצריכים להאיר בדור זה יותר מבשאר הדורות, ואין מעכב את גילויין אלא רשעותו של עמלק בלבד, ועל כן הקדוש ברוך הוא שונאו שהוא מונע טובתו מן הבריות; וכן כל עובד ה' שמשתוקק לגילוי אורו של הקב"ה ואינו זוכה לו בעטיו של רשע זה - נעשה לו שונא בתכלית:

אין כחו של עמלק אלא בטרדת המעשים ובקושי השעבוד ועול דרך ארץ, אבל כשיש מנוחה בנפש וביטול המלאכה, אז אינו יכול לשלוט. ולכן כתיב וְהָיָה בְּהֵיחֹל וְגו' תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עִמְלֵק וְגו', כשהאדם זוכה למנוחת הנפש, אז הוא רואה את אפסותו וביטולו של כח הרשע:

ולכך קוראין בפרשת 'זכור' ביום השבת, שהוא יום המנוחה ומסוגל לעקור בו את שרש עמלק שבנפש. ולכך גם בנס פורים, כשגברו ישראל על המן שמזרע עמלק, לא קבעו יום טוב ביום הנצחון, אלא ביום שנחו מאויביהם, כי המנוחה שאחר הנצחון מועילה להשלים את מחית עמלק:

סוף מחינת עמלק בגמר הגאולה העתידה שיהיה ה' אחד ושמו אחד בכל העולם - יהיה לפני בוא חדש ניסן. ורושם מן המחיה הזאת קים בכל שנה ושנה, והוא נגלה בימי מרדכי ואסתר בימים האלה. וכן כנו חכמים לקרוא פרשת זכור בתקופת שנה זו :

ראש חדש ניסן הוא ראש השנה למלכי ישראל. ועיקר מלכות ישראל תלוי במלכות שמים. לכך סמוכות שתי המצוות הללו:

למנות מלך ולהכרית זרעו של עמלק:

עמלק הוא כמו הערלה החופפת על הברית, ואין לה תקנה אלא כריתה, אף עמלק הוא הערלה בגוף העמים ואין לו תקנה אלא כריתה והשמדה :

ממנהגי ישראל:

נהגו ישראל קדושים, שאם בא אחד לבדוק את קולמוסו אם כותב יפה, היה רושם בו אותיות עמלק ומעביר עליו הקולמוס כמה פעמים עד שמחקו, כדי לקים: מחה תמחה זכר עמלק :

ויש שנהגו בפורים לכתוב על הניר את שמותיהם של עמלק והמן ומוחקים אחר כך את השמות במשקה השכר, לקים: תנו שֶׁכָּר לְאוֹיֵב (משלי לא), שכן נאמר על עמלק :

וְאַחֲרֵיתוֹ עָדִי אֵיבֹד (במדבר כד):

וכן נהגו אחרים שרשמו אותיות עמלק על סוליותיהן של נעלים חדשות קודם שלבשו אותן וכשלו בשן אחר כך הוא דורך בעוז על הארץ ומתכנן למחוק שם עמלק - כדי לקים מה שנאמר: בְּכָל דֶּרֶךְִיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֹׁר אַחֲרֵיִיךָ. והרי הכתוב אומר: וְאַתָּה עַל בְּמוֹתֵינוּ תִּדְרֹךְ :

יום טורינוס:

יום י"ב באדר נזכר במגילת תענית, כיום שנעשה בו קידוש השם גדול אשר נפרע הקדוש ברוך הוא מצורר ישראל, על ידי שני אחים צדיקים, ולולינוס ופפוס שמם, שמסרו נפשם להריגה על קידוש שמו יתברך כדי להציל בדמם את דם אחיהם. וקבעו אותו היום לשמחה ושלא להתענות בו ולא לעשות בו הספד על מת. לאחר ימים בטלו השמחה מאותו היום, על שנהרגו באותו יום שני אחים חסידים אחרים, ושמעיה ואחיה שמם :

טורינוס, אחד ממושלי רומא היה שמשל על ישראל והצר ליהודים הרבה מאד. יום אחד מצאו את בתו של טורינוס הרוגה בעיר לוד, ולא נודע מי הרגה. אמר טורינוס: אין לי אויבים במקום הזה אלא היהודים בלבד - ודאי הם הרגוה; וגזר הריגה על כל היהודים שבלוד :

היו שם שני אחים צדיקים גמורים ולולינוס ופפוס שמם, שבאו אל טורינוס ואמרו: אנחנו הרגנוה לבתך ודמה בראשינו! :

ידע בהם טורינוס שלא הרגוה אלה, וכי אין הם באים אלא על הצלת אחיהם בלבד, אף על פי כן קבל דבריהם שנתנו טעם לדבריהם למה הרגו ועל מה הרגו, ושוב לא יכול טורינוס לשפוך חמתו על כל היהודים :

אמרו, בשעה שהוציאו את לולינוס ופפוס להריגה, אמר להם טורינוס: אם מעמו של חנניה מישאל ועזריה אתם - יבוא אלקיכם ויציל אתכם מידי, כדרך שהציל את חנניה מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר! :

אמרו לו: חנניה מישאל ועזריה, צדיקים גמורים היו וראויין היו לעשות להם נס; ונבוכדנצר מלך הגון היה וראוי לעשות נס על ידו; אבל אותו רשע (טורינוס) - הדיוט הוא ואינו ראוי לעשות נס על ידו, ואנו נתחייבנו כליה למקום, ואם אין אתה הורגנו - הרבה הורגים יש לו למקום והרבה דובים ואריות יש לו למקום, שפוגעים בנו הורגים אותנו; - :
אלא, לא מסרנו המקום בידך - אלא מפני שעתיד ליפרע דמינו מידך! :

אף על פי כן הרגם טורינוס :

אמרו, לא זזו משם עד שבאו למקום שני אנשים שנראו כמו שרים ושליטים גבוהים מבית המלכות, והרגוהו לטורינוס במיתה משונה, שפצעו את מחו בגזרי עץ שנמצאו שם. ונתקיימו דבריהם של לולינוס ופפוס שאמרו לו: 'לא מסרנו המקום בידך, אלא שעתיד ליפרע דמנו מידך':

ואותו יום, י"ב באדר היה וקבעוהו כיום שנעשה בו נס, והוא שנקרא 'יום טורינוס':
ואותם שני האחים, לולינוס ופפוס, הם שנזכרים בהרבה מקומות בשם 'הרוגי לוד' סתם, ועליהם אמרו: 'הרוגי לוד, אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן בגן עדן':
ואילו מה שהיה עם האחים שמעיה ואחיה, שאף הם נהרגו באותו היום - לא נזכר בהם גוף המעשה איך היה ועל מה נהרגו :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֶּרֶדֶר

מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 21

מי לה' אלי!

חודש סיון תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר מאור עינים - ליקוטים

כי תרכב על סוסיד מרכבותיך ישועה (חבקוק ג', ח') וכתוב (משלי כ"א, ל"א) סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה מכאן שישועתן של ישראל הוא ישועתו של הקודשא בריך הוא. אמרו רז"ל האבות הן הן המרכבה כי אברהם נאמר בו (ישעיה מ"א, ח') אברהם אוהבי וביצחק נאמר (בראשית ל"א, מ"ב) פחד יצחק ויעקב הוא ישראל נאמר בו (ישעיה מ"ט, ג') ישראל אשר בך אתפאר והם אהבה ויראה והתפארות והם מרכבה להבורא ברוך הוא על ידי מדות ההם וכל ישראל הם ענפי האבות כי הבנים נמשכים מבחינת האבות וברא כרעיה דאבוה נמצא מושרש בישראל בחינת האבות הנ"ל הם שלושה מדות שבאבות היה כל מדה קומה שלימה כגון באברהם היה האהבה קומה שלימה וכן שיצחק מדת היראה וביעקב מדות התפארות ובבניהם הם בחינת נקודות ניצוץ וענף משורש האבות וצריך האדם להיות מרכבה לשמו יתברך ולאמלא קודשא בריך הוא על כל אבר ואבר דיליה שלא יהיה שום אבר פגום ואמרו רז"ל אין השם שלם ואין הכסא שלם וכו' על דרך שאמרו רז"ל אין השכינה שורה אלא על שני אלפים ושני רבוא נמצא בשני אלפים חסר אחד אז אין השכינה שורה וכביכול אין הכסא שלם ואז אין

השם שלם כי בדבר ה' שמים נעשו (תהלים ל"ג, ו') שהעולם הזה נברא בה' סוד ה' מוצאות הפה והיה הכוונה שישרה הקודשא בריך הוא על ישראל כמו שכתוב ושכנתי בתוכם וכשאינם זכאין אז ה' אחרונה שהיא סוד ה' מוצאות הנ"ל שבה נברא העולם חסר מהשם כביכול כי נשלם עם הכוונה הראשונה שהוא המחשבה סוד היו"ד שהיא עולם הבא שהיה הכוונה לשכון בתחתונים והנ העל ידי הדבור האדם מקשר את עצמו למעלה כשמתפלל ומדבר דבורו ביראה אז ממליך הקודשא בריך הוא עליו. ואמרו בזוהר הקדוש דאתוון לגבי נקודות כסוס לגבי רוכב שהאותיות להם כמו הסוסים שהמחשבה רוכבת עליהם ואז כשהמחשבה מקושר ורוכב על הדבור הרי העולם הבא סוד היו"ד שהוא המחשבה מקושרת בה' מוצאות הפה ואז מתקן הכסא ששורה השם על הכסא בשלימות ולכן מלחמה לה' בעמלק מדר דר (שמות י"ז, ט"ז) שאין השם שלם והכסא שלם עד שימחה זכר עמלק כי בכל אדם יש בחינת עמלק שהוא היצר הרע וצריך להלחם עמו על ידי התורה ותפלה :

וזוהו כי תרכב על סוסך כשתהיה רוכב במחשבתך על האותיות והדבורים אז מרכבותיך ישועה יהיה ישועה שתוכל להיות מרכבה לשמו יתברך ויהיה הכסא שלם וכתוב סוס מוכן ליום מלחמה הוא למלחמת היצר הרע ולה' הישועה דמשמע כי מאת ה' היתה זאת שתהיה ישועה ואמת הוא כן כי הבא לטהר מסייעין אותו ואלמלא עוזרו אינו יכול לו וההתעוררות הוא מהאדם ומה שכתוב לה' הישועה דמשמע רק לה' ולא מהאדם כלל הכי פירושו כי ישועתו של ישראל הוא ישועתו של הקודשא בריך הוא כשיושעו ישראל ויהיו המרכבה שהוא הכסא שלם אז יהיה הוי"ה שמו שלם כאמור כי העולם הזה נברא בה' וכשישראל מתקשרים למעלה הרי הה' מקושרת למעלה והבן :

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֶּר דֶּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מְדַר דָּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 22

מי לה' אלי!

חודש תמוז תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר אוהב ישראל - פרשת זכור

ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר (שמות יז, טז). ילקוט ר' ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא. כל זמן שזרעו של עמלק בעולם כביכול הכנף מכסה את הפנים. אבד זרעו של עמלק מן העולם. אין הכנף מכסה את הפנים. שנאמר (ישעיה ל, כ) ולא יכנף עוד מוריד. ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא כ"ז שזרעו של עמלק כביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם. אבד זרעו של עמלק מן העולם השם שלם והכסא שלם. שנאמר (תהלים ט, ז) האויב תמו חרבות לנצח גוי. אבד זכרם המה והי' לעולם ישב כונן למשפט כסאו. עכ"ל הילקוט. והנה כל איש נבון, לבבו ילהב להבין מאחז"ל שהם פלאי פלאים. מהו הכנף מכסה את הפנים כביכול. גם מהו השם שלם והכסא שלם. גם לידע ענין מחלוקתן של חז"ל:

ובהעיר לב י"ל דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רק כל אחד מפרש לפי בחי' ושורש נשמתו. דהנה כתיב (שם קד, ב) עוטה אור כשלמה. כי כשעלה ברצונו הקדום האחדות הפשוט ית' וית' להאציל ולברוא את העולמות כדי להיטיב להם ולפרסם טובו וחסדו הגדול לכל באי העולם. ושישיגו לדעת גודל רוממותו ית"ש. ולמנדע דאיהו רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין.

אמנם איך היה באפשרי להשיג שום השגה בעצמותו ית' אשר לית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא מושלל מהשגה. ולזה לאשר רצון חסדו הגדול להיטיב לברואיו. האציל כביכול אור בהיר וצח ומצוחצח מהוד מעטה לבושו כביכול. אשר עיי'ז יוכלו העולמות להשיג גדולתו ורוממותו ית' כל אחד לפי בחינתו ומדריגתו ומעלתו וכל באי עולם ישיגו חסדו וטובו הגדול מצד פעולותיו. וזהו עוטה אור כשלמה. וזה האור בהיר וצח נקרא כביכול אור פניו של הקב"ה וב"ש הנכבד והנורא. וזה שאנו אומרים בברכת כהנים (במדבר ו, כה) יאר ה' פניו אליך ויחנך. לבוא למדת חנוך כי שם הוא רק עוצם הטוב וחסדו הגדול וזשה"כ (תהלים מד, ד) כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם. ימינך הוא מדת החסד מדתו של אאע"ה וזרועך הוא מדת הגבורה מדתו של יצחק אע"ה. והם נכללים זה בזה. ע"י ואור פניך כי רציתם. הוא בחי' מדת יעאע"ה. הבחיר שבאבות. ומדתו מדת האמת מרכז אמצעי של כל העולמות. וזהו העיקר ואור פניך כי רציתם. שיזונו בני ישראל עם קרובו מאור פניו ית' בלי שום מסך המבדיל. רק ע"י מדתו של יעקב להמשיך מאור פניו ית' אשר שם הוא גודל עוצם הרחמים והחסדים טובים. והוא נמשך מהמדה ראשונה של י"ג תיקוני דיקנא עילאה קדישא שהוא אל לשון תוקף וחוזק. כמו (יחזקאל יז. יג) ואת אילי הארץ לקח. שמשם נמשכו תוקף החסדים והרחמים העליונים לכל העולמות ולכל המדות. וזהו בחי' אור פניו ית'. וזהו סוד שם הק' או"ר פניא"ל שהוא אור. פנ"י א"ל. והוא מספר מלבו"ש גימטריא שע"ח. וזהו עוטה אור כשלמה. והוא ג"כ סוד החשמ"ל כי מספר אחד לכולם חושבניה דדין כחושבניה דדין. וחכמה ובינה שהם סוד י"ה. והם ג"כ בסוד אור פניו ית' וית'. ובזה יובן ג"כ פי' הפסוק (בבאשית לב, ל) ויקרא שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי. כי שרו של עשו כשנאבק עם יעאע"ה ורצה שיתלבש בכחותיו. ויעאע"ה ישר אל מלאך ויוכל לו והעביר כל המסכים המבדילים עד שהאיר לעצמו ע"י מדתו מדת האמת. והמשיך הרחמים והחסדים הגדולים מאור פניו ית' על עצמו וזהו ויקרא שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים בלי מסך המבדיל ועיי'ז ותנצל נפשי והבן :

והנה עמלק וזרעו הם קליפות גדולים מקור הקליפות והחיצונים בסוד כי רג"ע באפו (תהלים ל, ו) רג"ע ר"ת ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, במדבר כד, כ). אכן כל זמן שהם בעולם הם נעשים חס ושלוס מסכים המבדילים לישראל ביניהם לאור פניו של הבורא בהוב"ש וכביכול הכנף מכסה את האור פני אל ית', וזהו בסוד כי י"ד ע"ל כ"ס י"ה. כס הוא מלשון כיסוי היינו כביכול שהיד שהוא בחי' כנ"ף מכסה חס ושלוס האור פנים שהם בבחי' י"ה וכנ"ל ואז אין בני ישראל ניזונים כי אם מתמצית כנודע ולא מאור הפנים. וזה שאמר ר' ברכיה כל זמן שזרעו של עמלק בעולם כביכול הכנף מכסה את הפנים, אבל במהרה בימינו כשיהיה אחריתו עדי ואחריתו עדי אובד הוא (במדבר כד, כ). אכן כל זמן שהם בעולם הם נעשים חס ושלוס מסכים המבדילים לישראל ביניהם לאור פניו של הבורא בהוב"ש וכביכול הכנף מכסה את האור פני אל ית', וזהו בסוד כי י"ד ע"ל כ"ס י"ה. כס הוא מלשון כיסוי היינו כביכול שהיד שהוא בחי' כנ"ף מכסה חס ושלוס האור פנים שהם בבחי' י"ה וכנ"ל ואז אין בני ישראל ניזונים כי אם מתמצית כנודע ולא מאור הפנים. וזה שאמר ר' ברכיה כל זמן שזרעו של עמלק בעולם כביכול הכנף מכסה את הפנים, אבל במהרה בימינו כשיהיה אחריתו עדי אובד הוא וזרעו ימחו מן העולם אז לא יכסה הכנף את פנים ויומשך השפעות טובות ישועות ונחמות וכל ברכאין קדישין ורחמים וחסדים מאור פניו ית' ממש על ידי מדת האמת בלי שום מסך המבדיל ויופיע עלינו הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא רב טובו וחסדו הקדוש והגדול מבחינת י"ה בסוד אור הפנים וכנ"ל. וזה המאמר

א"ר ברכיה, להיות כי שמו מוכיח על זה. כי שם האדם הוא בחי' שורש נשמתו. על דרך הכתוב (בראשית ב, יט) נפש חיה הוא שמו. וזהו בר"כ י"ה. היינו לעשות בריכה והמשכה מאלו האותיות י"ה ממש כביכול וכיה"ר אמן. והבן היטב כ"ז :

ור' לוי בשם ר' חמא בר חנינא אמר כל זמן שזרעו של עמלק בעולם כביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם כו', דהנה כאשר בא אל האדם הישראלי הערה שכלית ורצונו ותשוקתו להיות אך ביראת ה' כל היום ומדבק עצמו ביראתו ית' ומקשר עצמו באהבתו ית' ומפלס מעגל דרכיו ועשיותיו שיהיו כולם בצדק ובמישרים יהלוך. אך עיקר העבדות הוא לטהר ולקדש כל דיבוריו וכל פעולותיו וכוחותיו ומחשבותיו. שהם ד' בחינות לייחד את כולם זה בזה עד מחשבה השכלית. ושיהיה הכל בלתי לה' לבדו בלי שום פניה אחרת. ועי"ז הוא מייחד ומקשר עולם העשיה בעולם היצירה. ושתייהן מייחד לעולם הבריאה. ושולשתן לאצילות קדישא. והולך ממדריגה למדריגה לעילא ולעילא לקשר ולייחד עשיה דאצילות ליצירה דאצילות ומשם לבריאה דאצילות ומשם לאצי' דאצילות קדישא. כי אית כסא לכסא עד אין קץ ותכלית.

והנה עולם האצילות הק' נקרא בבחינת שמו של הקב"ה. ועולם הבריאה נקרא בבחי' כסא. וכמ"ש (ישעיה מג, ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בשמי ולכבודי היינו עולם האצילות. מלשון ר' יוחנן קרי למאניה מכבדותא (שבת קיג:) כביכול בסוד מלבו"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הם השלש עולמות בריאה יצירה עשיה. וזהו פי' הזוה"ק כגוונא דאינון מתייחדין לעילא כו' קב"ה לא יתיב על כורסיא כו' ברזא דאחד כו' ושמו אחד ע"כ. כורסיא דיקרי' הוא עולם הבריאה, דאתעבידת ברזא דאחד היינו שהיא מתייחדת עם השני עולמות יצירה ועשיה. ואז אחד באחד יגשו. להתייחד עם עולם האצילות דהוא ברזא דשמו אחד. והא אוקימנא דהוא אחד ושמו אחד. והכל הוא מחסדי האל ית' לבני ישראל עם קרובו. היינו שע"י מעשיהם והתאמצותם בעבודת ה'. ובקבלת עול מלכותו ית' באמת ובלב תמים. מסר הש"י היכולת והכח בידם. ובכוחם לייחד ולקשר כל עלמין עלאין קדישין עד רום שמי שמים העליונים וכנ"ל. אמנם כל זמן שזרעו של עמלק בעולם הן הנה לחטאת מרי לבני ישראל הוא השטן הוא היצה"ר שבלב האדם אשר בכל יום ויום תמיד ירדפנו במלחמה כבידה ורצונו להטותו מדרך הטוב והישר ומקבלת עול מלכות שמים ואדנותו ית'. ע"י אשר בכל עת יסיתנו אל התאוות הגשמית. ומייפה וממתיק הדבר אל לב האדם. ואחריתה מרה כלענה וטועם טעם מרירות ר"ל. ולזה עמל"ק הוא מספר מ"ר. ומספר א"ל אח"ר (מלחמה לה' בעמלק. ר"ת מל"ב מלחמה זו בליבא תליא. וכן לאסור מלכיהם בזיקים ר"ת מל"ב. וכן לעשות בהם משפט ר"ת מל"ב) וכל זמן שזרעו של עמלק בעולם אינם מניחים את בני אל חי לעסוק בתורת ה' תמימה. ולהיות קשור בעבודתו ית"ש. ואז כביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם וכנ"ל, כי אינם מניחים את בני ישראל לייחד עצמותם ואת מחשבתם ולקדש לה'. אבד זרעו של עמלק מן העולם. אז יהיו כל פרטי אישי ישראלי דבוקים בעבודת הבורא ית"ש בקשר אמיץ וביחוד אמיתי בשכליות קדושים ונפלאים ואז יתייחדו ע"י מעשיהם כל העולמות הק'. ואז יהיה השם שלם והכסא שלם ע"ד הנ"ל. וזהו המאמר אמרו ר' לוי לפי בחי' נשמתו כי לו"י הוא מלשון התקשרות וחיבור כמו (משלי א. ט) כי לוית חן הם לראשך. והיינו לייחד ולקשר כל עלמין עילאין קדישין. וזהו יש לרמוז ג"כ בפסוק (תהלים עה, יא) וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק. היינו כשאכרות ואגדע קרני רשעים. אותיות שבקרנות וקצוות של רשעים שהם אותיות מ"ר מספר עמל"ק. נמצא נשאר אותיות יש"ע. ואז תרוממנה קרנות צדיק. ר"ל אותיות

שבקרנות וקצוות של צדיק שהם אותיות ק"ץ. ואז תהיה סוד הגאולה. וכיה"ר שע"י קריאתינו בכל שנה פרשת זכור בהתעוררות להש"י ומבקשים בתחנונים למחות זרע עמלק מן העולם יאזין ה' תחנונינו וישמע שועתינו ותפלתינו בקרוב למחותו מתחת השמים. ואז יהיה השם שלם והכסא שלם ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א. והמשכיל יבין כ"ז כי דברים נפלאים הם העומדים ברומו של עולם:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמְּלֵק מִדֹּר דָּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 23

מי לה' אלי!

חודש אב תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר מאור ושמש - פרשת בשלח ד"ה וידי

וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תמכו בידי
 וגו' ויהי ידיו אמונה עד בא השמש וגו'.

יש להבין מה זה שהיה ידי משה כבדים. ומפני מה היו ידי משה כבדים. ומה זה
 שלקחו אבן וישימו תחתיו, הלא אהרן וחור תמכו בידי.

וגם זה קשה הבנה מה הוא זה שהיו ידיו אמונה, מהו לשון אמונה, היה לכתוב היו
 ידיו פרושות עד בא השמש.

ונראה לפרש על פי פשוטו דהנה קשה עוד אמאי היה מלחמת עמלק כל כך חמור יותר
 ממלחמת מצרים ושאר מלחמות אומות שהיה משה רבינו צריך לעשות פעולות רבות
 כאלו מה שלא עשה במלחמת פרעה וחילו.

ומה גם נראה שלפני השי"ת היה מלחמת עמלק קשה שהכתיב בתורה מלחמה לה' בעמלק מדר דר. וגם מה שאמרו בגמרא וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא כשהיו ישראל משעבדין את לבם ומסתכלין כלפי מעלה היו נוצחין ואם לאו היו נימוקין צריך הבנה, הלא הכל היה ביום אחד ומהיכי תיתי שביום אחד יהיה עת שמסתכלין כלפי מעלה ועת להיפך חס ושלוש :

אבל נראה לומר דהנה איתא בזוהר הקדוש שמלחמת עמלק היה למעלה ולמטה על כן היתה כבידה כל כך.

ויראה לפרש הדבר דהנה קליפת עמלק היה לעקור ישראל מאמונה שלימה בה' יתברך ומבלבל מחשבתם באמונות רעות חס ושלוש כמו שמצינו בזוהר הקדוש שמיד שאמרו ישראל היש ה' בקרבנו אם אין מיד ויבא עמלק, הגם שדברי הזוהר הקדוש הם עמוק עמוק מאד עיין שם, על כל פנים על פי פשוטו מרמזים הפסוקים כשבאו ישראל לאיזה ספק בהאמונה אזי בא עמלק לנתק אותם יותר ויותר מאמונת אלהי עולם לגמרי חס ושלוש.

וזה ידוע שכחו של משה רבינו ע"ה להכניס בלב ישראל אמונת אלהי עולם ברוך הוא וברוך שמו, וזהו שושבינא דמלכא שהיה משתדל בכל כחו להכניס בלב ישראל אמונת אלהי עולם ברוך הוא וברוך שמו.

על כן כשראה משה רבינו ע"ה שבא עמלק הרשע ובלבל את ישראל מאמונתם חגר מתניו כנגדו ואמר ליהושע שהוא ילך כנגדו עם אנשים צדיקים בהתגלות והוא אזר מתניו כנגדו להחזיק את ישראל באמונה יתירה.

וזה פירוש כאשר ירים משה את ידו, רצה לומר כוחו כי יד נקרא כח כידוע מרש"י ותרגום, רצה לומר כחו של משה היה להגביר אמונה בלב ישראל כשגבר ידו והחזיקו באמונה וגבר ישראל. וכאשר יניח ידו וגו' רצה לומר כשלא היה יכול לקבוע בלבם שורש האמונה אזי גבר עמלק. וזה שאמרו בגמרא בשעה שהיו משעבדים את לבם לאביהם שבשמים דהיינו בסוד אמונה שלימה וגבר ישראל, וכאשר נתבלבל מחשבתם רצה לומר שעשתה פעולת עמלק רועם בלבם לבא לספיקות חס ושלוש אזי וגבר עמלק.

וזהו וידי משה כבדים, רצה לומר כחו של משה היה כבד עליו להחזיקם באמונה. ויקחו אבן, רצה לומר אבן שתיה שהיא אמונת ישראל דהיינו מלכות שמים, וישימו תחתיו ותמכו בידיו, רצה לומר לחזקו שיהיה כח בידיו לשרוש בלב בני ישראל

אמונה שלימה. וזהו ויהי ידיו אמונה עד בא השמש, רצה לומר שגבר ידו והתחזק את כל ישראל באמונה שלימה ואז ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. והנה בעוונותינו הרבים עדיין מרקד בינינו זאת הקליפה של עמלק לבטל מישראל אמונת אלהי עולם בכל דור ודור, וזהו מלחמה לה' בעמלק מדר דר, שאין השם שלם וכסא שלם עד שיתבררו כל הברורים ויחזיקו ישראל באמונה שלימה בהשי"ת ויהיה ה' אחד ושמו אחד במהרה בימינו:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעַמֶּלֶק מִדֶּר דֶּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 24

מי לה' אלי!

חודש אלול תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר תפארת שלמה על התורה - לקוטים - פרשת דברים
מלחמה לה' בעמלק מדר דר (שמות יז, טז),
חסר וי"ו וזה זכרי לדר ודר גם כן חסר וי"ו.
ד"ר גימט' צדיק.

שכחום וחזרו ויסדום (מגילה יח, ע"א, סוכה מד ע"א), היינו היסוד.
ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחיו (בראשית מ, כג), זכור גימט' ארבע
שמות רל"ב לרב תרבה נחלתו. ונחלו לעולם (שמות לב, יג), נחלתי עדותיך
לעולם וגו' (תהלים קיט, קיא), נחלתינו נהפכה לזרים וגו' (איכה ה, ב):

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲדָה עִוְלָמִי - לְמִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 24

מי לה' אלי!

חודש אלול תש"ס

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר תפארת שלמה על התורה - לקוטים - פרשת דברים
מלחמה לה' בעמלק מדר דר (שמות יז, טז),
חסר וי"ו וזה זכרי לדר ודר גם כן חסר וי"ו.
ד"ר גימט' צדיק.

שכחום וחזרו ויסדום (מגילה יח, ע"א, סוכה מד ע"א), היינו היסוד.
ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחיו (בראשית מ, כג), זכור גימט' ארבע
שמות רל"ב לרב תרבה נחלתו. ונחלו לעולם (שמות לב, יג), נחלתי עדותיך
לעולם וגו' (תהלים קיט, קיא), נחלתינו נהפכה לזרים וגו' (איכה ה, ב):

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וַעֲד הָעוֹלָמִי - לְמִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר

מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֹּר דֹּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 25

מי לה' אלי!

חודש תשרי תשס"א

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר ליקוטי הלכות - הלכות סעדה הלכה ה

מז) וזהו, וישמע ותר. מה שמועה שמע ובא? קריעת ים - סוף ומלחמת עמלק וכן נסמך
 פרשת ותר לפרשת בשלח שמדברת מקריעת ים - סוף ומסתיימת במלחמת עמלק, כמו שכתוב,
 מלחמה לה' בעמלק מדר דר. כי עמלק הוא עקר זהמת הנחש, כמובא, הינו בחינת כלל כל
 המונעים והמעכבים וכו' מן הקדשה שבאים מהבגדים הצואים שנמשכין מזהמת הנחש. ועל -
 בן קלפת עמלק הוא אורב תמיד על כל אחד מישראל בכל עת שרוצה להתקרב אל הקדשה והוא
 מתגבר בכל פעם מחדש ועל - בן צריך ה' לתברך בעצמו, כביכול, ללחם עמו בבחינת מלחמה לה'
 בעמלק מדר דר, ועקר התגברותו הוא על הגרים ובעלי תשובה שעליהם מתגברים מאד
 המניעות וכו' הנמשכין מהבגדים הצואים שהם בחינת זהמת הנחש שהוא קלפת עמלק.
 והכניעתו על - ידי בחינת קריעת ים - סוף שאז היה עקר גמר יציאת מצרים והתחלתם לכנס
 לארץ - ישראל, כי אז נפל פרעה וחילו לגמרי ויצאו מרשותו לגמרי והתחילו לילך לארץ -
 ישראל. כמו שאמרו בהשיכה, תבאמו ותטעמו בהר נחלתך. ועקר קריעת ים - סוף היה על - ידי
 ארונו של יוסף, כמו שכתוב, הים ראה וינס ויצא החוצה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה,

שָׁזָהוּ בַּחֲנִינָת כֹּחַ קִדְּשֵׁת קִבְּרֵי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁזָּכוּ לְתַכְלִית שְׁלֵמוֹת שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁזָּכוּ לִלְמַד וּלְלַמֵּד וְכוּ' וְעַל - בֶּן כָּלֵב כְּשֶׁרָאָה שֶׁמִּתְגַּבְּרִים מְאֹד עֲצַת הַמְּרַגְלִים שְׂרוּצִים לִפְגֹּם בַּקִּדְּשֵׁת אֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל, עַל - בֶּן הֶלֶךְ וְנִשְׁתַּטַּח עַל קִבְּרֵי אֲבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָהּ וְעַל - יָדֵי זֶה זָכָה לָמָּה שֶׁזָּכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִם לֹא הָאֶרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָהּ, כִּי כְּשֶׁרוּצִים לְבוֹא לָאֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כָּלְלִיּוֹת כָּל הַקִּדְּשׁוֹת מִתְגַּבְּרִים וּמִשְׁתַּטַּחִים הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲכוּבִים וְכוּ' מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ הֵיכָל וְהִירָדוֹן, כַּמְבֹאָר בַּהַתּוֹרָה הַנִּי"ל שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים אֲזִי בְּיוֹתֵר כְּמוֹ יָם וְנִהָר מִמֶּשׁ עַד שֶׁרָאָה כָּלֵב שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעֵם כִּי אִם עַל - יָדֵי כֹחַ קִבְּרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם קִבְּרֵי הָאֲבוֹת שֶׁהֶלֶךְ וְנִשְׁתַּטַּח עֲלֵיהֶם. וְעַל - בֶּן כָּל קָרִיעַת יָם - סוּף הָיָה עַל - יָדֵי כֹחַ אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת קִבְּרֵי הַצַּדִּיק שֶׁעַל - יָדֵי זֶה הָיְתָה עֶקֶר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כְּנִי"ל. וְעַל - בֶּן הָיָה מִהֶלֶךְ אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף אֲצֵל אֲרוֹן הַלְוִיִּים, כִּי עֶקֶר קִבְּלַת הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִשָּׁם כְּנִי"ל:

וְעַל - בֶּן יִתְרוֹ שֶׁהָיָה גֵר צָדֵק עֶקֶר גְּרוּתוֹ הָיָה עַל - יָדֵי שִׁשְׁמַע קָרִיעַת יָם - סוּף וּמִלְחָמַת עֲמָלֵק, כִּי שִׁמְעַן וְהַבִּין שָׂאֵף - עַל - פִּי שֶׁהוּא מִלְחָמָה גְּדוֹלָה וְעֲצוּמָה לְזָכוֹת לְהַתְגַּיֵּר בְּאַמָּת וּלְשׁוּב אֶל הַקִּדְּשָׁה כִּי הוּא בַּחֲנִינָת מִלְחָמַת עֲמָלֵק שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר בְּכָל פַּעַם כְּנִי"ל, אֵף - עַל - פִּי - בֶּן כָּבֹד הַקִּדְּשִׁים ה' יִתְבָּרַךְ רַפּוּאָה לַמָּכָה שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת קָרִיעַת יָם - סוּף שֶׁהָיָה בְּזָכוֹת וְכֹחַ אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְכוּ' כְּנִי"ל שֶׁעַל - יָדֵי זֶה זָכוּ לַגֵּרֶשׁ שֶׁטָּף מִיָּם רַבִּים בַּחֲנִינָת הַמִּים הַזֵּידוֹנִים וְשִׁיחָהּ נִפְתַּח לָהֶם מִיָּמֵי הַחֲכָמָה וְהַדְּעַת שֶׁזָּהוּ בַּחֲנִינָת קָרִיעַת יָם - סוּף שֶׁבָּרְחוּ הַמִּים מִפְּנֵיהֶם וְנִפְתַּחוּ לָהֶם אֲזִי מַעֲיָנוֹת הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָהּ, רָאִתָּה שֶׁפָּחָה עַל הַיָּם וְכוּ' וְאֲזִי נִכְנַע וְנִפְל פְּרָעָה וְחִילוֹ לַגִּמְרִי וְהַתְחִילוּ לֵילֵךְ לָאֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל. שֶׁכָּל זֶה הוּא בַּחֲנִינָת הַכְּנַעַת קִלְפַת עֲמָלֵק שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת הַמְּנִיעוֹת מִן הַקִּדְּשָׁה וְכוּ' הַמִּתְפַּשֵּׁט מְאֹד שֶׁבָּאִים מִהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְעַל - בֶּן אֵף - עַל - פִּי שֶׁאַחֵר כֵּךְ מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר אֵף - עַל - פִּי - בֶּן בִּכְחַ הָיָה יְכוּלִים לְהַכְנִיעוֹ תַּמִּיד. וְכָל זֶה שִׁמְעַן וְהַבִּין יִתְרוֹ וְנִתְגַּיֵּר בַּחֲנִינָת מַה שֶׁמוֹעֵה שִׁמְעַן וְבֵא? קָרִיעַת יָם - סוּף וּמִלְחָמַת עֲמָלֵק, כִּי עֶקֶר קִיּוֹם הַגֵּרִים וּבִעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שִׁישְׁאָרוּ קִיָּמִים בַּקִּדְּשָׁתָם הוּא עַל - יָדֵי זֶה כְּנִי"ל:

מַח) וְעַל - בֶּן עֶקֶר מִפְּלַת קִלְפַת עֲמָלֵק לַגִּמְרִי יִהְיֶה רַק כְּשִׁיבּוֹאוֹ יִשְׂרָאֵל אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְהָיָה בְּהֵנִיחַ ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ וְכוּ' תִּמְחָה אֶת זִכְרֵי עֲמָלֵק וְכוּ'. כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין בָּאִים אֶל הַמְּנוּחָה הַקִּדְּשָׁה בְּשְׁלֵמוֹת הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם כַּמְבֹאָר לְעִיל. אֲבָל מְכַנִּיעִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכֹחַ הַתּוֹרָה וְהַצַּדִּיקִים וּבִפְרָט עַל - יָדֵי צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם שֶׁכָּבֹד בָּאוּ אֶל הַמְּנוּחָה בְּשְׁלֵמוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֶלֶךְ נִכְחוֹ (וַיִּשְׁעֶיָה נֹז) וְכָתִיב, וְשָׁם יְנוּחוּ יִגְיַעִי כֹחַ (אִיּוֹב ג) שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָהּ עַל הַצַּדִּיקִים וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה לֵךְ לִקְחָהּ וְתִנּוּחַ וְכוּ'. וְזֶה שֶׁאָמְרָה נַעֲמִי לְרוֹת כְּשֶׁרָצָתָה לְהַתְגַּיֵּר, וְעָתָה בְּתִי הֲלֹא אֲבִקֶּשׁ מְנוּחָה אֲשֶׁר יֵיטֵב לְךָ וְכוּ' 'מְנוּחָה' דִּיקָא. כִּי זָכָתָה בְּגִדֵּל צִדְקָתָה שֶׁנִּתְגַּיְרָה בְּאַמָּת בְּשְׁלֵמוֹת גְּדוֹלָה כָּל כֵּךְ עַד שֶׁפִּשְׁטָהּ מִעֲצָמָה לַגִּמְרִי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים וְנִתְלַבְּשָׁה בְּבַחֲנִינָת בְּגָדֵי שִׁבְתָּ כְּנִי"ל שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת מְנוּחָה. עַד שֶׁזָּכָתָה שִׁנְיָא מִמֶּנָּה מְשִׁיחַ שֶׁהוּא יָבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבִירוּחָנוֹת בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן:

הַלְכָה ד:

וְבוֹ יִתְבָּאֵר עֲנִין פּוֹרִים וְאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת. וְעֲנִין פֶּסַח וְסִפְרֵי הַעֲמֹר:

על - פי התורה תקעו תוכחה בלוקטי תנגנא סימן ח, עין שם כל התורה היטב מראשה לסופה, כי הדברים ארכים ועמקים מאד :

וזה בחינת פורים שהוא מפלת המן - עמלק בכל דור ודור בכל אדם ובכל זמן :

כי מבאר בהתורה הנ"ל שעקר מלחמת עמלק הוא על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח. שעל - ידי זה מכניעין קלפת עמלק, כי זאת התפלה של הבעל כח בבחינת דין כשהסטרא אחרא רוצה לבלע אותה היא עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה. בבחינת חיל בלע ויקאנו, דהינו להקיא ולהוציא כל הקדשות והדעות והתפלות והרחמנות שבלעה מן הקדשה. הכל צריכה להקיא על - ידי זאת התפלה בבחינת דין של הבעל כח שעומדת בבית הבליעה שלה. ואזי לא די שמקיא הסטרא אחרא כל מה שבלעה מן הקדשה אף גם עצמות חיותה היא מכרחת להקיא. בבחינת מבטנה יורישנו אל. וזה בחינת גרים שמתגירין. שהם היו בתחלה מעצמות הסטרא אחרא ועכשו חוזרין אל הקדשה וכו'. ועל - ידי זה נתרבה כבוד ה' יתברך וכו'. ועל - ידי זה נמשך נבואה. וזה בחינת רפואה. וכו'. ועל - ידי זה נתרבר המדמה וכו'. וזוכין לאמונה שלמה. ובשביל זה צריכין לבקש מה' יתברך מאד. ולטרח ולהתנגע בכל כחו להתקרב לצדיקי אמת, כי כל צדיק אמת יש לו בחינת רוח נבואה רוח הקדש שעל - ידי זה עקר ברור המדמה שעל - ידי זה עקר האמונה שתלויה בברור המדמה וכו', אבל אין הדבר בא בנקל להתקרב לצדיק אמת, כי צריכין לחזר אחריו ולבקשו ולחפשו מאד מאד, כי כשמתקרב למנהיג שאינו אמת. אזי אדרבא, נתקלקל המדמה יותר ויכול לבוא לאמונות כוזביות וכו'. על - כן צריכין לחפש ולבקש מאד ולהתפלל לה' יתברך הרבה מאד שיזכה להתקרב לצדיק אמת יש לו בחינת רוח נבואה. כדי שיתברר המדמה שלו, כדי שיזכה לאמונה שלמה. ואז זוכין לאמונת חדוש העולם. להאמין שה' יתברך ברא את העולם יש מאין המחלט. שזה אי אפשר להשיג בשום שכל כי אם על - ידי אמונה לבד. ועל - ידי זה יהיה חדוש העולם שלעתידי. וחדוש העולם יהיה בבחינת ארץ - ישראל, כי עקר קדשת ארץ - ישראל הוא על - ידי כח מעשיו הגיד לעמו, כמו שפרש רש"י על פסוק בראשית וכו', דהינו על - ידי מה שיודעין שה' יתברך ברא את העולם. ולעתידי יחדש הקדוש - ברוך - הוא את כל העולם כלו בבחינה זו של ארץ - ישראל. כי אז ידעו בכל העולם שה' יתברך ברא הכל. ואז יתנהג כל העולם בבחינת השגחה ונפלאות כמו ארץ - ישראל. שהנהגתה על - ידי השגחה ונפלאות. בחינת תמיד עיני ה' אלקיך בה וכו'. ואז יתער שיר חדש. שהוא שיר של נפלאות. שהוא בחינת שיר פשוט כפול משלש מרבע וכו' שהוא קול של המוכיח האמת. שעל - ידי זה הוא נותן ריח טוב בהנשמות על - ידי תוכחתו בבחינת נרדי נתן ריחו וכו' שעל - ידי זה מכניעין מזונא דגופא. וזוכין למזונא דנשמתא שהוא בחינת ריח וכו' וכו', עין שם כל זה היטב היטב, כי הם דברי רבנו זכרוננו לברכה שכל דבריו כגחלי אש. יורדים עד עמקי תהום להעלות נפשות מבאר שחת. ועולים למעלה משמי השמים, מי יערך שבחם, מי יספר נוראות גדלתם אין דגמתם :

א) והנה על - פי הדברים האלה יבין המשכיל קצת. שאין שום יאוש בעולם כלל, כמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה כמה פעמים, ומכל הנפילות והירידות יכולים לעלות. והירידה תהיה תכלית העליה. והכל בכח הצדיק האמת שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין שהוא בעל כח גדול. שזאת

התפלה היא עומדת להסטרך אחרך בבית הבליעה שלה. שעל - ידי זה מכרחת הסטרך אחרך להוציא כל הקדשות שבלעה וכו' וכו' כנ"ל ואף - על - פי שזה הענין אין מי שיחגר מתניו לעמד במלחמה זאת כי אם הצדיק האמת הגדול במעלה מאד שהוא בעל כח גדול שהוא בטוח בכחו שלא תוכל הסטרך אחרך לבלע אותו אדרכא, הוא יוציא על - ידי תפלתו כל הקדשות מהסטרך אחרך, כי תעמד בבית הבליעה שלה וכו' כנ"ל, אבל אף - על - פי - כן בכל הצדיק האמתי נמצאת בחינה זאת גם בשאר בני האדם. וזהו בחינת מה שאנו רואים כמה אנשים שהם רשעים גדולים כמה שנים ועוברים עברות גדולות וחמורות רחמנא לצלן, ואחר כך נתעוררים בתשובה ונעשים בעלי תשובה גמורים, כמובא כמה מעשיות באלה בגמרא ומדרשים ושאר ספרים. וכמעשה דרבי אליעזר בן דורדיא ונתן צויתא וכיוצא באלה מעשיות הרבה מאד בכל דור ודור. ולכאורה תמוה הדבר מאד הלא עברה גוררת עברה וכל מה שעובר עברה יותר הוא נופל בידי הסטרך אחרך יותר ומאין בא שלבסוף יתגבר נגד הסטרך אחרך ויחזר בתשובה אך הוא על - פי הנ"ל כי באמת בכל אחד מישראל יש נשמה יקרה שיש לה כח גדול לעמד כנגד היצר הרע וחילותיו כי אם לא היה כח באדם לעמד כנגד היצר הרע לא היה הקדוש - ברוך - הוא נותן לו יצר הרע כזה, כי אין הקדוש - ברוך - הוא בא בטרוניא עם בריותיו וכמו שאמר רבנו זכרנו לברכה שאין מי שיהיה לו מניעות שלא יוכל לעמד בהם וכמו שכתוב, ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו. אם תרצה תתגבר עליו, עין שם בפרוש רש"י. על - כן צריכין לדעת ולהאמין שבנדאי כל אחד ואחד מישראל אפלו הפחות שבפחותים הוא בעל כח גדול לעמד כנגד היצר הרע שלו. ועקר כל החטאים והתאוות שהאדם נלכד בהם חס ושלום, היא רק מחמת שטות שאינו יודע מכחו וכו', כמבאר בדברי רבנו זכרנו לברכה בנעימת החרוזים שלו הנדפסים בתחלת ספר לקוטי מוהר"ן וזה לשונו, חזק ונתחזק ואל תהיה כפיל הגדול וכגמל וכו'. וכל זה מחמת שטות שאין יודע מכחו וכו'. וזהו בחינת מה שכתב רבנו זכרנו לברכה בהתורה תקעו הנ"ל. שעקר תאות נאוף שהוא כלל כל החטאים רחמנא לצלן, נמשך רק ממחין דקטנות וכו', עין שם, כי הבעל דבר מתגבר עליו עד שמפילו לבחינת מחין דקטנות חס ושלום, דהינו שנקטן מחו ונחלש דעתו עד שאינו יודע מכחו ונדמה לו שאי אפשר לו לעמד כנגד תאנה זאת, כי עקר הגבורה הוא בלב, כמו שכתב רבנו זכרנו לברכה במקום אחר ומי שלבו חזק יוכל להתגבר בכחו כנגד כל התאוות שבעולם ואפלו כנגד תאות נאוף כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים שעמדו בנסיון רק עקר נפילת כל הנופלין לתאוות רעות הוא רק מחמת בחינת מחין דקטנות, דהינו שנקטן מחו עד שאינו יודע מכחו, כי עקר הכח הוא על - ידי חכמה שבמח, כי חכמה הוא אותיות כ"ח מ"ה ומ"ה בגימטריא אדם שעקר כח האדם הוא החכמה, כמו שכתוב, החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר (קהלת ז). הינו שעקר הכח להיות עז כנמר כנגד כל התאוות והפתויים הוא רק על - ידי חכמה אמיתית שהוא בחינת מחין דגדלות, כי המחין הם בחינת מחצות פרוסות כנגד תאות נאוף, כמבאר בהתורה הנ"ל:

הכלל שהאדם צריך להאמין מאד בכחו וידע באמונה שלמה שבנדאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאות נאוף שהוא עקרא דיצרא בישא, כי המח והשכל הוא הנשמה, כמו שכתוב, ונשמת שדי תבינם. כמו שכתב רבנו זכרנו לברכה במקום אחר והנשמה של איש הישראלי אפלו של הפחות שבפחותים בנדאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם עם התאוות:

ב) כי אין זה דרך העננה להקטין כחו ולומר שאין לו נשמה גבה כמו הצדיקים והכשרים כאלו אין בידו להיות איש כשר או צדיק כי עננה כזו אסורה והיא עננה פסולה ואין זה עננה כלל, רק מחין דקטנות שצריכין להתרחק מזה מאד כמו שכתב רבנו זכרנו לברכה במקום אחר רק אדרבא, צריך כל אחד לומר בדעתו שיש לו נשמה גבה מאד, כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל הוא גבה מאד מאד. וצריך לומר בדעתו שאין נאה לו להיות כרוך אחר תאוות חס ושלום, מכל שכן וכל שכן לעבר איזה עברה חס ושלום, כמו שכתוב, ויגבה לבו בדרכי ה'. שצריכין להגביה לבו בדרכי ה', כי כל אחד מישראל רחוק בשרשו מאד מאד מעברה חס ושלום, כמו שכתב רבנו זכרנו לברכה במאמר כי מרחמם ונהגם, כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד כנגד כל העולם עם תאוותיהן רק העקר שיזכה לידע מכחו. נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלא כל אחד זוכה לידע מכחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחין דקטנות דהינו מה שאינו יודע מכחו כמו כן נופל לתאוות והעקר לתאוות נאוף שהוא עקר היצר הרע. וכל מה שאדם עובר עברה יותר חס ושלום, יונק הסטרא אחרא ממנו יותר ובולע אותו יותר רחמנא לצלן, ועל - כן לפעמים הסטרא אחרא בולעת את האדם כל כך עד שהוא מגיע לעצם פנימיות קדשת יהדותו והיא מתחזקת ומתגברת לבלע נקדה זאת גם - כן ומביאה אותו לידי עברה גדולה חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי חס ושלום, אבל תכף כשהיא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשתו אזי זאת הנקדה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של פנימיות קדשתו היא בעל כח גדול מאד וכנ"ל ואי אפשר להסטרא אחרא לבלע אותה בשום אופן. ולא די שאינה יכולה לבלע אותה אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה עד שהיא מכרחת לתן הקאות להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעה מזאת הנשמה. ומזה בא בחינת מה שלפעמים האדם נתעורר בתשובה אחר כמה עברות, הינו כנ"ל. וכן שמעתי מרבנו זכרנו לברכה שלפעמים עברה מביאה את האדם לידי תשובה, הינו על - ידי שגלגל באיזה עברה גדולה רחמנא לצלן, על - ידי זה נתמרמר לבו ונתעורר בתשובה עד שנעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על - ידי בחינת הנ"ל. שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עברה גדולה כל כך עד שהוא רוצה לבלע אותו לגמרי ואז מתגברת פנימיות הנקדה שלו שהוא בעל כח גדול שהסטרא אחרא רוצה לבלע גם אותה, ואזי היא עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה ועל - ידי זה לא די שאינה בולעת את הנקדה הקדושה הזאת אף גם היא מכרחת להקיא ולהוציא על - ידי זה כל הקדשות שבלעה בבחינת חיל בלע ויקאנו וכו' כנ"ל:

ג) אבל בודאי אין שום אדם יכול לסמך על זה חס ושלום, כי האומר אהטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. כי מי יודע אם יהיה לו כח לעמד שם, כי לפעמים התגברות הסטרא אחרא גדולה כל כך עד שבולעת אותו לגמרי חס ושלום, כמו שמצינו כמה אנשים שעברו עברות גדולות ולא שבו בתשובה לבסוף, כי יש בזה ענינים רבים לאין קץ. והם מסוד סתרי דרכי הבחירה שנתן ה' יתברך לכל אדם שאין מי שיעמד עליהם. אבל אחרי שכבר עבר מה שעבר חס ושלום, צריך לידע ולהאמין שאין שום יאוש בעולם כלל. ואפלו אם כבר רצה להתגבר אלפים פעמים להיות איש כשר ולא עלתה בידו ונפל למה שנפל, אפלו אם נפל לעברות גמורות וחמורות חס ושלום, אף - על - פי - כן עדן יש לו תקנה כל עוד נשמתו בו. והעקר היא האמונה

שִׁיחָהּ לוֹ אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בָּהּ יִתְבָּרַךְ. וַיִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, וַיִּשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ. שִׁיגְלָה לוֹ הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי. כָּדִי שִׁיזָכָה עַל יָדוֹ לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאִזּוּ בּוֹדָאֵי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אִיךְ שִׁיחָהּ, כִּי עֶקֶר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל - יָדֵי אֲמוּנָה שֶׁהִיא כָּלָל וְעֶקֶר כָּל הַתּוֹרָה כָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, בָּא חִבְקוּק וְהֶעֱמִידוֹן עַל אַחַת, וְצַדִּיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה. כִּי עֶקֶר הָאֲמוּנָה הוּא לְהֶאֱמִין בְּחִדּוֹשׁ הָעוֹלָם. לְהֶאֱמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאִין כְּנִ"ל. וְזֶה בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂיו כְּנִ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת אֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל כְּנִ"ל. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל בְּכִ"ח אֲתוֹן דְּעִבְדָּא דְּבִרְאשִׁית. שֶׁהֵם בְּחִינַת כֹּחַ מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לַעֲמוֹ שֶׁעַל - יָדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת הָאֲמוּנָה הוּא עֶקֶר הַכֹּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַתְּאֻוֹת וְהַסְטָרִין אֲחֵרִין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת וְכְמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתַקּוּנִים עֶשְׂרִין וְתַרְוֵן (דף סו) וּבִהְיָ כֹחַ מִתְתַּקְּפִין יִשְׂרָאֵל עַל אָדָם, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּהּ (סִימָן מֵד לְקוּטִי חֶלֶק א), עֵין שָׁם כִּי כָל זֶמַן שֶׁהוּא מְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֲמִתִּי. שֶׁעַל - יָדֵי זֶה זֹכָה לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה לְהֶאֱמִין בְּכֹחַ מַעֲשֵׂיו. שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲמוּנַת חִדּוֹשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עֶקֶר הָאֲמוּנָה לְהֶאֱמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ בְּכִ"ח אֲתוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית עַל - יָדֵי זֶה הַכֹּחַ יוֹכֵל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם כְּנֶגֶד כָּל הַסְטָרִין אֲחֵרִין. וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְהַסְטָרָא אֲחֵרָא תַּחֲזֹר וְתִקְיָא כָּל הַקִּדְשׁוֹת שֶׁבִּלְעָה עַד שִׁיזָכָה לַעֲשׂוֹת גְּרִים וּבִעֲלֵי תִשׁוּבָה כְּמִבְאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּ"ל:

(ד) וְזֶה בְּחִינַת מַלְחָמַת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עֶקֶר הַבְּחִינָה שֶׁל כָּל אָדָם כְּנִ"ל. וְהַבְּחִינָה שֶׁל כָּל אָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע. זֶה בְּחִינַת מַלְחָמַת עֲמָלֵק. שֶׁהוּא עֶקֶר זְהֻמַּת הַנֶּחֱשׁ שְׁמִשָּׁם עֶקֶר הַיֵּצֶר הָרָע כִּידּוּעַ:

וְזֶה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהוּא מַלְחָמַת הָמָן - עֲמָלֵק. שֶׁעֶקֶר הַכְּנָעָתוֹ הִיָּתָה עַל - יָדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אַחֲשֵׁרוּשׁ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ. שֶׁעַל - יָדֵי זֶה עֶקֶר מַפְלַת הָמָן - עֲמָלֵק כְּנִ"ל. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת אִשָּׁה יֵרָאֵת ה' כִּידּוּעַ וְכִשְׁהַתְּפִלָּה הוּא בְּבִחִינַת דִּין. אֲזִי הִיא נִקְרָאת אֶסְתֵּר לְשׁוֹן הַסְתֵּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת וְאֵנֶכִי הַסְתֵּר אֶסְתִּיר וְכו'. וְאִזּוּ כִשְׁהַתְּפִלָּה הִיא בְּבִחִינַת דִּין אֲזִי הַסְטָרָא אֲחֵרָא רוֹצֵה לְבַלְעָה כְּדֶרֶךְ תַּמִּיד שֶׁהִיא בּוֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּבִחִינַת דִּין כְּמִבְאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְתִלְקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ. שֶׁאֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין, נִלְקַחָהּ לְבֵית הַסְטָרָא אֲחֵרָא לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה, כִּי הַסְטָרָא אֲחֵרָא רוֹצֵה לְבַלְעָה. אֲבָל הִיא הִיָּתָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, וְלֹא דִי שֶׁלֹּא בִּלְעָה אוֹתָהּ, אֲדַרְבָּא, הִיא עֲמֻדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם. עַד שֶׁהַסְטָרָא אֲחֵרָא נִתְּנָה הַקְּאוֹת עַל - יָדֵי זֶה, כִּי עַל - יָדֵי זֶה שֶׁנִּלְקַחָהּ אֶסְתֵּר, דְּהִינּוּ הַתְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין אֶל הַסְטָרָא אֲחֵרָא, עַל - יָדֵי זֶה הָיָה עֶקֶר מַפְלַת הַסְטָרָא אֲחֵרָא, דְּהִינּוּ מַפְלַת הָמָן - עֲמָלֵק. וְלֹא דִי שֶׁלֹּא בִּלְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאִשֶּׁר עָלָה עַל מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה אֲדַרְבָּא, יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ אִזּוּ מֵאֲפִלָּה לְאוֹרָה מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה. וְחִזֹּר לָהֶם כָּל הַקִּדְשׁוֹת שֶׁבִּלְעוּ מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, לִיְהוּדִים הִיָּתָה אוֹרָה זֹאת וְתוֹרָה וְשִׁמְחָה וְכו'. וִיקָר - אֵלֹהֵי תַפְלִין וְכו'. הִינּוּ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת וְהַקִּדְשׁוֹת שֶׁהַסְטָרָא אֲחֵרָא רָצָתָה לְבַלְעֵם הַכֹּל הִחְזִירָה אֶל הַקִּדְשָׁה, כִּי הִכְרַחָה לָתֵן הַקְּאוֹת עַל - יָדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אַחֲשֵׁרוּשׁ. שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין שֶׁנִּלְקַחָהּ לְהַסְטָרָא אֲחֵרָא כְּנִ"ל. וְאִזּוּ לֹא דִי שֶׁהִחְזִירָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקִּדְשׁוֹת וְהַמִּצְוֹת וְכָל גְּדֻלָּתָם וְכִבּוּדָם וְחִשְׁבֻּבוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחֻשְׁדֶּרֶפִּים

והפחות וכו' מנשאים את היהודים וכו'. עד שזכו אחר כך על - ידי זה לבגן בית - המקדש שבנה כרש בן אסתר והחזיר כל הפלים לבית - המקדש ולא די בכל זה אף גם עצמות חיותם הכרחו להקיא. וזהו בחינת גרים הרבה שנתגירו אז, כמו שכתוב, ורבים מעמי הארץ מתיהדים וכו', הינו כנ"ל:

ה) וזהו בחינת תקף הנס של פורים שהוא נס נפלא אשר כמוהו לא נהיתה. וכמבאר בדברי רבותינו זכרונם לברכה מגדל הפלגת הנס של פורים. אשר אין דגמתו בכל הנסים שעברו עד ביאת משיח צדקנו. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כל המועדים בטלים וימי הפורים לא נבטלים. כי המן הרשע ימח שמו, בקש להשמיד ולהרג ולאבד את כל היהודים וכו'. כי המן - עמלק שהוא זהמת הנחש. בחינת והנחש היה ערום שיונק מהדעת כנ"ל. שעל - ידי זה נקטן המין בבחינת מחין דקטנות שעל - ידי זה עקר התגברות תאנות נאוף שהוא עקר היצר הרע. עקר הכנעתו על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח הנ"ל שעומדת להסטרך אחרא בחינת עמלק בבית הבליעה שלו עד שמכרח לתן הקאות וכו'. כנ"ל. אבל זה הצדיק הבעל כח שנקנס למלחמה זאת להתפלל תפלה בבחינת דין כדי שתבלע אותה הנחש והסטרך אחרא. ועל - ידי זה דיקא יוציא כל הקדשות וכו' כנ"ל. זה הצדיק צריך להיות בעל כח גדול מאד וצריך להתבונן מאד בכחו. אם יש לו כח לעמד במלחמה זאת. וצריך לידע עם מי הוא נלחם, כי לפעמים אף - על - פי שהצדיק הוא בעל כח גדול. ויש לו כח לעמד כנגד איזה סטרך אחרא וקלפה גדולה, אבל אף - על - פי - כן לפעמים מתגברת סטרך אחרא וקלפה גדולה. כל כך שאין בכחו לעמד כנגדה. ועקר כלל כל הסטרך אחרא וזהמת הנחש הוא עמלק שכולל כל הסטרך אחרא וכל הקלפות וכל עובדי כוכבים שיונקים ממנו, כמו שכתוב, ראשית גוים עמלק. שעמלק כלול מכלם וכלם יונקים ממנו. ועל - כן ה' יתברך בעצמו צריך ללחם עמו, כמו שכתוב, מלחמה לה' בעמלק מדור דור.

ועל - כן לא היה יכול אפלו משה רבנו להכניעו לגמרי. וכמו שכתוב, ויחלש יהושע את עמלק וכו'. שפרש רש"י שחתך ראשי גבוריו ולא הרגו לגמרי. מכאן שעשו על - פי הדבור, כי מלחמת עמלק היתה על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח כנ"ל בתורה הנ"ל. ואף - על - פי שמה שרבנו עליו השלום, בנדאי היה בעל כח גדול מאד, אף - על - פי - כן לא היה יכול להכניעו לגמרי. כי אם היה רוצה להכניעו לגמרי, היה מתגבר בכח קלפה חזקה וגדולה כל כך שגם משה לא היה יכול לעמד כנגדה, כי קלפת עמלק מגיע עד אין תכלית. ואין מי שיכול לעקרו לגמרי. כי אם ה' יתברך בעת שיבוא משיח צדקנו, על - כן הכרח משה ללחם עמו בחכמה גדולה על - פי הדבור לחתך רק ראשי גבוריו. ולא להכניעו לגמרי. ועל - כן מלחמה לה' בעמלק מדור דור, כי ה' יתברך בעצמו בביכול, צריך ללחם עמו בכל דור ודור, כי אין מי שיידע איך להתנהג עמו כי אם ה' יתברך בעצמו. וזהו בחינת תקף הנס של פורים שהוא מפלת המן - עמלק, כי המן - עמלק רצה להתגבר אז בכל כחו עד שרצה לבלע את ישראל לגמרי, כי בקש להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים והיה לו כח על - ידי שנשא נשים נכריות שהוא פגם תאנות נאוף. שעל - ידי זה עקר כחו. גם השתחוו לצלם שהוא פגם אמונה גם נהנו מסעדתו של אותו הרשע שהוא פגם תאנות אכילה בחינת התגברות מזונא דגופא שהוא פגם אכילת עץ הדעת שעל - ידי כל זה מתגבר זהמת הנחש שהוא בחינת קלפת המן - עמלק, כמובן ומבאר בהתורה הנ"ל. שכל בחינות אלו, דהינו

פגם אכילה ופגם נאוף ופגם אמונה תלויים זה בזה. והם פגמו אז בכל זה. ועל - ידי זה התגבר עליהם המון - עמלק שהוא עקר זהמת הנחש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, המון מן התורה מניין? שנאמר, המון העץ וכו' :

נמצא, שהמון הוא עקר פגם עץ הדעת וכל וניקתו היתה על - ידי שחמל שאול על אגג זקנו שעל - ידי זה נולד המון, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי מה שחמל שאול על אגג. זה בחינת רחמנות דסטרך אחרך שממש עקר וניקת זהמת הנחש, בחינת והנחש היה ערום, כמבאר בהתורה הנ"ל, עין שם. והמון בגדל התגברותו אז חשב מחשבה רעה, כי ראה שישאל מרודים מאד מאד בתקף הגלות ויש עליהם פגמים וקטרוגים כאלה. עד שאז אם היה מתגבר עליהם בכח איזה קלפה קטנה בעלמא גם - כן היה קשה לעמד כנגדו לגדל חלישות ישראל אז, אבל הוא ברשעתו ימח שמו, התחכם אז והתגבר עליהם אז בכל מיני כחות שיש לו וקבץ זרש אשתו וכל אוהביו וכל עשרת בניו. שהם כל העשרה בתרין דמסאבותא. ורצה להתגבר אז על מרדכי וישראל. בכח כל החמשים שערי טמאה שהם כלל כל הסטרך אחרך שעמלק כלול מהם. ועל - כן עשה עץ גבה חמשים אמה ובכח כלם רצה להתגבר על ישראל אז בעת חלישותם הגדולה. בעת תקף הגלות בעת שהיו רחוקים מארץ - ישראל, כי עקר הכנעת עמלק הוא על - ידי ארץ - ישראל, כמו שכתוב, בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק וכו'. 'בארץ' דיקא, כי ארץ - ישראל הוא על - ידי כח מעשיו וכו' שממש מקבלין עקר הכח לעמד כנגדו כנ"ל, דהינו שמארץ - ישראל הוא עקר הכח של הצדיק הבעל כח שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין שעל - ידי זה מכניע המון - עמלק. עד שאזכה לכל הבחינות המבארים שם בהתורה הנ"ל. עד שאזכה לגלות אמונת חדוש העולם. שעל - ידי זה יהיה חדוש העולם שלעתידי. שאז יתנהג כל העולם בבחינת ארץ - ישראל, דהינו לגלות כח מעשיו של ה' יתברך שה' יתברך ברא הכל בכ"ח אתון וכו' כנ"ל. אבל כל עקר הכח של הצדיק שאזכה לכל זה הוא על - ידי ארץ - ישראל. ששם מאירין כח אתון כח מעשיו שממש עקר הכח כנ"ל :

ועל - כן עקר הכנעת עמלק הוא בארץ - ישראל דיקא כנ"ל. כי משם עקר הכח לעמד כנגדו כנ"ל, אבל אז בסוף גלות בבל שהיו ישראל בגלות רחוקים מארץ - ישראל והיו חלוישים אז מאד. והוא התגבר עליהם בכל כחותיו כנ"ל. ורצה לבלע את ישראל חס ושלום לגמרי כנ"ל. על - כן באמת היה אז עת צרה גדולה אשר כמוהו לא נהיתה. אבל ה' יתברך חמל על עמו ושלח לנו אז את מרדכי ואסתר. ומרדכי הוא בחינת משיח שכלול מכל הריחות טובות שנמשכין על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח כמבאר בהתורה הנ"ל. כי מרדכי הוא בחינת בשמים ראש מר דרור שתרגומו מרי דכנא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו שהוא ראש לכל הבשמים והריחות של שמן המשחה, שזהו בחינת משיח שנקרא בשם משיח על שם שנמשח בשמן המשחה, כי משיח הוא עקר הכח של שמן המשחה, כי משיח הוא כלל כל הריחות טובות שבעולם. ועל - כן על - ידי שמן המשחה נתקדשין הדברים בקדשותו, דהינו המשכן ומזבח וכלי שרת וכהנים גדולים ומלכים, כי כל הקדשות מקבלין על - ידי הריח טוב שהוא בחינת משיח שגדל וצומח על - ידי הקול המשקה את הגן. שנמשך על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח. שעל - ידי זה הקול יכולין להוכיח ולהפך עוונות לזכיות חל לקדש. בבחינת נרדי נתן ריחו,

כמבאר בהתורה הנ"ל. כי עקר הקדשה היא בחינת הנשמה שהיא חלק אלוך ממעל שעקר חיותה הוא הריח. ועל - בן על - ידי שמן המשחה שהוא בחינת ריח, בחינת משיח, על - ידי זה מעלין כל הדברים מחל לקדש. ומרדכי נמשך משם, כי הוא בחינת בשמים ראש מר דרור. ועל - בן היה לו כח גדול של משיח לעמד בנגד כל קלפות המן - עמלק. ועל - בן בכחו היתה יכולה אסתר לירד לבית אחשורוש שהוא בית הסטרא אחרא. שזהו בחינת התפלה בבחינת דין שהסטרא אחרא רוצה לבלעה, אבל בכחו הגדול של מרדכי היהודי, על - ידי זה לא די שלא בלע אותה אדרבא, היא עמדה להם בבית הבליעה שלהם עד שהכרחו להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעו. והמן - עמלק נפל מאד מאד ותלו אותו ואת בניו על העץ, כי נפל ונכנע המן - עמלק מאד על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח שהיא בחינת אסתר וכנ"ל. וזהו בחינת תקף השמחה של פורים, כי על - ידי כל הנ"ל נתעורר השיר שיתער לעתיד. בחינת שיר פשוט וכו'. שממש כל השמחות שבעולם. כפי ההארה שמקבלין משם. ואז בפורים נתעורר זה השיר בהארה נפלאה מאד, כי אז הוא התנוצצות משיח בחינת מרדכי כנ"ל. ועל - בן אז נמשך שיר ושמחה וחדנה גדולה עד אין קץ:

(ו) וזה בחינת סעדת פורים שהיא מצוה גדולה להרבות בסעדה. לאכל ולשתות ולשמח, כי אז האכילה בקדשה בבחינת מזונא דנשמטא. כי על - ידי הריח טוב שנמשך על - ידי התפלה בבחינת דין וכו' כנ"ל על - ידי זה זוכין למזונא דנשמטא, כי מכניעין מזונא דגופא בבחינת וידו אחזת בעקב עשו, כמבאר בתורה הנ"ל. ועל - בן אז מצוה לאכל, כי אז זוכין למזונא דנשמטא כנ"ל, כי אז מכניעין קלפת עמלק שהוא מזרע עשו שהוא בחינת מזונא דגופא. בבחינת וידו אחזת בעקב עשו כנ"ל. ועל - בן נקראת אסתר הדסה על שם ריח טוב כי על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח שהיא בחינת אסתר על - ידי זה זוכין לריח טוב שהוא חיות הנשמה. שעל - ידי זה נתתקן הכל בבחינת נרדי נתן ריחו, כמו שמבאר בהתורה הנ"ל, עין שם כל זה היטב:

(ז) וזהו בחינת מפלת עשרת בני המן. שהם עשרה כתרין דמסאבותא שעקר התגברותם הוא בחינת כפירות שמכניסין בלב להחליש אמונת חדוש העולם חס ושלום. ועל - בן הם עשרה בנגד עשרת הדברות שהם עשרה מדרגות של נבואה. שעל - ידי זה עקר האמונה לזכות להאמין בחדוש העולם. שה' יתברך ברא את העולם בעשרה מאמרות. והם רוצים לפגם בכל זה חס ושלום, אבל על - ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח כנ"ל, על - ידי זה זוכין לעשרה מדרגות של נבואה. ונתגלה אמונת חדוש העולם. שה' יתברך ברא את הכל בעשרה מאמרות. ועל - בן אז נופלים יחד כל עשרת בני המן. כל עשר כתרין דמסאבותא, כי נופלים על - ידי בחינת עשרת הדברות עשרה מאמרות שנתגלגלן אז כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שבפורים חזרו וקבלו את התורה מחדש, כמו שכתוב, קימו וקבלו וכו'. כי על - ידי התפלה בבחינת דין בבחינת אסתר כנ"ל. על - ידי זה זוכין לבחינת נבואה בחינת רוח הקדש בבחינת ותלבש אסתר מלכות. שלבשתה רוח הקדש, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה. וזוכין לעשרה מדרגות של נבואה. שהיא בחינת עשרת הדברות, בחינת קבלת התורה כמבאר בהתורה הנ"ל, עין שם:

(ח) וזה בחינת פסח וענן אסור חמץ, כי בפסח הוא יציאת מצרים ועקר יציאת מצרים היתה לגלות אמונת חדוש העולם. וזה היה עקר גאלות מצרים שעשה ה' יתברך עמנו אז נסים ומופתים

גדולים ונוכאים מאד מאד אשר לא נשמעו ולא נראו בכל הארץ ובכל הגוים. אשר על - ידי כל זה נתגלה שיש אלקים שליט בעולם לעשות בו כרצונו, כי הוא יתברך ברא את העולם יש מאין כרצונו והוא מנהיג את העולם. ובידו לעשות בעולם כרצונו לשנות הטבע בכל עת לעשות ממים דם ומדם מים ומאור חשך ומחשך אור וכיוצא בזה בשאר המופתים אשר על - ידי כלם נתגלה אמונת אמתת אלקותו יתברך. שהוא יתברך חדש הכל כרצונו ועל - כן בידו לעשות בכל העולם כרצונו. כמו שכתוב בכל המופתים, למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ, למען תדע כי אין כה' אלקינו. וכיוצא בזה שאר לשונות כאלה הכתובים בכל המופתים. כי כל המופתים היו לגלות אלקותו יתברך שהוא אמונת חדוש העולם, כי אי אפשר להאמין בה' יתברך כי אם כשמאמינים בחדוש העולם כמובן לכל משכיל באמת. נמצא, שעקר בחינת יציאת מצרים הוא לגלות אמונת חדוש העולם שהיא עקר האמונה שנתגלה על - ידי כל המופתים הנוכאים שעשה ה' יתברך לעינינו במצרים. ועל - כן עקר יציאת מצרים היתה על - ידי התפלה בבחינת דין של הפעל כח. שזהו בחינת והשלך לפני פרעה. יהי לתנין. הנאמר בתחלת הגאולה שפרשו רבנו זכרוננו לברכה על התפלה בבחינת דין הנ"ל, כמבאר בהתורה הנ"ל, עין שם. כי על - ידי התפלה הנ"ל על - ידי זה זוכין לגיר גרים. שזהו בחינת וגם ערב רב עלה אתם, דהינו גרים רבים שנתגירו אז. ועל - ידי זה נתברכה הכבוד דקדושה. ועל - ידי זה זוכין לנבואה שהוא מתן תורה ועל - ידי זה נתגלה אמונת חדוש העולם שהיא בחינת ארץ - ישראל. ועל - ידי זה נתעורר השיר הנ"ל שהוא הקול המשקה את הגן. שעל - ידי זה גדלים כל הריחות והיראות שעל - ידי זה נכנע עקב דסטרא אחרא שהוא בחינת מזונא דגופא וזוכין למזונא דנשמתא וכו', כמבאר כל זה בהתורה הנ"ל. אבל אז בשעת יציאת מצרים אף - על - פי שכבר קבלו כח על - ידי התפלה בבחינת דין של הפעל כח הנ"ל שעל - ידי זה היה עקר יציאת מצרים כנ"ל, אף - על - פי - כן עדן לא זכו לקבלת התורה וכל זמן שאין מקבלין את התורה. עדן אין נתגלה אמונת חדוש העולם בשלמות, כי עקר שלמות אמונת חדוש העולם הוא על - ידי מתן תורה שהיא בחינת עשרה מדרגות של רוח נבואה ורוח הקדש שעקר ברור המדמה הוא על - ידי זה. שעל - ידי זה עקר שלמות האמונה להאמין בחדוש העולם שהוא עקר האמונה כמבאר בהתורה הנ"ל. ועל - כן אז בשעת יציאת מצרים שהיו עדן קדם קבלת התורה עדן לא היה אפשר לברר המדמה בשלמות וכל זמן שאין המדמה מברר על - ידי רוח נבואה שהוא מתן תורה. עדן אי אפשר לגלות בשלמות אמונת חדוש העולם. וכל זמן שאין נתגלה אמונת חדוש העולם אי אפשר לצאת מקלפת מצרים שעקר זהמתם היה על - ידי הכפירות הנמשכין מהכופרים בחדוש העולם ימח שמם וזכרם. ועל - כן באמת היתה יציאת מצרים על - ידי נס נפלא ונוכא מאד מאד כמבאר בכתבי האר"י ז"ל, שה' יתברך המשיך עליהם מחין גדולים ונוכאים מאד שלא בהדרגה ושלל בסדר, עין שם, הינו שאף - על - פי שלא זכו עדן לרוח נבואה בשלמות שהוא קבלת התורה. אף - על - פי - כן המשיך עליהם ה' יתברך מחין גדולים שהם בחינת רוח הקדש, בחינת ברור המדמה. עד שנתגלה גם בשעת יציאת מצרים קדם קבלת התורה אמונת חדוש העולם ועל - ידי זה יצאו ישראל ממצרים, כי עקר יציאת מצרים הוא על - ידי אמונת חדוש העולם כנ"ל. ובשביל זה הצרכו לצאת בחפזון גדול כדי שלא יתאחזו בהם הקלפות שהם הכפירות מחמת שעדן לא זכו לקבלת התורה שעל - ידי זה עדן לא נתברר

הַמִּדְמָה בְּשִׁלְמוֹת רַק יִצְיָאֲתָם מִהַכְפִּירוֹת וּקְלַפֹּת מִצָּרִים הִיְתָה בְּדֶרֶךְ נֹס שְׂבָאוֹ עֲלֵיהֶם הָאֶרֶת
הַמִּחוּץ שֶׁלֹּא בְּהִדְרָגָה וְשֶׁלֹּא כְּסֹדֶר כְּמִבְאָר בְּכַתְּבִים :

ט) וּבְשִׁבִיל זֶה צָרִיכִין לֵאכֹל מִצָּה בְּפֶסַח. וְחֻמֶּץ אֲסוּר בְּאֲסוּר חֲמוּר מֵאֵד בְּבֹל יִרְאֶה וּבֹל יִמָּצֵא. וְעַקֵּר אֲסוּר
הַחֻמֶּץ הוּא עַל - יְדֵי הַמִּים דִּיקָא, כִּי עַקֵּר הַזְהִירוֹת מִחֻמֶּץ לְמִצָּה הוּא דִּיקָא מִשְׁעָה שֶׁנִּתְּנוּ מִים בְּעֵסָה. שְׂאֵז
צָרִיכִין לְזַהֵר מֵאֵד לְבִלִּי לְהִשְׁהוֹת אֶת הָעֵסָה שֶׁלֹּא תִתְחַמֵּץ עַל - יְדֵי הַמִּים, כִּי עַקֵּר אֱמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם הוּא
בְּחִינַת מִים, כִּי מִים קִדְמוֹ לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה. מִתְחַלֶּה הִנֵּה הָעוֹלָם מִים בְּמִים וְכוּ' וְכֵן
פָּרַשׁ רַשִׁ"י בְּפֶסֶק בְּרֵאשִׁית שֶׁהַמִּים קִדְמוֹ לְכָל הַבְּרִיאָה וְעַקֵּר אֱמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם הִיא רַק לְהֶאֱמִין בְּהִתְחַלֵּת
הַבְּרִיאָה שֶׁהֵם הַמִּים. לְהֶאֱמִין שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיא הַמִּים יֵשׁ מֵאִין הַמְּחֻלָּט. וְאַחֵר כֵּךְ
בָּרָא מֵהֶם כָּל הָעוֹלָם וּמִלְאוֹ, כִּי עַקֵּר מֵה שֶׁצָּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה עַל חֲדוּשׁ הָעוֹלָם הִיא רַק עַל הַהִתְחַלָּה כִּי
מֵה שֶׁאַחֵר הַבְּרִיאָה שֶׁבָּרָא ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מִיֵּשׁ, זֶה אֵינוֹ חֲדוּשׁ אֲצֵל הָעוֹלָם כָּל כֵּךְ, כִּי הַחֲדוּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ
מְחַדֵּשׁ יֵשׁ מִיֵּשׁ, זֶה אֵינוֹ רוֹאִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה כִּי בְּאֶמֶת אֵינוֹ רוֹאִין חֲדוּשׁ הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וּבְכָל
שְׁעָה. כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. שֶׁבְּעֶרְבַּ חֲמָה שׁוֹקֶעֶת וְנֹעֶשֶׂה חֹשֶׁךְ. וּבִבְקָר
חוֹזֵר וּמְחַדֵּשׁ אוֹר הַחֲמָה. וְכֵן מִחֻטָּה אַחַת שְׁזוֹרְעִין בְּאַרְצָה ה' יִתְבָּרַךְ מִצְמִיחַ מִמֶּנָּה כְּמָה שֶׁבָּלִים גְּבוּהִים עִם כְּמָה
מֵאוֹת חֲטִים. וְכֵן מִגֶּרְעִין אֶחָד מִצְמִיחַ בְּרָצוֹנוֹ אֵילָן גָּדוֹל וְנִפְלֵא. וּמִטְּפָה סְרוּחָה הוּא בּוֹרָא בְּרָצוֹנוֹ אָדָם גָּדוֹל
וְחֵיהָ גָּדוֹלָה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה פְּלָאוֹת הַבְּרִיאָה שֶׁאֵינוֹ רוֹאִין בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה. מֵה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בּוֹרָא בְּרִיּוֹת נִפְלָאוֹת
בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל רֵגַע. אֲבָל מִחֻמַּת שֶׁכָּל אֵלוֹ הַבְּרִיּוֹת הַנִּפְלָאוֹת בּוֹרָא אוֹתָם ה' יִתְבָּרַךְ יֵשׁ מִיֵּשׁ, כִּי כֵךְ גָּזַר
בְּרָצוֹנוֹ שֶׁמִּיּוֹם הַבְּרִיאָה וְהִלָּאָה יִבְרָא הַכֹּל יֵשׁ מִיֵּשׁ. עַל - כֵּן אֶף - עַל - פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ חֲדוּשֵׁי בְּרִיּוֹתֵינוּ
בְּכָל עֵת. אֶף - עַל - פִּי - כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין בְּשִׁכָּל חֲדוּשׁ הָעוֹלָם מִחֻמַּת שְׂאֵז הִנֵּה יֵשׁ מֵאִין. עַל - כֵּן צָרִיכִין
לְהִתְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה לְהֶאֱמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּרָצוֹנוֹ בְּתִחְלַת הַבְּרִיאָה יֵשׁ מֵאִין הַמְּחֻלָּט.
וּבְאֶמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִח אֱמֶתִי בְּקִדְקִדּוֹ וּמִסִּתְפַּל עַל הָאֱמֶת. אֵין הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ כֵּן אֵי אֶפְשָׁר
לְהִבִּין בְּשׁוּם שֶׁכָּל הַחֲדוּשִׁים שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת, כִּי בּוֹדָאִי אִם לֹא הֵינּוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שֶׁנִּצְמַח מִגֶּרְעִין
אֶחָד אֵילָן גָּדוֹל כְּזֶה בּוֹדָאִי לֹא הִנֵּה שׁוּם חֶכֶם וּמַחֲקָר מֵאִין בָּזֶה. שְׂיוֹכֵל לְהִיּוֹת נִצְמַח מִגֶּרְעִין קָטָן כְּזֶה. אֵילָן
גָּדוֹל כְּזֶה עִם גִּנְפִים וְעֵלִים וּפְרוֹת כְּאֵלֶּה. וְאֵיךְ הִנֵּה אֶפְשָׁר לְצִיר זֹאת בְּשִׁכָּל וְאֶף - עַל - פִּי - כֵּן אֵינוֹ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ
פְּלָאוֹת הַבּוֹרָא כְּאֵלֶּה בְּכָל עֵת. שֶׁנִּצְמַח אֵילָן גָּדוֹל מִגֶּרְעִין אֶחָד. וְאָדָם בַּעַל דַּעַה וּבַעַל שֶׁכָּל נִבְרָא מִטְּפָה סְרוּחָה.
וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁאֵר פְּלָאוֹת הַבְּרִיאָה מֵה שֶׁלֹּא הִנֵּה אֶפְשָׁר לְהִבִּין כָּלֵל. אִם לֹא הֵינּוּ רוֹאִין אוֹתָם בְּעֵינֵינוּ. וְגַם
עֲכָשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹאִין אוֹתָם בְּעֵינֵינוּ. אֵי אֶפְשָׁר לְצִיר זֹאת בְּשִׁכָּל וְלְהִבִּין אֵיךְ נֹעֶשֶׂה זֹאת. אֵיךְ נִמְשָׁךְ שֶׁכָּל וְדַעַת
לְטְפָה סְרוּחָה שֶׁהִנֵּה מִטְּפָה לְחָה וְסְרוּחָה כְּזֹאת אָדָם בַּעַל קוֹמָה וּבַעַל צוּרָה וּבַעַל שֶׁכָּל כְּזֶה. רַק הוּא יִתְבָּרַךְ
אָמַר וַיְהִי הוּא צָנָה וַיַּעֲמֵד. וְזֶה הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ. שֶׁהוּא יָכוֹל לְבָרָא מִגֶּרְעִין אֶחָד אֵילָן שְׁלֵם, הוּא יָכוֹל בּוֹדָאִי גַם -
כֵּן לְבָרָא יֵשׁ מֵאִין הַמְּחֻלָּט לְגִמְרִי, כִּי כְּמוֹ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין בְּרִיאַת יֵשׁ מֵאִין כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין בְּרִיאַת יֵשׁ מִיֵּשׁ
כִּנִּי"ל :

(הַמְשָׁךְ בְּגִלְיוֹן הַבֵּא אִי"ה)

וַעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֵק מִדֹּר דֹּר

**מִלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מִדֶּר דֶּר
עַל יְדֵי שְׁנֹלְחָם נֶגַד עִמְלָק – הֵם רַבְנֵי הָעֶרֶב רַב
נֹזְכָה לַהֲגָאוּלָה שְׁלִימָה בַּמְהֵרָה בִּימֵינוּ אִמֵּן**

גליון # 26

מִי לַה' אֵלֵּי!

חודש חשון תשס"א

מִלְחָמָה לַה' בְּעִמְלָק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

**שַׁפַּת אִמַּת סֵפֶר דְּבָרִים - פֶּרֶשֶׁת תְּבֵא - שְׁנַת
[תַּרְנִי"ה]**

המשך מצות ביכורים למחיות עמלק דכתוב ראשית גוים ע' ואחריתו עדי אובד כמו שכתוב בפרוח רשעים כמו עשב כו' להשמידם עדי עד. כי עמלק היא חלק הסטרא אחרא מוץ ותבן שנתערב על ידי החטא כמו שכתוב ארורה האדמה כו' בעצבון תאכלנה כו' וקוץ ודרדר תצמיח רמז מלחמה לה' בעמלק מדר דר על דרדר הנ"ל. שלעולם צריכין מלחמה להעביר הפסולת ותערובות מחלק הסטרא אחרא לכן עשו ה' בכור ויצא ראשונה כמו הקש שגדל מקודם. ואחר כך בא האוכל ונאבד מעשו הבכורה כמו שכתוב ויבז. ויעקב בזכותו זכה אל הבכורה כמו שכתוב בני בכורי ישראל. וע"י מצות הביכורים שמביאין הראשית לבהמ"ק מוציאין הפירות מארור

לברוך. ולכן כ' אח"כ ושמחת בכל הטוב היפך ממ"ש בעצבון תאכלנה. ועל זה כ' אכל בשמחה לחמך כו' כי כבר רצה אלקים כו' כשנותנין הראשית לשמים. ולכן מזכירין יצ"מ על הביכורים כמו שכתוב בחג הפסח מזה. כי הגזירה הי' בעצבון תאכלנה כל ימי חיידך אך ביצ"מ הכין הקדוש ברוך הוא לנו שע"י זכירת יצ"מ כבר יצאנו בגלות מצרים ידי עצבון. וז"ש לחם עוני שעונין עליו דברים כמו שכתוב וענית ואמרת כו' וע"י זכירה זו מוציא הלחם מארור לברוך. רמז לדבר כ' התם כל ימי חיידך וכ' למען תזכור כו' יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיידך:

והנה אחז"ל תרומת ידך אלו הביכורים. וכבר כתבנו מזה על פי המדרש עשו מתגאה בירושתו ובני ישראל מתגאין ונצעק אל ה'. כי זה כח הקול נק' יד רמה כמו שכתוב בזוהר הקדוש שיש יד הגדולה והחזקה ויד רמה. כי גם הלשון נק' יד כמו שכתוב מות וחיים ביד לשון כי יד הוא מקום ורשות כמו שכתוב ויד תהי' לך. וכתוב כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל זה כח פיהן של בני ישראל. וזה היפוך מעמלק שסומך על כח זרועו כו' אבל בני ישראל מתרוממים בכח התורה. ועל זה כתוב ואתה מרום לעולם ה' כמו שכתוב במד' קדושים רוממות אתה נוהג בעולמך. והרוממות שבא בכח התורה והקדוש ברוך הוא קיים לעד היפוך ממ"ש בעמלק להשמדם עדי עד. וזה מצות הביכורים להביא הראשית להקדוש ברוך הוא כמו שכתוב שאו ידיכם קודש. זה פי' תרומת ידך להרים הכח לאבינו שבשמים כמו שכתוב חז"ל ירים משה ידו לומר לך כשישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים לבן לאביהם שבשמים מתגברין. ואין לגבור על עמלק רק בזה הכח מאתו יתברך כמו שכתוב מלחמה לד' בעמלק. [ויש רמז למ"ש לעיל בחי' יד רמה במה שהתחיל הכתוב והי' כי תבא כמו שכתוב בתיקונים בהקדמה ד' ט' כי והי' בחי' יד רמה]:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לַה' בְּעֶמְלֶק מְדַר דָּר